

DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK

KONVERGENSRAPPORT MAJ 2006

BCE ECB EZB EKT EKP

DEN EUROPÆISKE CENTRALBANK

KONVERGENSRAPPORT MAJ 2006

I 2006
vil alle
publikationer
bære et motiv
taget fra
en 5 euro
pengeseddel

© Den Europæiske Centralbank, 2006

Adresse

Kaiserstraße 29
D-60311 Frankfurt am Main
Tyskland

Postadresse

Postfach 16 03 19
D-60066 Frankfurt am Main
Tyskland

Telefon

+49 69 1344 0

Internet

<http://www.ecb.int>

Fax

+49 69 1344 6000

Telex

411 144 ecb d

ECBs direktion er ansvarshavende for denne Konvergensrapport. De nationale centralbanker står for udarbejdelse og offentliggørelse af oversættelserne.

Alle rettigheder forbeholdt. Fotokopiering til uddannelsesformål eller i ikke-kommercielt øjemed er tilladt, såfremt kilden angives.

Skæringsdatoen for statistikken i denne rapport var 28. april 2006.

ISSN 1725-9282
ISSN 1725-9495 (online)

INDHOLD

INDLEDNING OG SAMMENFATNING LAND FOR LAND	3	NCBERNES UAFHÆNGIGHED	61
		3.1 Centralbankuafhængighed	61
		3.1.1 Funktionel uafhængighed	62
		3.1.2 Institutionel uafhængighed	62
		3.1.3 Personlig uafhængighed	63
		3.1.4 Finansiell uafhængighed	65
		3.2 Tavshedspligt	66
INDLEDNING	6	4 FORBUD MOD MONETÆR FINANSIERING OG PRIVILEGERET ADGANG	66
SAMMENFATNING LAND FOR LAND	7	4.1 Forbud mod monetær finansiering	66
KAPITEL I		4.2 Forbud mod privilegeret adgang	68
VURDERING AF DEN ØKONOMISKE KONVERGENS		5 ENSARTET STAVEMÅDE AF EURO	68
I RAMMER FOR ANALYSEN	12	6 NCBERNES LOVMÆSSIGE INTEGRATION I EUROSISTEMET	69
2 LANDEVURDERINGER	20	6.1 Pengepolitiske mål	70
2.1 Litauen	20	6.2 Opgaver	70
2.1.1 Prisudviklingen	20	6.3 Finansielle bestemmelser	71
2.1.2 Udviklingen i de offentlige finanser	21	6.4 Valutakurspolitik	71
2.1.3 Valutakursudviklingen	23	6.5 Internationalt samarbejde	71
2.1.4 Udviklingen i den lange rente	24	6.6 Diverse	71
2.1.5 Liste over tabeller og figurer	25	7 LANDEVURDERINGER	71
2.2 Slovenien	35	7.1 Litauen	71
2.2.1 Prisudviklingen	35	7.2 Slovenien	74
2.2.2 Udviklingen i de offentlige finanser	36	ORDLISTE	78
2.2.3 Valutakursudviklingen	38		
2.2.4 Udviklingen i den lange rente	39		
2.2.5 Liste over tabeller og figurer	40		
BILAG			
STATISTISK METODOLOGI FOR KONVERGENSINDIKATORER	51		
KAPITEL 2			
FORENELIGHED AF NATIONAL LOVGIVNING MED TRAKTATEN			
I INDLEDNING	60		
1.1 Generelle bemærkninger	60		
1.2 Medlemslande med dispensation og juridisk konvergens	60		
1.3 Den juridiske vurderings struktur	60		
2 RÆKKEVIDDEN AF TILPASNING	60		
2.1 Områder for tilpasning	60		
2.2 "Forenelighed" over for "harmonisering"	61		

FORKORTELSER

LANDE

BE	Belgien	LU	Luxembourg
CZ	Tjekkiet	HU	Ungarn
DK	Danmark	MT	Malta
DE	Tyskland	NL	Holland
EE	Estland	AT	Østrig
GR	Grækenland	PL	Polen
ES	Spanien	PT	Portugal
FR	Frankrig	SI	Slovenien
IE	Irland	SK	Slovakiet
IT	Italien	FI	Finland
CY	Cypern	SE	Sverige
LV	Letland	UK	Storbritannien
LT	Litauen		

ANDRE FORKORTELSER

BIS	Den Internationale Betalingsbank
BNP	Bruttonationalprodukt
BPM5	IMFs 5. betalingsbalancemanual
CD	Indskudsbeviser
c.i.f	Omkostninger, fragt og forsikring til importørens grænse
CPI	Forbrugerprisindeks
ECB	Den Europæiske Centralbank
EER	Effektiv valutakurs
EMI	Det Europæiske Monetære Institut
ENS95	Det europæiske nationalregnskabssystem 1995
ERM	EUs valutakursmekanisme
ESCB	Det Europæiske System af Centralbanker
EU	Den Europæiske Union
EUR	Euro
f.o.b.	Frit ombord ved eksportørens grænse
HICP	Harmoniseret forbrugerprisindeks
HWWA	Hamburg Institute of International Economics
ILO	Den Internationale Arbejdsorganisation
IMF	Den Internationale Valutafond
MFI	Monetær finansiel institution
NACE Rev. 1	Generel nomenklatur for økonomiske aktiviteter i Det Europæiske Fællesskab
NCB	National centralbank
OECD	Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling
PPI	Producentprisindeks
SITC Rev. 3	International varefortegnelse for udenrigshandel (3. reviderede udgave)
ULCM	Enhedslønomkostninger i fremstillingssektoren
ULCT	Enhedslønomkostninger i den samlede økonomi
ØMU	Den Økonomiske og Monetære Union

I overensstemmelse med Fællesskabets praksis anføres EU-landenes navne i denne rapport i alfabetisk rækkefølge efter det nationale sprog.

**INDLEDNING OG
SAMMENFATNING
LAND FOR LAND**

INDLEDNING

Euroen blev indført 1. januar 1999 i 11 medlemslande og 1. januar 2001 i Grækenland. Efter udvidelsen af Den Europæiske Union (EU) med 10 nye medlemslande 1. maj 2004 deltager 13 medlemslande endnu ikke fuldt ud i Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU). Denne konvergensrapport er udarbejdet af ECB efter anmodning fra Slovenien den 2. marts 2006 og Litauen den 16. marts 2006 om at få foretaget en konvergensvurdering. ECB opfylder med udarbejdelsen af rapporten kravene i artikel 122, stk. 2, og artikel 121, stk. 1, i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (traktaten) om at aflægge rapport til Rådet for Den Europæiske Union (EU-Rådet) mindst en gang hvert andet år eller på anmodning af et medlemsland med dispensation "om medlemsstaternes opfyldelse af deres forpligtelser med hensyn til virkeliggørelsen af Den Økonomiske og Monetære Union". Samme mandat er givet til Europa-Kommissionen, og de to rapporter forelægges EU-Rådet samtidig.

Den Europæiske Centralbank (ECB) gør brug af de samme rammer som i tidligere konvergensrapporter udarbejdet af ECB og Det Europæiske Monetære Institut (EMI). Formålet er at undersøge, hvorvidt de to lande har opnået en høj grad af vedvarende konvergens, at sikre, at deres nationale lovgivning er forenelig med traktaten, og at vurdere, hvorvidt de overholder de lovkra, som de nationale centralbanker (NCBer) skal opfylde for at blive en integreret del af eurosystemet.

Vurderingen af den økonomiske konvergensproces afhænger helt af den tilgrundliggende statistiks kvalitet og integritet. Indsamlingen og indberetningen af statistik, især over de offentlige finanser, må ikke ligge under for politiske hensyn. Medlemslandene opfordres til at prioritere kvaliteten og integriteten af deres statistik og til at sikre, at indsamling af statistik er underlagt et effektivt kontrolsystem, samt at minimumstandarder på statistikområdet overholdes. Disse standarder bør forstærke de nationale statistikmyndigheders uafhængighed, integritet og ansvarlighed samt bidrage til at øge

tilliden til kvaliteten af statistik over de offentlige finanser (jf. statistikbilaget til kapitel 1).

Denne konvergensrapport indeholder to kapitler. I kapitel 1 beskrives væsentlige aspekter og resultatet af vurderingen af den økonomiske konvergens. I kapitel 2 undersøges foreneligheden af Litauens og Sloveniens nationale lovgivning, herunder NCBernes statutter, med traktatens artikel 108 og 109 samt statuten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank (statuten).

SAMMENFATNING LAND FOR LAND

LITAUEN

I referenceperioden havde Litauen en 12-måneders gennemsnitlig HICP-inflation på 2,7 pct., hvilket er en smule over den referenceværdi, der er fastsat i henhold til traktaten. På baggrund af de seneste data forventes 12-måneders gennemsnittet for den årlige HICP-inflation imidlertid gradvis at stige i de kommende måneder. Set over en længere periode har forbrugerpris inflationen i Litauen i de seneste fem år været forholdsvis lav det meste af tiden. Udviklingen er blevet understøttet af pengepolitikens orientering mod at opnå prisstabilitet, og herunder især indførelsen af et currency board, som har udgjort et anker for inflationsforventningerne. Den lave inflation er opnået på trods af en forholdsvis kraftig vækst i realt BNP. Den lave inflation i Litauen skyldtes imidlertid også i stor udstrækning Litauens valutakursstrategi og den deraf følgende udvikling i den nominelle effektive valutakurs. I begyndelsen, lige efter at Litauen havde indført sit currency board, var den litauiske litas knyttet til den amerikanske dollar. Det betød, at importpriserne blev dæmpet af dollarens kraftige apreciering. I 2002 blev litasen knyttet til euroen. Herefter blev importpriserne holdt nede af euroens kraftige apreciering i forhold til andre valutaer indtil 2004. Perioden med deflation, der varede fra 2002 til første halvår 2004, skyldtes navnlig eksterne faktorer og øget konkurrence på hjemmemarkedet. Siden 2001 har væksten i realt BNP været forholdsvis høj. Den er hovedsagelig blevet drevet af den indenlandske efterspørgsel, hvilket har været medvirkende til at nedbringe arbejdsløsheden. Væksten i lønsum pr. ansat er steget betydeligt de senere år. Mens væksten i enhedslønomkostningerne var behersket som følge af kraftig vækst i arbejdskraftproduktiviteten indtil 2004, steg den til 3,8 pct. i 2005. Betragtes den seneste udvikling, var den årlige gennemsnitlige HICP-inflation 2,7 pct. i 2005. Den årlige HICP-inflation steg til 3,5 pct. i januar 2006 for derefter at falde igen til 3,1 pct. i marts.

Der er flere opadrettede inflationsrisici i Litauen i de kommende år. For det første lå den pris på

importeret gas, som husholdningerne betalte i 2005, stadig kun på ca. 50 pct. af gennemsnitsniveauet i euroområdet, og harmoniseringen af afgifter på brændstof, tobak og alkohol med afgifter på EU-niveau er endnu ikke helt gennemført. Harmoniseringen af afgifterne på tobaksprodukter får samlet set en opadrettet effekt på inflationen på 2 procentpoint frem til 2010. For det andet tyder den meget kraftige produktionsvækst, der forstærkes af kraftig vækst i kreditgivning, lave renter og begyndende flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet, desuden på, at der er risiko for stigninger i enhedslønomkostningerne og mere generelt i hjemmemarkedspriserne. Selv om de forventede stigninger i energipriser, indirekte skatter og administrativt fastsatte priser som sådan kun forventes at føre til isolerede engangsprisstød, tyder kombinationen af sådanne prisstød, meget kraftig vækst og et strammere arbejdsmarked på, at der er risiko for anden runde-effekter og således en større og mere vedvarende inflationsstigning. Det er endvidere sandsynligt, at "catching-up"-processen vil påvirke inflationen i de kommende år, selv om det er svært at vurdere effektens nøjagtige omfang.

I 2005 havde Litauen et budgetunderskud på 0,5 pct. af BNP, hvilket var et godt stykke under referenceværdien. Litauen har ikke et uforholdsmæssigt stort underskud. Ifølge Kommissionens prognose forventes der en svag stigning til 0,6 pct. af BNP i 2006. Den offentlige gæld faldt til 18,7 pct. af BNP i 2005. Den forventes at stige til 18,9 pct. i 2006, men forbliver således langt under referenceværdien på 60 pct. På baggrund af fremskrivningen af den offentlige budgetsaldo i konvergensprogrammet vil yderligere konsolidering være nødvendig i Litauen for at opfylde målsætningen på mellemlangt sigt, som i konvergensprogrammet er kvantificeret til et underskud på 1 pct. af BNP. Hvad angår andre fiskale faktorer, lå underskudskvotienten i 2004 og 2005 ikke over de offentlige investeringers andel af BNP.

I henhold til de seneste fremskrivninger, som EUs Udvalg for Økonomisk Politik og Kommissionen har udarbejdet, forventes Litauen at

opleve en moderat nettostigning i de aldersbetingede udgifter på 1,4 procentpoint af BNP i årene frem til 2050. Stigningen afspejler delvist de reformer af pensionssystemet, som tidligere er gennemført. Det er dog nødvendigt at følge udviklingen meget nøje, idet den aktuelle demografiske, økonomiske og finansielle udvikling kan vise sig at blive mindre gunstig end antaget i fremskrivningerne.

Den litauiske litas har deltaget i ERM2 i omkring 22 måneder, dvs. i under to år forud for ECBs undersøgelse. I den del af referenceperioden, der gik forud for litasens deltagelse i ERM2, lå den stabilt på den senere ERM2-centralkurs over for euro. Litauen blev optaget i ERM2 med et allerede eksisterende currency board, der i kraft af sin unilaterale karakter ikke medførte yderligere forpligtelser for ECB. Litasen har ligget på sin centralkurs siden optagelsen i ERM2. Litauen har ikke devalueret valutaens centralkurs over for euro på eget initiativ. Selv om currency board-systemet indebar, at Lietuvos bankas jævnlige har været aktiv på valutamarkederne, har de valutatransaktioner, som banken har udført med litauiske pengeinstitutter, drejet sig om små nettobeløb. De reale valutakurs – både den bilaterale kurs over for euro og den effektive kurs – ligger for det meste over det historiske gennemsnit. Tallene bør imidlertid fortolkes med en vis forsigtighed, da Litauen i referenceperioden har gennemgået en omstillingsproces mod markedsøkonomi, som gør det sværere at vurdere udviklingen i den reale valutakurs over en længere periode. Ikke desto mindre er underskuddet på den samlede betalingsbalance forholdsvist stort på 5,6 pct. af BNP i 2005. Nettoindstrømningen af direkte investeringer har dækket knapt halvdelen af dette underskud.

De lange renter var i gennemsnit 3,7 pct. i referenceperioden og således en del lavere end referenceværdien for rentekriteriet. De tilnærmede sig fortsat de gennemsnitlige obligationsrenter i euroområdet, hvilket afspejler currency board-systemets troværdighed og markedets tillid til den generelle økonomiske udvikling og budgetudviklingen i Litauen.

Samlet set er det vigtigt for Litauen, hvis landet skal opnå en høj grad af vedvarende konvergens, at landet gennemfører en tilstrækkelig stram finanspolitik. Det kan bidrage til at nedsætte risikoen for, at der opbygges et efterspørgselsrelateret inflationspres. En stram finanspolitik vil også understøtte en konsolidering af budgettet. Der er endvidere behov for, at den p.t. kraftige vækst i kreditgivning og det store underskud på betalingsbalancens poster bliver nøje overvåget, da de kan være tegn på begyndende balanceproblemer. Desuden er det vigtigt at øge konkurrencen på varemarkederne, fortsætte liberaliseringen af regulerede sektorer, gennemføre hensigtsmæssige lønpolitikker, der afspejler en vækst i arbejdskraftsproduktiviteten og udviklingen i konkurrerende lande, samt forbedre arbejdsmarkedets funktion yderligere. Disse foranstaltninger vil bidrage til at bevare et miljø, der fremmer prisstabilitet og styrker konkurrenceevnen og beskæftigelsen.

Litauens forfatning og lov om Lietuvos bankas blev senest ændret og andre love (lov om pengesæsen, lov om udstedelse af sedler og mønter og lov om tillid til litas) blev ophævet 25. april 2006. Som følge heraf er Litauens forfatning og lov om Lietuvos bankas forenelige med traktatens og statuttens krav vedrørende tredje fase af ØMU.

SLOVENIEN

I referenceperioden havde Slovenien en gennemsnitlig 12-måneders HICP-inflation på 2,3 pct., dvs. under referenceværdien for kriteriet vedrørende prisstabilitet, der er fastsat i henhold til traktaten. På baggrund af de seneste data forventes den 12-måneders gennemsnitlige HICP-inflation at forblive stabil i de kommende måneder.

Set over en længere periode har Slovenien kun haft lav inflation i relativt kort tid. Forbrugerprisinflationen i Slovenien faldt betydeligt mellem 1995 og 2005. Inflationsmønstret afspejler en række vigtige politikvalg, først og fremmest indførelsen af nye pengepolitiske

rammer med prisstabilitet som hovedmål i 2001 og optagelsen i ERM2 i juni 2004. Siden optagelsen i ERM2 har Banka Slovenije anvendt sin valutawapfacilitet til at holde euro/tolar-kursen på et stabilt niveau, alt imens den indenlandske rente er blevet fastholdt over renteniveauet i euroområdet. Denne politik, som førte til et stort kortfristet rentespænd i forhold til euroområdet, fremmede disinflationsprocessen. I størstedelen af den betragtede periode bør inflationsudviklingen ses på baggrund af en forholdsvis robust vækst i reelt BNP og ret stabile arbejdsmarkedsforhold. Lønsummen pr. ansat er steget relativt kraftigt, selv om stigningen er aftaget siden 2000, mens væksten i enhedsløn-omkostningerne gradvis er faldet siden 2001. Hvis man ser på de seneste tendenser, nåede den årlige gennemsnitlige HICP-inflation op på 2,5 pct. i 2005. I 2006 var den årlige HICP-inflation 2,6 pct. i januar, hvorefter den faldt til 2,0 pct. i marts.

Med hensyn til fremtiden forventes det for de faktorer, som man regner med vil få en opadrettet effekt på inflationen i Slovenien, at harmoniseringen af tobaksafgiften, der forventes indført ad tre omgange inden 2008, vil betyde et samlet bidrag til HICP-inflationen på op til 0,5 procentpoint. Desuden kan den mulige, budgetterede forhøjelse af momsafgiften pr. 1. januar 2007 få en direkte opadrettet effekt på inflationen på ca. 0,7 procentpoint i 2007. Der findes en række opadrettede risici for inflationen. For det første er der risici forbundet med den forholdsvis kraftige indenlandske efterspørgsel, især i lyset af den øgede vækst i kreditgivning og yderligere rentekonvergens. For det andet er der en risiko forbundet med de kraftige stigninger i de administrativt fastsatte priser og den aftagende nedadrettede effekt, som den øgede konkurrence har på inflationen. Hertil kommer de risici, der er i forbindelse med lønvæksten og potentielle anden runde-effekter fra de seneste stigninger i energipriserne. Desuden vil "catching-up"-processen sandsynligvis påvirke inflationen i de kommende år, selv om det er vanskeligt at vurdere det nøjagtige omfang af denne påvirkning.

I 2005 havde Slovenien et budgetunderskud på 1,8 pct. af BNP, hvilket var et godt stykke under referenceværdien. Slovenien har ikke et uforholdsmæssigt stort underskud. Kommissionens prognose for 2006 viser en lille stigning i underskuddet i forhold til BNP til 1,9 pct. Den offentlige gæld faldt til 29,1 pct. af BNP i 2005. Den forventes at stige til 29,9 pct. i 2006, men forbliver således langt under referenceværdien på 60 pct. På baggrund af fremskrivningen af den offentlige budgetsaldo i konvergensprogrammet vil yderligere konsolidering være nødvendig, for at Slovenien kan opfylde målsætningen på mellemlangt sigt, som i konvergensprogrammet er kvantificeret til et underskud på 1 pct. af BNP. Hvad angår andre fiskale faktorer, lå underskudskvotienten i 2004 og 2005 ikke over de offentlige investeringers andel af BNP.

I henhold til de seneste fremskrivninger, som EUs Udvalg for Økonomisk Politik og Kommissionen har udarbejdet, forventes Slovenien at opleve en markant stigning i de aldersbetingede udgifter til 9,7 procentpoint af BNP i årene frem til 2050. Det er nødvendigt at tackle de udfordringer, der opstår i forbindelse med befolkningens aldring, snarest muligt. Opgaven ville være lettere, hvis der blev skabt tilstrækkelig fleksibilitet i de offentlige finanser, inden den forventede forværring af den demografiske situation indtræder.

Den slovenske tolar har deltaget i ERM2 i omkring 22 måneder, dvs. i under to år forud for ECBs undersøgelse. I den del af referenceperioden, der lå inden optagelsen i ERM2, deprecierede tolareren gradvis over for euroen. Slovenien blev optaget i ERM2 med en centralkurs på 239,64 tolar pr. euro, hvilket var markedskursen på optagelsestidspunktet. Efter optagelsen i ERM2 afvikledes politikken med at deprecierede tolareren over for euroen. I ERM2 har Slovenien ikke devalueret tolareren centralkurs over for euroen på eget initiativ, og det er lykkedes at holde tolareren tæt på centralkursen, alt imens den korte indenlandske rente er blevet fastholdt over renteniveauet i euroområdet. Banka Slovenije har i stor udstrækning begrænset

valutaens volatilitet ved hjælp af sin valuta-swapfacilitet. For at mindske det samlede udestående swapbeløb blev der undertiden opkøbt fremmed valuta, hvilket antyder, at der samlet set fandt et betydeligt nettoopkøb af fremmed valuta sted for at absorbere et potentielt opadrettet pres på tolaren. Som følge heraf lå tolarens reale kurs – både over for euroen og effektivt – i april 2006 tæt på det historiske gennemsnit, som er blevet beregnet siden januar 1996, og siden euroen blev indført. Hvad angår andre eksterne faktorer, har Sloveniens samlede betalingsbalance stort set været i balance de seneste ti år.

Den lange rente var i gennemsnit 3,8 pct. i referenceperioden og lå således et godt stykke under referenceværdien for rentekriteriet. Den lange rente i Slovenien tilnærmede sig støt de gennemsnitlige obligationsrenter i euroområdet, hvilket især afspejler tillid til den penge- og valutapolitik, som Banka Slovenije har ført, og den generelle økonomiske udvikling samt budgetudviklingen i Slovenien.

Samlet set er det vigtigt for Slovenien, hvis landet skal opnå en høj grad af vedvarende konvergens, at der gennemføres en sund budgetkonsolidering, der også vil reducere et muligt efterspørgselspres i økonomien, og en moderat lønpolitik, der afspejler væksten i arbejdskraftproduktiviteten og udviklingen i konkurrerende lande. Det er også afgørende, at der gennemføres yderligere strukturreformer. Navnlig vil større fleksibilitet på arbejdsmarkedet gennem afvikling af indekseringer og fortsat økonomisk liberalisering, der skal øge konkurrencen på varemærkederne, bidrage til at skabe et miljø, der fremmer prisstabilitet.

Efter de seneste ændringer af lov om Banka Slovenije er Banka Slovenijes statutter forenelige med kravene i traktaten og statutten vedrørende tredje fase af ØMU.

KAPITEL I

VURDERING AF
DEN ØKONOMISKE
KONVERGENS

I RAMMER FOR ANALYSEN

Til at vurdere den økonomiske konvergens i Litauen og Slovenien, de to medlemslande, der har anmodet om at få foretaget en vurdering, gør ECB brug af fælles rammer i analysen af det enkelte land. De fælles rammer er for det første baseret på traktatens bestemmelser og ECBs anvendelse heraf med hensyn til udviklingen i priser, offentlige saldi og gældskvoter, valutakurser og lange renter samt andre relevante faktorer. Rammerne er for det andet baseret på en række supplerende bagudrettede og fremadrettede økonomiske indikatorer, der anses som nyttige i en mere detaljeret vurdering af konvergensens vedvarende karakter. I boks 1-4 gengives traktatens bestemmelser kort, og der redegøres for hovedtrækkene i ECBs anvendelse af disse bestemmelser, herunder metoderne.

For at sikre kontinuitet og ligebehandling bygges rapporten på principperne i tidligere rapporter fra EMI og ECB. ECB gør bl.a. brug af en række retningslinjer i forbindelse med anvendelsen af konvergenskriterierne. For det første fortolkes og anvendes de enkelte kriterier strengt. Baggrunden er, at kriterierne hovedsagelig skal sikre, at kun medlemslande med økonomiske forhold, som medvirker til at fastholde prisstabilitet og sammenhængen i euroområdet, kan deltage. For det andet udgør konvergenskriterierne en sammenhængende og integreret pakke, og alle kriterierne skal opfyldes. Traktaten sidestiller kriterierne og angiver ikke noget hierarki. For det tredje skal konvergenskriterierne opfyldes på baggrund af faktiske data. For det fjerde skal anvendelsen af konvergenskriterierne være konsekvent, gennemsigtig og ukompliceret. Desuden skal det igen understreges, at det er vigtigt at overholde konver-

genskriterierne hele tiden og ikke kun på et givent tidspunkt. Derfor uddybes konvergensens vedvarende karakter i undersøgelserne af det enkelte land.

Med henblik herpå foretages der først en tilbagevendende vurdering af den økonomiske udvikling i landet, der i princippet bygger på observationer fra de sidste 10 år. Det giver bedre mulighed for at afgøre, om de aktuelle resultater skyldes ægte strukturtilpasninger, som i givet fald bør føre til en bedre vurdering af, hvorvidt den økonomiske konvergens er vedvarende. Samtidig skal det tages i betragtning, at historiske observationer for de fleste nye medlemslande kan være kraftigt påvirket af den overgangsperiode, landene har været igennem. Dernæst, og i det omfang det er hensigtsmæssigt, anvendes et fremadrettet perspektiv. Man bør i den forbindelse være særlig opmærksom på, at en vedvarende gunstig økonomisk udvikling helt afhænger af, om de eksisterende og fremtidige udfordringer modsvares af passende og varige politiktiltag. Der lægges generelt vægt på, at en høj grad af vedvarende økonomisk konvergens både afhænger af en sund udgangsposition og af den førte politik efter indførelsen af euroen.

De fælles rammer anvendes på de to medlemslande hver for sig. Landeundersøgelserne, som fokuserer på det enkelte medlemslands resultater, bør betragtes hver for sig i overensstemmelse med traktatens artikel 121.

Traktatens bestemmelser om prisudvikling og ECBs anvendelse heraf er beskrevet i boks 1.

Boks I

PRISUDVIKLINGEN

1 Traktatens bestemmelser

I traktatens artikel 121, stk. 1, første led, kræves:

"en høj grad af prisstabilitet; dette vil fremgå af en inflationstakt, som ligger tæt op ad inflationstakten i de højst tre medlemsstater, der har nået de bedste resultater med hensyn til prisstabilitet".

Af artikel 1 i protokollen om konvergenskriterierne, som er omtalt i traktatens artikel 121, stk. 1, fremgår:

"at kriteriet vedrørende prisstabilitet som nævnt i traktatens artikel 121, stk. 1, første led, betyder, at en medlemsstat har en holdbar prisudvikling og en gennemsnitlig inflationstakt, som i en periode på et år forud for undersøgelsen ikke overstiger inflationstakten i de højst tre medlemsstater, der har nået de bedste resultater med hensyn til prisstabilitet, med mere end 1,5 procentpoint. Inflationen måles ved hjælp af forbrugerprisindekset på et sammenligneligt grundlag, der tager hensyn til forskelle i nationale definitioner."

2 Anvendelse af traktatens bestemmelser

I forbindelse med denne rapport anvender ECB traktatens bestemmelser som angivet nedenfor:

- For det første er inflationstakten med hensyn til en "gennemsnitlig inflationstakt, som i en periode på et år forud for undersøgelsen", beregnet som stigningen i det senest tilgængelige 12-måneders gennemsnit af HICP i forhold til det foregående 12-måneders gennemsnit. Den i rapporten betragtede referenceperiode for inflationstakten er følgelig april 2005 til marts 2006.
- For det andet er begrebet "i de højst tre medlemsstater, der har opnået de bedste resultater med hensyn til prisstabilitet", der bruges i definitionen af referenceværdien, anvendt ved at bruge et ikke-vægtet aritmetisk gennemsnit af inflationstakten i de tre lande, der har opnået den laveste inflation: Sverige (0,9 pct.), Finland (1,0 pct.) og Polen (1,5 pct.). Gennemsnittet er således 1,1 pct., og ved at tillægge 1,5 procentpoint fås referenceværdien 2,6 pct.

Inflationen måles på baggrund af HICP, som udarbejdes med det formål at vurdere konvergen- sen i forhold til prisstabilitet på et sammenligneligt grundlag (jf. det statistiske bilag til kapitel 1). Til orientering findes den gennemsnitlige inflationstakt i euroområdet i denne rapports statistikdel.

For at få et mere detaljeret billede af prisudviklingens holdbarhed sammenholdes den gennemsnitlige HICP-inflation i 12-måneders referenceperioden fra april 2005 til marts 2006 med medlemslandenes økonomiske resultater de sidste 10 år. Opmærksomheden rettes her mod tilrettelæggelsen af pengepolitikken, og der ses især på, om de pengepolitiske myndigheders fokus primært har været at opnå og fastholde prisstabilitet, og hvorvidt andre aspekter af den økonomiske politik har bidraget hertil. Endvidere tages der også højde for de makroøkonomiske forholds betydning for opnåelse af prisstabilitet. Prisudviklingen undersøges i lyset af efterspørgsels- og udbudsbetingelserne, bl.a. med fokus på faktorer, der påvirker enhedslønomkostningerne og importpriserne. Endelig er også udviklingen i andre relevante

prisindeks taget i betragtning (herunder HICP ekskl. uforarbejdede fødevarer og energi, det nationale forbrugerprisindeks, nettoprisindekset, den private forbrugsdeflator, BNP-deflatoren og producentpriser). I et fremadrettet perspektiv ses der på den forventede inflationsudvikling i den nærmeste fremtid, herunder prognoser fra større internationale organisationer og markedsdeltagere. Endvidere drøftes strukturelle aspekter, som er relevante for at opretholde prisstabilitet efter euroens indførelse.

Traktatens bestemmelser om udviklingen i de offentlige finanser og ECBs anvendelse heraf samt proceduremæssige spørgsmål er beskrevet i boks 2.

Boks 2

UDVIKLINGEN I DE OFFENTLIGE FINANSER

1 Traktatens bestemmelser

I traktatens artikel 121, stk. 1, andet led, kræves:

"holdbare offentlige finanser; dette vil fremgå af, at medlemsstaten har opnået en offentlig budgetstilling, der ikke udviser et uforholdsmæssigt stort underskud som fastslået i henhold til artikel 104, stk. 6".

Af artikel 2 i protokollen om konvergenskriterierne, som er omtalt i traktatens artikel 121, fremgår det, at dette kriterium:

"betyder, at medlemsstaten på tidspunktet for undersøgelsen ikke er omfattet af en rådsafgørelse som omhandlet i traktatens artikel 104, stk. 6, om, at den pågældende medlemsstat har et uforholdsmæssigt stort underskud".

I artikel 104 fastlægges proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud. I henhold til artikel 104, stk. 2 og 3, skal Europa-Kommissionen udarbejde en rapport, hvis et medlemsland ikke overholder kravene om budgetdisciplin, og især hvis:

- a) den procentdel, som det forventede eller faktiske offentlige underskud udgør af bruttonationalproduktet (BNP), overstiger en given referenceværdi (defineret i protokollen om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud som 3 pct. af BNP), medmindre:

- denne procentdel er faldet væsentligt og vedvarende og har nået et niveau, der ligger tæt på referenceværdien
 - eller overskridelsen af referenceværdien kun er exceptionel og midlertidig, og nævnte procentdel fortsat ligger tæt på referenceværdien
- b) den procentdel, som den offentlige gæld udgør af BNP, overstiger en given referenceværdi (defineret i protokollen om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud som 60 pct. af BNP), medmindre denne procentdel mindskes tilstrækkeligt og nærmer sig referenceværdien med en tilfredsstillende hastighed.

I Kommissionens rapport tages der ligeledes hensyn til, om det offentlige underskud overstiger de offentlige investeringsudgifter, samt til alle andre relevante forhold, herunder medlemsstatens økonomiske og budgetmæssige situation på mellemlangt sigt. Kommissionen skal ligeledes udarbejde en rapport, hvis den, selv om kriterierne er opfyldt, er af den opfattelse, at der er risiko for et uforholdsmæssigt stort underskud i en medlemsstat. Det Økonomiske og Finansielle Udvalg afgiver udtalelse om Kommissionens rapport. Endelig skal Rådet i henhold til artikel 104, stk. 6, med kvalificeret flertal på grundlag af en henstilling fra Kommissionen og under hensyntagen til de bemærkninger, som det pågældende medlemsland måtte ønske at fremsætte, efter en generel vurdering fastslå, om der foreligger et uforholdsmæssigt stort underskud.

2 Anvendelse af traktatens bestemmelser

I forbindelse med konvergensvurderingen fremsætter ECB sit syn på udviklingen i de offentlige finanser. For at vurdere de offentlige finansers holdbarhed undersøger ECB en række væsentlige indikatorer for udviklingen fra 1996 til 2005, betragter udsigterne og udfordringerne for de offentlige finanser og fokuserer på sammenhængen mellem underskuds- og gældsudvikling.

Hvad angår artikel 104, har ECB i modsætning til Kommissionen ingen formel rolle i proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud. ECBs rapport angiver kun, om et land er underlagt proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud.

Med hensyn til traktatens bestemmelse om, at en gæld på over 60 pct. af BNP skal "mindskes tilstrækkeligt og nærme sig referenceværdien med en tilfredsstillende hastighed", undersøger ECB gældskvotens hidtidige og fremtidige udvikling.

Gennemgangen af budgetudviklingen er baseret på nationalregnskabsdata i overensstemmelse med det europæiske nationalregnskabssystem 1995 (ENS95) (jf. statistikbilaget til kapitel 1). De fleste tal i denne rapport forelå fra Kommissionen i april 2006 og inkluderer tal for de offentlige finanser for perioden 1996-2005 samt Kommissionens prognoser for 2006.

Med henblik på en undersøgelse af de offentlige finansers holdbarhed vurderes resultatet for referenceåret 2005 i lyset af medlemslandenes udvikling i de sidste 10 år. Som udgangspunkt undersøges udviklingen i den offentlige gældskvotens udvikling i den offentlige gældskvotens udvikling i perioden, og de underliggende faktorer gennemgås, dvs. forskellen mellem den nominelle BNP-vækst og renten, den primære saldo

og underskuds-/gældsjusteringer. Denne vinkel kan give yderligere oplysninger om, i hvilket omfang de makroøkonomiske forhold, især kombinationen af vækst og renter, har påvirket gældens udvikling. Desuden kan den belyse bidraget fra konsolideringsbestrebelse som afspejlet i den primære saldo og den rolle, som særlige faktorer i underskuds-/gældsjusteringen har spillet. Endvidere undersøges den offentlige gælds sammensætning med særlig fokus på andelen af gæld med kort løbetid og andelen af gæld i fremmed valuta samt udviklingen heri. Ved at sammenholde disse andele med gældskvotens nuværende niveau belyses de offentlige finansers følsomhed over for ændringer i valutakurser og renter.

Dernæst undersøges udviklingen i underskudskvotienten. Det er i den sammenhæng hensigtsmæssigt at huske på, at ændringer i et lands årlige underskudskvotient typisk kan tilskrives en række underliggende faktorer. Disse påvirkninger opdeles ofte i "konjunkturafhængige faktorer", der afspejler den indvirkning, som ændringer i konjunkturudviklingen har på underskuddet, og "konjunkturuafhængige faktorer", som ofte vurderes at afspejle strukturelle eller permanente justeringer af finanspolitik-

ken. De konjunkturuafhængige faktorer, som er kvantificeret i denne rapport, afspejler ikke nødvendigvis ændringer i budgetstillingen, der udelukkende er strukturelle, idet de omfatter virkningen af politiktiltag og særlige faktorer, der kun indvirker midlertidigt på budgetsaldoen. Den hidtidige udvikling i de offentlige udgifter og indtægter gennemgås også i detaljer, og konsolideringsområderne skitseres.

For så vidt angår det fremadrettede perspektiv, ses der på nationale budgetplaner og Kommissionens seneste prognoser for 2006, og den finanspolitiske strategi på mellemlangt sigt, som fremgår af konvergensprogrammet, tages i betragtning. Dette omfatter en vurdering af, hvorvidt landets målsætning på mellemlangt sigt, som er fastlagt i stabilitets- og vækstpagten, kan ventes opfyldt. Desuden fremhæves de langsigtede risici i relation til budgetstillingens holdbarhed, især risici vedrørende ufinansierede offentlige pensionsordninger i forbindelse med demografiske ændringer og vedrørende offentlige garantier.

Traktatens bestemmelser om valutakursudviklingen og ECBs anvendelse heraf er vist i boks 3.

Boks 3

VALUTAKURSUDVIKLINGEN

1 Traktatens bestemmelser

I traktatens artikel 121, stk. 1, tredje led, kræves:

"overholdelse af de normale udsvingsmargener i Det Europæiske Monetære Systems valutakursmekanisme i mindst to år uden devaluering over for andre medlemsstaters valutaer".

Af artikel 3 i protokollen om konvergenskriterierne, som er omtalt i traktatens artikel 121, stk. 1, fremgår:

"Kriteriet vedrørende deltagelse i det europæiske monetære systems valutakursmekanisme som nævnt i traktatens artikel 121, stk. 1, tredje led, betyder, at en medlemsstat har overholdt de normale udsvingsmargener i det europæiske monetære systems valutakursmekanisme uden alvorlige spændinger i mindst de seneste to år før undersøgelsen. Medlemsstaten må især ikke

i samme periode på eget initiativ have devalueret sin valutas bilaterale centralkurs over for en anden medlemsstats valuta."

2 Anvendelse af traktatens bestemmelser

Med hensyn til valutakursstabilitet undersøger ECB, om landet har deltaget i ERM2 (som afløste ERM fra januar 1999) i mindst to år før konvergensundersøgelsen uden alvorlige spændinger, især uden devaluering over for euroen. I tilfælde af deltagelse i kortere tid beskrives valutakursudviklingen i en referenceperiode på 2 år, som det er sket i tidligere rapporter.

Vurderingen af valutakursstabilitet over for euroen fokuserer på, om valutakursen er tæt på centralkursen i ERM2, men tager desuden højde for faktorer, som kan have medvirket til en appreciering, hvilket er i overensstemmelse med den tidligere fremgangsmåde. I den henseende berører udsvingsbåndets bredde i ERM2 ikke vurderingen af valutakursstabilitet.

Endvidere belyses spørgsmålet om "alvorlige spændinger" generelt ved i) at undersøge, hvor meget valutakurserne er afvejet fra centralkurserne i ERM2 i forhold til euroen, ii) at anvende indikatorer som fx valutakursvolatilitet i forhold til euroen, de korte rentespænd over for euroområdet og deres udvikling samt iii) ved at vurdere valutainterventionernes rolle.

Alle bilaterale valutakurser i referenceperioden fra maj 2004 til april 2006 er ECBs officielle referencekurser (jf. statistikbilaget til kapitel 1).

Både Litauen og Slovenien har deltaget i ERM2 siden 28. juni 2004, dvs. i mindre end to år inden ECBs vurdering. Valutakursudviklingen i de to lande fra 29. april 2004 til 28. april 2006 vises i forhold til euroen.

Ud over udviklingen i den nominelle valutakurs over for euroen gives der en kortfattet vurdering af holdbarheden af den aktuelle valutakurs på baggrund af udviklingen i den reale bilaterale kurs og den effektive valutakurs, betalingsba-

lancens løbende poster, kapitalposter og finansielle poster samt landets nettokapitalbalance over for udlandet i længere perioder. For så vidt angår markedsintegrationen, foretages der også en undersøgelse af euroområdets andel af landets samlede udenrigshandel.

Traktatens bestemmelser om udviklingen i de lange renter og ECBs anvendelse heraf er beskrevet i boks 4.

Boks 4

UDVIKLINGEN I DE LANGFRISTEDE RENTESATSER

1 Traktatens bestemmelser

I traktatens artikel 121, stk. 1, fjerde led, kræves:

"den varige karakter af den konvergens, medlemsstaten har opnået, samt af dens deltagelse i det europæiske monetære systems valutakursmekanisme, som afspejlet i de langfristede rentesatser".

Af artikel 4 i protokollen om konvergenskriterierne, som er omtalt i traktatens artikel 121, stk. 1, fremgår:

"Kriteriet vedrørende konvergens i rentesatserne som nævnt i traktatens artikel 121, stk. 1, fjerde led, betyder, at en medlemsstat over en periode på et år før undersøgelsen har haft en gennemsnitlig langfristet nominel rentesats, som ikke overstiger den tilsvarende rentesats i de højst tre medlemsstater, der har nået de bedste resultater med hensyn til prisstabilitet, med mere end 2 procentpoint. Rentesatserne måles på grundlag af langfristede statsobligationer eller tilsvarende værdipapirer, idet der tages hensyn til forskelle i nationale definitioner".

2 Anvendelse af traktatens bestemmelser

I forbindelse med denne rapport anvender ECB traktatens bestemmelser som beskrevet nedenfor:

- For det første er den lange rente, med hensyn til "en gennemsnitlig langfristet nominel rentesats" observeret over "en periode på et år før undersøgelsen", beregnet som et aritmetisk gennemsnit over de seneste 12 måneder, for hvilke HICP-data forelå. Den betragtede referenceperiode i denne rapport er følgelig april 2005 til marts 2006.
- For det andet er begrebet "i de højst tre medlemsstater, der har opnået de bedste resultater med hensyn til prisstabilitet", der bruges i definitionen af referenceværdien, anvendt ved at bruge et ikke-vægtet aritmetisk gennemsnit af de lange renter i de samme tre EU-lande, som indgik i beregningen af referenceværdien for prisstabilitet (jf. boks 1). I referenceperioden for denne rapport var de lange renter i disse tre lande 3,3 pct. (Sverige), 3,3 pct. (Finland) og 5,0 pct. (Polen). Den gennemsnitlige rentesats er følgelig 3,9 pct., og ved at tillægge 2 procentpoint fås referenceværdien 5,9 pct.

Rentesatserne er målt på grundlag af foreliggende harmoniserede lange renter, som er udviklet med det formål at vurdere konvergens (jf. statistikbilaget til kapitel 1).

Som nævnt ovenfor refererer traktaten eksplicit til "den varige karakter af konvergens", som afspejlet i de lange renter. Udviklingen over referenceperioden fra april 2005 til marts 2006 er derfor vurderet på baggrund af udviklingen i de lange renter i de seneste 10 år (eller den periode, for hvilken der foreligger data) og de væsentligste faktorer bag rentespændene over for de gennemsnitlige lange renter i euroområdet.

Endelig kræves det i traktatens artikel 121, stk. 1, at rapporten også omhandler en række andre relevante forhold, nemlig "ecuens udvikling, resultaterne af markedsintegrationen, situationen for og udviklingen i betalingsbalancens løbende poster og en redegørelse for udviklin-

gen i enhedslønomkostningerne og andre prisindeks". Disse faktorer gennemgås i det følgende afsnit under de enkelte ovennævnte kriterier. I lyset af indførelsen af euroen 1. januar 1999 er der ikke længere en særskilt behandling af udviklingen i ecuen.

De statistiske data, der anvendes i forbindelse med konvergenskriterierne, stammer fra Kommissionen (jf. statistikbilaget til kapitel 1 og tabeller og figurer) samt ECB, hvad angår de lange renter. Konvergensdata vedrørende prisudviklingen og udviklingen i de lange renter vises frem til marts 2006, som er den sidste måned, for hvilken der foreligger HICP-data. Med hensyn til valutakursudviklingen slutter den pe-

riode, der betragtes i denne rapport, 28. april 2006. Data vedrørende budgetstillingerne dækker perioden frem til 2005. Der tages også højde for prognoser fra forskellige kilder samt de seneste konvergensprogrammer for de to medlemslande og andre oplysninger, der er relevante i forbindelse med en fremadrettet vurdering af konvergensens vedvarende karakter.

Skæringsdatoen for statistikken i denne konvergensrapport var 28. april 2006.

2 LANDEVUDERINGER

2.1 LITAUEN

2.1.1 PRISUDVIKLINGEN

I referenceperioden fra april 2005 til marts 2006 havde Litauen en 12-måneders gennemsnitlig HICP-inflation på 2,7 pct., dvs. en smule over referenceværdien på 2,6 pct. for kriteriet vedrørende prisstabilitet (jf. tabel 1). På baggrund af de seneste data forventes 12-måneders gennemsnittet for den årlige HICP-inflation imidlertid gradvis at stige i de kommende måneder.

Hvis man ser tilbage over en længere periode, faldt HICP-inflationen brat i anden halvdel af 1990'erne, fra ca. 25 pct. i 1996 til ca. 1,5 pct. i 1999. I gennemsnit forblev inflationen på dette lave niveau indtil midten af 2002, da den blev negativ på grund af en kombination af særlige faktorer. Faktorerne omfattede lavere priser inden for telekommunikationssektoren på grund af omfattende reformer og et betydeligt fald i enhedslønoms-kostninger og importpriser. Inflationstakten blev positiv igen i midten af 2004 og steg til 2,7 pct. i 2005 (jf. figur 1). Disinflationprocessen efter 1996 afspejler en række vigtige politikvalg, først og fremmest pengepolitikens orientering mod opnåelse af prisstabilitet, som er hovedmålet og nedfældet i centralbankloven. I 1994 indførtes et currency board, hvor den litauiske litas først blev knyttet til den amerikanske dollar og derefter – i 2002 – til euroen, hvilket bidrog til at forankre inflationsforventningerne. Den lave inflation i Litauen i begyndelsen af 2000'erne kan i stor udstrækning tilskrives Litauens valutakursstrategi og den deraf følgende udvikling i den nominelle effektive valutakurs. Den amerikanske dollars kraftige appreciering i forhold til flere andre valutaer i 1999 og 2000 havde en markant afdæmpende effekt på importpriserne i Litauen. I 2002 blev litasen knyttet til euroen. Herefter blev importpriserne holdt nede af euroens kraftige appreciering i forhold til andre valutaer indtil 2004. Disinflationprocessen er også blevet understøttet af finanspolitikken, reformer, der skulle øge konkurrencen på varemarkederne, en gradvis liberalisering af finansmarke-

det og arbejdsmarkedsreformer. Perioden med deflation, der varede fra 2002 til første halvår 2004, skyldtes navnlig eksterne faktorer og øget konkurrence på hjemmemarkedet.

Faldet i inflationen i slutningen af 1990'erne opstod på trods af forholdsvis kraftig vækst i realt BNP. Som følge af krisen i Rusland og dens indvirkning på Litauens eksportsektor blev væksten i realt BNP i Litauen negativ i 1999, og det lagde en dæmper på inflationsudviklingen (jf. tabel 2). Den litauiske økonomi rettede sig hurtigt efter krisen i Rusland, og siden 2001 er væksten, der hovedsagelig drives af den indenlandske efterspørgsel, igen oppe på et relativt højt niveau. Den kraftige økonomiske vækst bidrog sammen med udvandringen til at nedbringe arbejdsløsheden betydeligt, fra 16,5 pct. i 2001 til 8,2 pct. i 2005. På den baggrund steg væksten i lønsum pr. ansat fra 3,8 pct. i 2001 til 8,7 pct. i 2005. Som følge af lønudviklingen og udviklingen i arbejdskraftsproduktivitet var væksten i enhedslønoms-kostningerne negativ fra 2000 til 2001. De seneste år er den blevet positiv igen og er således steget fra 1,0 pct. i 2004 til 3,8 pct. i 2005. Fortrinsvis på grund af oliepris- og valutakursudviklingen var importpriserne relativt volatile i den betragtede periode. Ændringstakten i importpriserne forblev dog negativ i hele perioden 2001-04. Importdeflatoren steg hovedsagelig på grund af energiprisstigninger til 8,2 pct. i 2005, hvilket var med til at øge inflationspresset. I modsætning til den samlede HICP-inflation har HICP-inflationen ekskl. uforarbejdede fødevarer og energi været inde i en mindre kraftig, men mere stabil udvikling i de seneste år (jf. tabel 2).

Betragtes den seneste udvikling, var den årlige gennemsnitlige HICP-inflation 2,7 pct. i 2005. Den årlige HICP-inflation steg til 3,5 pct. i januar 2006 for derefter at falde igen til 3,1 pct. i marts (jf. tabel 3a). I 2005 var det energi, fødevarer og tjenesteydelser, der bidrog mest til inflationen. I forhold til året før var det service-sektorens bidrag til den samlede inflation, der steg mest markant, med næsten 1 procentpoint i 2005. Lietuvos bankas skønner, at ændringer i indirekte skatter og administrativt fastsatte pri-

ser bidrog med næsten 1 procentpoint til inflationen i 2005. Inflationsstigningen først i 2006 skyldes først og fremmest prisstigninger på tjenesteydelser og industrivarer ekskl. energi. Det aktuelle billede af inflationen skal ses i sammenhæng med de meget dynamiske økonomiske forhold. I 4. kvartal 2005 steg væksten årtil-år i realt BNP til 8,7 pct. og resulterede i en gennemsnitlig vækstrate på 7,5 pct. i 2005. Produktionsvæksten drives af den indenlandske efterspørgsel og skyldes til dels lave renter og kraftig vækst i kreditgivning, og nettoeksportens negative bidrag til væksten er gradvis begyndt at blive udlignet, hvilket afspejler en markant eksportfremgang. Den robuste vækst i den samlede efterspørgsel og udvandringen har også påvirket arbejdsmarkedet, hvor mange indenlandske producenter melder om mangel på arbejdskraft og især på faglært arbejdskraft, hvilket har ført til faldende ledighed.

Hvad angår den fremtidige udvikling, vil det gradvise gennemslag af de kraftige prisstigninger på importeret gas i begyndelsen af 2006 samlet set betyde en direkte stigning i inflationen på ca. 0,4 procentpoint i løbet af året. Der er flere opadrettede inflationsrisici. For det første lå den pris på importeret gas, som husholdningerne i Litauen betalte i 2005, stadig kun på ca. 50 pct. af det gennemsnitlige niveau i euroområdet¹, og der kan derfor forventes yderligere justeringer af energipriserne. For det andet er harmoniseringen af afgifter på brændstof, tobak og alkohol med afgifter på EU-niveau endnu ikke helt gennemført. Især harmoniseringen af afgiften på tobaksvarer, der skal være afsluttet 1. januar 2010, vil fra 2007 samlet set få en betydelig opadrettet effekt på inflationen med ca. 2 procentpoint de følgende år. På nuværende tidspunkt tyder den meget kraftige produktionsvækst – forstærket af meget kraftig kreditvækst og lave renter – og begyndende flaskehalsproblemer på arbejdsmarkedet desuden på, at der er risiko for yderligere stigninger i enhedslønomskostningerne og mere generelt i hjemmemarkedspriserne. Selv om de forventede stigninger i energipriser, indirekte skatter og administrativt fastsatte priser som sådan kun forventes at føre til engangsprisstød, tyder

kombinationen af sådanne prisstød, meget kraftig vækst og et strammere arbejdsmarked på, at der er risiko for anden runde-effekter og således en større og mere vedvarende inflationsstigning. På længere sigt vil "catching-up"-processen sandsynligvis også påvirke inflationen i de kommende år, idet prisniveauet og BNP pr. indbygger stadig er relativt lavt i Litauen i forhold til euroområdet (jf. tabel 2). Det er imidlertid svært nøjagtigt at vurdere, hvordan "catching-up"-processen vil påvirke inflationen.

Et miljø, der fremmer og fastholder prisstabilitet i Litauen, vil bl.a. afhænge af gennemførelsen af en tilstrækkelig stram finanspolitik, som kan bidrage til at udligne efterspørgselsbaserede inflationspres. Det er også vigtigt at styrke de nationale politikker, der skal øge konkurrencen på produktmarkederne og fortsætte liberaliseringen af de regulerede sektorer. Forbedringer af arbejdsmarkedet er også nødvendige, for samtidig med at der findes regionale og sektorspecifikke flaskehalse på arbejdsmarkedet, er arbejdsløshedsprocenten stadig høj i Litauen. Lønstigninger bør afspejle væksten i arbejdsproduktiviteten og tage højde for udviklingen i konkurrerende lande.

2.1.2 UDVIKLINGEN I DE OFFENTLIGE FINANSER

I referenceåret 2005 viste den offentlige budgetsaldo et underskud på 0,5 pct. af BNP, dvs. et godt stykke under referenceværdien på 3 pct. Den offentlige gælds andel af BNP var 18,7 pct., dvs. langt under referenceværdien på 60 pct. (jf. tabel 4). I forhold til året før faldt det finanspolitiske budgetunderskud med 1,0 procentpoint, og den offentlige gældskvotient faldt med 0,8 procentpoint. I 2006 forventes ifølge Europa-Kommissionens prognose en svag stigning i underskudskvotienten til 0,6 pct., og den offentlige gældskvotient ventes at blive 18,9 pct. I 2004 og 2005 oversteg underskudskvotienten ikke de offentlige investeringsudgifters andel af

¹ Importprisen på gas afhænger af langfristede aftaler med en enkelt stor gasleverandør.

BNP. Litauen har ikke et uforholdsmæssigt stort underskud.

Et tilbageblik på årene 1996-2005 viser, at den offentlige gældskvotens samlede set er steget med 4,2 procentpoint (jf. figur 2a og tabel 5). Der var indledningsvis en gradvis stigning fra 14,5 pct. i 1996 til 16,8 pct. i 1998, men derefter steg gældskvoten brat i 1999 til 23,0 pct. I 2000 steg den til 23,6 pct., før den gradvis faldt til 18,7 pct. i 2005. Som det fremgår nærmere af figur 2b, bidrog underskuddet på den primære saldo indtil 2000 – og især i 1997 – til stigningen i den offentlige gæld. Underskuds-/gældsjusteringer, der afspejler privatiseringsindtægter og revalueringsgevinster i forbindelse med offentlig gæld denomineret i udenlandsk valuta, var den vigtigste faktor bag den reduktion af gældskvoten, der skete mellem 2000 og 2004 (jf. tabel 6). De mønstre, der blev observeret midt i 1990'erne og i begyndelsen af 2000'erne, kan betragtes som tegn på den tætte forbindelse, der eksisterer mellem underskuddet på den primære saldo og en negativ gældsudvikling uanset gældens størrelse ved udgangspunktet, som for Litauens vedkommende var forholdsvis lille. Det skal i den sammenhæng bemærkes, at den kortfristede gælds andel af den offentlige gæld faldt løbende fra 1997 til 2003. I 2004 og 2005 steg den samlede set til 5,7 procentpoint. Den kortfristede gælds andel er påfaldende, men gældskvotens niveau taget i betragtning er den offentlige budgetsaldo forholdsvis ufølsom over for renteændringer. Selv om gæld denomineret i udenlandsk valuta udgør en stor del af den samlede offentlige gæld, er mere end 95 pct. heraf denomineret i euro, der er anker valuta for Litauens currency board. De offentlige finanser er derfor, når der ses bort fra ændringer i euro/litas-kursen, ufølsomme over for valutakursændringer.

Siden 1996 har man kunnet observere, hvordan udviklingen i underskuddets andel af BNP først har virket volatil, men at resultatet senere er blevet positivt (jf. figur 3a og tabel 7). Fra et niveau på 3,6 pct. i 1996 steg underskuddet til sit højeste niveau på 11,4 pct. i 1997. Stigningen skyldtes hovedsagelig en ændring i den måde,

hvorpå restitution af konfiskeret ejendom og erstatning for tab i forbindelse med omvekslingen fra rubler til litas blev opgjort. Underskuddet faldt derefter til 3,0 pct. i 1998 og 2,9 pct. i 1999, før det igen steg til 3,6 pct. i 2000. I de efterfølgende år blev det igen gradvis forbedret til 1,2 pct. i 2003, forværredes igen til 1,5 pct. i 2004 og forbedredes til 0,5 pct. i 2005. Som det fremgår nærmere af figur 3b, har konjunkturafhængige faktorer ifølge Kommissionens estimater kun haft en forholdsvis lille effekt på ændringen på budgetsaldoen i de senere år. Konjunkturafhængige ændringer i den offentlige budgetsaldo har i gennemsnit haft en stort set neutral effekt på balancen. Foreliggende data tyder på, at midlertidige foranstaltninger ikke har haft nogen betydelig effekt på underskuddet i 2004 og 2005.

For så vidt angår udviklingen i andre finanspolitiske indikatorer, fremgår det af figur 4 og tabel 7, at de samlede offentlige udgifter steg til over 50 pct. af BNP i 1997, men at det stabiliserede sig på omkring 40 pct. i perioden 1998-2000. Efter 2000 faldt udgifterne igen på grund af nedskæringer i alle større udgiftskategorier i forhold til BNP. De nåede op på 33,2 pct. i 2003, lå stort set stabilt på 33,4 pct. i 2004 og var på 33,7 pct. i 2005. I gennemsnit var udgiftskvoten 4,2 procentpoint lavere i 2005 end i 1996. Offentlige indtægter i forhold til BNP steg kraftigt i 1997, faldt derefter, men begyndte at stige igen i 2005. Samlet set faldt de med 1,2 procentpoint mellem 1996 og 2005.

Litauens mellemfristede finanspolitiske strategi, som fremgår af konvergensprogrammet for 2006-08 fra december 2005, adskiller sig fra Kommissionens prognoser vist i tabel 4 og forventer, at budgetunderskuddet i 2006 bliver 1,4 pct. af BNP (mod skønnet 1,5 pct. af BNP i 2005), og at den offentlige gæld stiger til 19,9 pct. af BNP. De samlede indtægts- og udgiftskvotienter ventes at forblive nogenlunde uændrede i forhold til de data for 2005, der fremgår af programmet. Der er for tiden ingen tegn på, at der i budgettet for 2006 er foranstaltninger med en betydelig midlertidig effekt. Ifølge prognosen skulle underskudskvotienten i

2007 falde til 1,3 pct. og den offentlige gældskvotepå forblive nogenlunde på samme niveau som i 2006. Stabilitets- og vækstpagtens målsætning på mellemlangt sigt er i konvergensprogrammet kvantificeret til et underskud på 1 pct. af BNP.

Hvad angår den offentlige gældskvotens fremtidige udvikling, tyder den nuværende situation på, at den offentlige gæld vil stige i den nærmeste fremtid, men at den vil blive fastholdt under 60 pct. af BNP.

Som vist i tabel 8, forventes der en afdæmpet stigning i andelen af ældre i befolkningen. Ifølge de seneste fremskrivninger udarbejdet af EUs Udvalg for Økonomisk Politik og Kommissionen² forventes Litauen at opleve en moderat nettostigning i de aldersbetingede offentlige udgifter på 1,4 procentpoint af BNP i årene frem til 2050. Stigningen afspejler delvis de reformer af pensionssystemet, som tidligere er gennemført. Det er dog nødvendigt at følge udviklingen meget nøje, idet den demografiske, økonomiske og finansielle udvikling kan vise sig at blive mindre gunstig end antaget i fremskrivningerne.

Af yderligere finanspolitiske udfordringer kan nævnes, at det i lyset af Litauens store underskud på de løbende poster og tiltagende vækst i kreditgivning og for at dæmme op for inflationspresset er nødvendigt at føre en tilstrækkelig stram finanspolitik, så den samlede efterspørgsel begrænses. Strukturelt giver anvendelsen af budgetændringer til at finansiere yderligere udgifter anledning til bekymring om, hvor stramt budgettet gennemføres.

2.1.3 VALUTAKURSUDVIKLINGEN

Den litauiske litas har deltaget i ERM2 siden 28. juni 2004, dvs. omkring 22 måneder af den 2-årige referenceperiode fra maj 2004 til april 2006 (jf. tabel 9a). Efter en nøje gennemgang af hensigtsmæssigheden og holdbarheden af Litauens currency board i forbindelse med landets indtræden i ERM2 kom Litauen med i va-

lutakurssamarbejdet med det allerede eksisterende currency board, der i kraft af sin unilaterale karakter ikke medførte yderligere forpligtelser for ECB. Der blev fastsat et standardudsvingsbånd på ± 15 pct. i forhold til centralkursen på 3,45280 litas pr. euro.

I den del af referenceperioden, der gik forud for litasens deltagelse i ERM2, lå den stabilt på den senere centralkurs i ERM2 over for euroen. Siden optagelsen i ERM2 har litasen ligget stabilt og er overhovedet ikke afvejet fra centralkursen, hvilket kan tilskrives Litauens uændrede valutapolitik inden for currency boardet (jf. tabel 9a og figur 5). I ERM2 har Litauen ikke devalueret litasens centralkurs på eget initiativ. Selv om currency boardet pr. definition har medført, at Lietuvos bankas jævnligt har været aktiv på valutamarkedene, har der netop været tale om små beløb i de valutatransaktioner, som banken har foretaget med litauiske pengeinstitutter. Det korte rentespænd over for 3-måneders Euribor er i løbet af referenceperioden faldet fra 0,6 procentpoint for den 3-månedersperiode, der sluttede i juli 2004, til et forsvindende lille spænd for den 3-månedersperiode, der sluttede i april 2006 (jf. tabel 9b).

Hvis man ser tilbage over en længere periode, lå litasens reale kurs - navnlig den effektive kurs - i april 2006 noget over sit historiske gennemsnit beregnet siden januar 1996, men dog tæt på gennemsnittet siden euroens indførelse (tabel 10). Tallene bør imidlertid fortolkes med en vis forsigtighed, da Litauen i referenceperioden har gennemgået en omstillingsproces mod markedsøkonomi, hvilket gør det sværere at vurdere udviklingen i den reale valutakurs i et historisk lys. Med hensyn til andre eksterne forhold har Litauen konsekvent haft et betragteligt underskud på den samlede betalingsbalance. Underskuddet steg til 11,7 pct. af BNP i 1998, før det faldt til 4,7 pct. i 2002 for siden hen atter at stige en smule til 5,6 pct. i 2005 (jf. tabel 11). På den ene side kunne underskud af

2 "The impact of ageing on public expenditure: projections for the EU25 Member States on pensions, health care, long-term care, education and unemployment transfers (2004-2050)", Udvalget for Økonomisk Politik og Europa-Kommissionen (2006).

en sådan størrelse tyde på problemer med pris-konkurrenceevnen. På den anden side kan de meget vel afspejle den "catching-up"-proces, som den litauiske økonomi befinder sig i. I de seneste ti år har nettoindstrømningen af direkte investeringer dækket knapt halvdelen af disse underskud. I 2005 viste porteføljeinvesteringer en nettoudstrømning efter en længere periode med nettoindstrømning. Eftersom yderligere finansieringsbehov i de senere år er blevet dækket af indstrømning i "andre investeringer" hovedsagelig i form af banklån, er Litauens bruttogæld til udlandet steget. Landets nettokapitalbalance over for udlandet har været negativ. Den steg mellem 1996 og 1999 og har siden da stabiliseret sig omkring 35 pct. af BNP.

Litauen er en lille, åben økonomi, hvis eksport af varer og tjenesteydelser ifølge de senest foreliggende tal udgør 58,3 pct. af BNP, mens importen af varer og tjenesteydelser udgør 65,3 pct. af BNP. I 2005 udgjorde vareeksporten til euroområdet og EU henholdsvis 28,5 pct. og 65,3 pct. af den samlede eksport. De tilsvarende tal for importen i forhold til den samlede import var henholdsvis 32,3 pct. og 59,0 pct. i 2005.

2.1.4 UDVIKLINGEN I DEN LANGE RENTE

I referenceperioden fra april 2005 til marts 2006 var den lange rente i Litauen i gennemsnit 3,7 pct. Den lå dermed et godt stykke under referenceværdien for rentekriteriet på 5,9 pct. (jf. tabel 12).

Den lange rente har været faldende siden 2001 (jf. figur 6a).³ Faldet var særlig kraftigt i begyndelsen af 2002, hvorefter det aftog noget. Tilsvarende er det lange rentespænd mellem Litauen og gennemsnittet i euroområdet blevet indsnævret forholdsvis hurtigt og er forblevet lille, efter at currency boardet i 2002 blev knyttet til euroen (jf. figur 6b). I marts 2006 lå de to renter på samme niveau. Indsnævringen af det lange rentespænd kan især tilskrives den positive udvikling i den litauiske økonomi og fremskridtene i landets omstilling til markeds-

økonomi. Desuden har markedsforventningen om en tidlig indtræden i ERM2 og efter juni 2004 landets problemfrie deltagelse i samarbejdet med et allerede eksisterende currency board påvirket indsnævringen positivt. Udviklingen hen imod rentekonvergens er ydermere blevet støttet af forventningerne om indførelse af euroen. Samlet set er indsnævringen af det lange rentespænd mellem Litauen og euroområdet et tegn på, at currency boardet er troværdigt, og at markedet har tillid til den overordnede økonomiske og finanspolitiske udvikling i Litauen.

3 2001 er det første år, hvor data for den lange referencerente for Litauen er tilgængelige.

2.1.5 LISTE OVER TABELLER OG FIGURER

LITAUEN

I PRISUDVIKLINGEN

- Tabel 1 HICP-inflation
Figur 1 Prisudvikling
Tabel 2 Mål for inflation og relaterede indikatorer
Tabel 3 Seneste inflationstendenser og -prognoser
a) Seneste tendenser i HICP
b) Inflationsprognoser

2 UDVIKLINGEN I DE OFFENTLIGE FINANSER

- Tabel 4 Offentlige finanser
Figur 2 Offentlig gæld
a) Niveau
b) Årlig ændring og underliggende faktorer
Tabel 5 Den offentlige gælds sammensætning
Figur 3 Offentligt overskud (+)/ underskud (-)
a) Niveau
b) Årlig ændring og underliggende faktorer
Tabel 6 Offentlig underskuds-/ gældsjustering
Figur 4 Offentlige udgifter og indtægter
Tabel 7 Den offentlige sektors budgetstilling
Tabel 8 Fremskrivning af de budgetmæssige konsekvenser af befolkningens aldring

3 VALUTAKURSUDVIKLINGEN

- Tabel 9 a) Valutakursstabilitet
b) Væsentlige indikatorer for valutakursspændinger for den litauiske litas
Figur 5 Den litauiske litas: afvigelse over for centralkursen i ERM2
Tabel 10 Den litauiske litas: udvikling i den reale valutakurs
Tabel 11 Udvikling over for udlandet

4 UDVIKLINGEN I DEN LANGE RENTE

- Tabel 12 Lang rente
Figur 6 a) Lang rente
b) Lang rente og HICP-inflation, afvigelse fra euroområdet

KAPITEL I

VURDERING AF DEN ØKONOMISKE KONVERGENS

LITAUEN

I PRISUDVIKLINGEN

Tabel 1 HICP-inflation

(Ændring i pct. år/år)

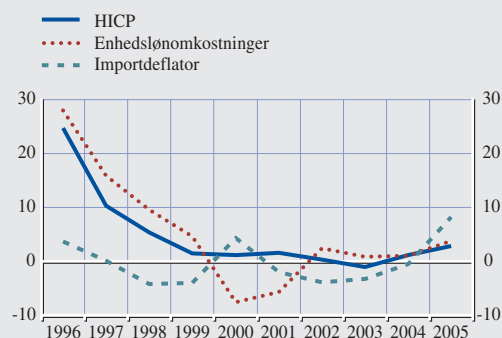
	2005 dec.	2006 jan.	2006 feb.	2006 mar.	Apr. 2005 – mar. 2006
HICP-inflation	3,0	3,5	3,4	3,1	2,7
Referenceværdi ¹⁾	-	-	-	-	2,6
Euroområdet ²⁾	2,2	2,4	2,3	2,2	2,3

Kilde: Europa-Kommissionen (Eurostat).

1) Beregningen for perioden april 2005 – marts 2006 er baseret på det ikke-vægtede aritmetiske gennemsnit af de årlige ændringer i pct. for Polen, Finland og Sverige plus 1,5 procentpoint.
2) Tallene for euroområdet er kun til orientering.

Figur 1 Prisudvikling

(Gennemsnitlig ændring i pct. år/år)

Kilder: Eurostat og nationale data.

Tabel 2 Mål for inflation og relaterede indikatorer

(Ændring i pct. år/år, medmindre andet er anført)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Mål for inflation										
HICP	24,7	10,3	5,4	1,5	1,1	1,6	0,3	-1,1	1,2	2,7
HICP ekskl. uforarbejdede fødevarer og energi	-	10,3	4,5	1,7	-1,1	0,1	0,6	0,7	0,7	1,3
Forbrugerprisindeks	24,6	8,9	5,1	0,8	1,0	1,3	0,3	-1,2	1,2	2,7
Nettoprisindeks	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forbrugsdeflator	18,2	9,5	5,4	-0,4	-1,5	2,4	-0,1	-2,7	1,1	3,3
BNP-deflator	20,6	14,0	5,0	-0,6	1,8	-0,5	0,2	-1,1	2,8	5,9
Producentpriser ¹⁾	-	-	-0,5	1,0	10,2	-0,6	-0,7	-0,7	2,4	5,9
Relaterede indikatorer										
Vækst i reelt BNP	4,7	7,0	7,3	-1,7	3,9	6,4	6,8	10,5	7,0	7,5
BNP pr. indbygger målt i købekraftsparitet (euroområdet = 100)	31,8	33,5	35,3	34,1	35,1	36,9	38,9	42,2	44,8	.
Komparativt prisniveau (euroområdet = 100)	33,7	41,4	43,9	45,4	51,7	52,8	54,0	53,4	53,2	.
Produktionsgab ²⁾	-6,3	-3,0	0,0	-5,2	-4,9	-2,5	-1,6	2,1	2,1	2,2
Arbejdsløshedsprocent ³⁾	-	14,1	13,2	13,7	16,4	16,5	13,5	12,4	11,4	8,2
Enhedslønoms-kostninger,										
hele økonomien	28,0	15,9	6,8	1,9	-6,5	-5,7	2,4	0,8	1,0	3,8
Lønsum pr. ansat, hele økonomien	32,7	23,3	15,5	2,5	1,3	3,8	5,1	8,9	8,2	8,7
Arbejds-kraftsproduktivitet,										
hele økonomien	3,7	6,4	8,1	0,5	8,3	10,1	2,7	8,0	7,1	4,7
Importdeflator for varer og tjenesteydelser										
	3,7	0,1	-4,2	-4,0	4,3	-2,0	-3,9	-3,3	-0,5	8,2
Nominel effektiv valutakurs ⁴⁾	3,2	11,3	3,3	2,9	10,8	3,2	4,6	4,9	1,5	-0,8
Pengemængde (M3) ⁵⁾	-3,6	35,7	13,6	7,2	16,1	21,9	17,0	20,1	27,5	30,6
Udlån fra pengeinstitutter ⁵⁾	-10,1	9,5	21,4	9,7	-3,2	24,8	29,4	56,2	40,6	63,5
Aktiekurser (OMX-Vilnius-indeks) ⁵⁾	-	-	-	-	-	-18,5	12,2	105,8	68,2	52,9
Huspriser	-	-	-	-	-9,6	23,6	9,8	17,8	9,6	50,2

Kilder: Europa-Kommissionen (Eurostat), nationale data (forbrugerprisindeks, enhedslønoms-kostninger, lønsum pr. ansat, arbejds-kraftsproduktivitet, huspriser) og Europa-Kommissionen (produktionsgab).

1) Hele industrien ekskl. byggeri, indenlandsk salg.

2) Pct. af potentielt BNP. Et positivt fortegn angiver, at faktisk BNP er større end potentielt BNP.

3) Definitionen er i overensstemmelse med ILOs anbefalinger.

4) Et positivt (negativt) fortegn angiver en appreciering (depreciering).

5) Årlige vækstrater ultimo perioden som beregnet af ECB.

Tabel 3 Seneste inflationstendenser og -prognoser

(Ændring i pct. år/år)

a) Seneste tendenser i HICP

	2005		2006		
	nov.	dec.	jan.	feb.	mar.
HICP					
Ændring i pct. år/år	2,9	3,0	3,5	3,4	3,1
Ændring i gennemsnittet for de seneste 3 måneder i forhold til de foregående 3 måneder, årsrate, sæsonkorigeret	5,5	4,5	3,4	3,2	3,1
Ændring i gennemsnittet for de seneste 6 måneder i forhold til de foregående 6 måneder, årsrate, sæsonkorigeret	3,1	3,5	3,9	4,1	3,9

Kilder: Europa-Kommissionen (Eurostat) og ECBs beregninger.

(b) Inflationsprognosen

	2006	2007
HICP, Europa-Kommissionen (forår 2006)	3,5	3,3
Forbrugerprisindeks, OECD (december 2005) ¹⁾	-	-
Forbrugerprisindeks, IMF (april 2006)	3,2	2,7
Forbrugerprisindeks, Consensus Economics (marts 2006)	2,6	2,3

Kilder: Europa-Kommissionen, OECD, IMF og Consensus Economics.

1) Litauen er ikke medlem af OECD.

2 UDVIKLINGEN I DE OFFENTLIGE FINANSER

Tabel 4 Offentlige finanser

(I pct. af BNP)	2004	2005	2006 ¹⁾
Offentligt overskud (+)/underskud (-)	-1,5	-0,5	-0,6
Referenceværdi	-3,0	-3,0	-3,0
Overskud (+)/underskud (-) fratrukket offentlige investeringsudgifter ²⁾	2,0	3,0	2,9
Offentlig gæld	19,5	18,7	18,9
Referenceværdi	60,0	60,0	60,0

Kilder: Europa-Kommissionen og ECBs beregninger.

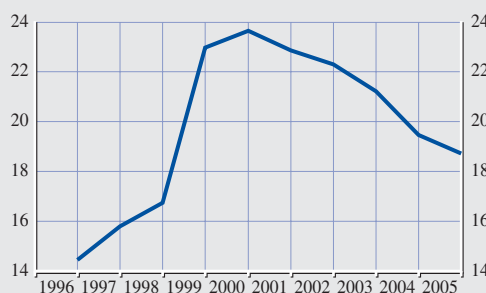
1) Europa-Kommissionens fremskrivninger.

2) Et positivt fortegn angiver, at det offentlige underskud er lavere end investeringsudgifterne.

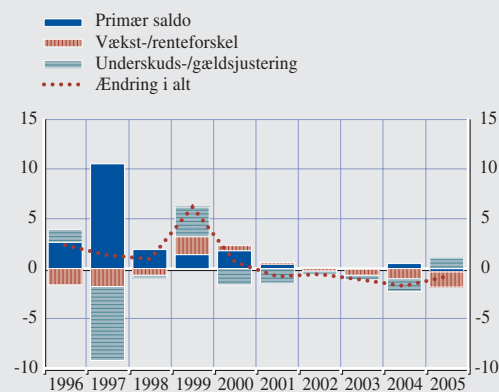
Figur 2 Offentlig gæld

(I pct. af BNP)

a) Niveau

b) Årlig ændring og underliggende faktorer

Kilder: Europa-Kommissionen og ECB.

Anm.: I figur 2b angiver negative værdier de respektive faktoreres bidrag til en nedbringelse af gældskvoten, mens positive værdier angiver bidrag til en forøgelse.

Tabel 5 Den offentlige gælds sammensætning

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Gæld i alt (i pct. af BNP)	14,5	15,8	16,8	23,0	23,6	22,9	22,3	21,2	19,5	18,7
Sammensætning efter valuta (i pct. af total)										
I indenlandsk valuta	30,5	37,3	36,4	23,4	25,9	26,1	33,4	35,2	29,4	29,5
I udenlandsk valuta	69,5	62,7	63,6	76,6	74,1	73,9	66,6	64,8	70,6	70,5
Euro ¹⁾	9,0	9,0	19,6	33,5	40,6	44,5	53,8	54,6	62,5	68,6
Øvrige valutaer	60,4	53,8	44,0	43,1	33,5	29,4	12,8	10,2	8,1	1,9
Indenlandsk ejerskab (i pct. af total)	23,2	39,6	38,9	27,4	32,1	35,3	40,0	39,8	39,5	40,0
Gennemsnitlig restløbetid (i år)	5,2	6,0	5,5	5,2	5,0	4,8	5,2	4,1	4,3	4,8
Sammensætning efter løbetid²⁾ (i pct. af total)										
Kortfristet (til og med 1 år)	24,0	29,1	24,2	15,4	11,3	6,8	5,3	5,0	5,6	10,7
Mellem- og langfristet (over 1 år)	76,0	70,9	75,8	84,6	88,7	93,2	94,7	95,0	94,4	89,3

Kilder: ESCB og Europa-Kommissionen.

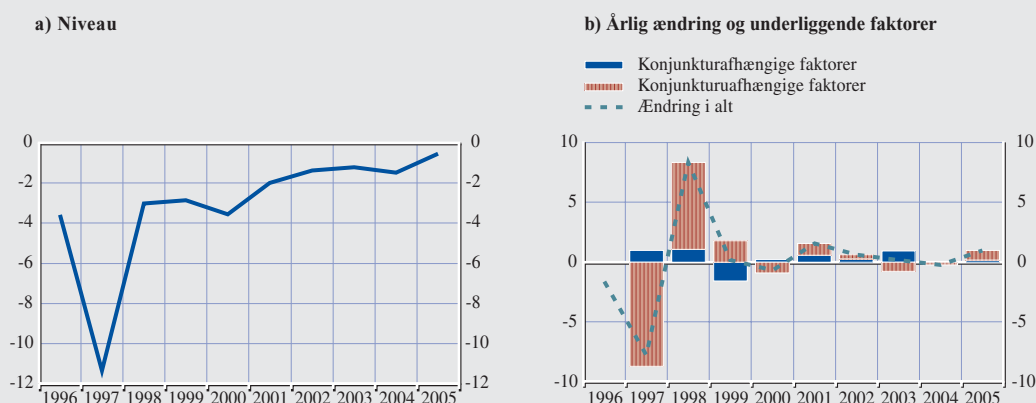
Anm.: Tal ultimo året. Afvigelse mellem totaler og summen af deres komponenter skyldes afrunding.

1) Omfatter gæld denomineret i euro og før 1999 i ecu eller en af valutaerne i de EU-lande, der har indført euroen.

2) Oprindelig løbetid.

Figur 3 Offentligt overskud (+)/underskud (-)

(I pct. af BNP)

Kilder: Europa-Kommissionen og ECB.

Anm.: I figur 3b angiver negative værdier bidrag til en forøgelse af underskuddet, mens positive værdier angiver bidrag til en nedbringselse.

Tabel 6 Offentlig underskuds-/gældsjustering

(I pct. af BNP)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ændring i offentlig gæld	4,9	4,0	2,7	5,8	1,9	0,5	0,9	0,8	0,2	1,6
Offentligt overskud (+)/underskud (-)	-3,6	-11,4	-3,0	-2,9	-3,6	-2,0	-1,4	-1,2	-1,5	-0,5
Underskuds-/gældsjustering	1,3	-7,4	-0,3	3,0	-1,6	-1,4	-0,4	-0,4	-1,3	1,1
Nettoopkøb (+)/nettosalg (-) af finansielle aktiver	1,4	2,3	-1,8	-0,1	0,0	-0,8	0,8	-0,8	-0,7	0,4
Sedler og mønt samt indskud	0,1	1,6	1,4	-2,2	0,5	0,2	1,2	0,9	-0,1	0,3
Udlån og værdipapirer undtagen aktier	1,0	1,0	1,7	2,8	1,0	0,1	0,0	-0,1	-0,3	-0,2
Aktier og porteføljeaktier	0,0	-0,1	-5,0	-1,0	-1,7	-1,0	-0,6	-1,6	-0,6	-0,3
Privatisering	0,0	-0,1	-5,0	-1,0	-1,7	-1,0	-0,6	-1,6	-0,6	-0,3
Kapitaltilførsel	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre finansielle aktiver	0,3	-0,2	0,0	0,3	0,3	0,0	0,2	0,1	0,4	0,6
Ændringer i værdiansættelse af den offentlige gæld	0,0	-0,3	0,2	-0,4	-0,6	-0,7	-1,0	-0,5	0,0	0,0
Gevinster (-)/tab (+) på valutabeholdninger	0,5	0,0	0,2	-0,4	-0,6	-0,7	-1,0	-0,4	-0,1	0,1
Andre kursreguleringseffekter ¹⁾	-0,6	-0,3	0,0	0,0	0,0	-0,1	0,0	-0,1	0,0	-0,1
Andre ændringer i den offentlige gæld²⁾	0,0	-9,5	1,4	3,4	-0,9	0,0	-0,2	0,9	-0,6	0,7

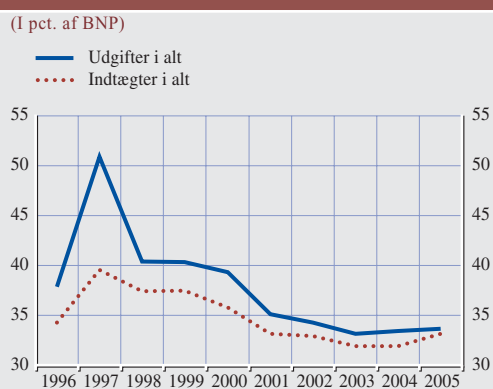
Kilder: ESCB og Europa-Kommissionen.

Anm.: Afvigelse mellem totaler og summen af deres komponenter skyldes afrunding.

1) Inkluderer forskellen mellem den nominelle værdi og kursværdien af den offentlige gæld ved udstedelsen.

2) Transaktioner vedrørende anden gæld (offentlige forpligtelser), sektormæssige omklassifikationer og statistiske afvigelser. Posten kan også dække visse former for gældsvertagelse.

Figur 4 Offentlige udgifter og indtægter

Kilde: ESCB.

Tabel 7 Den offentlige sektors budgetstilling

(I pct. af BNP)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Indtægter i alt	34,3	39,6	37,4	37,5	35,8	33,1	32,9	31,9	31,9	33,1
Løbende indtægter	34,3	39,5	37,4	37,4	35,7	33,1	32,4	31,5	31,5	32,4
Skatter	8,3	9,0	9,1	9,2	8,4	7,8	7,5	8,0	8,7	9,1
Afgifter	11,9	14,6	14,0	13,8	12,6	12,2	12,4	11,8	11,1	11,2
Sociale bidrag	8,0	8,6	9,1	9,3	9,4	9,0	8,7	8,6	8,7	8,6
Andre løbende indtægter	6,2	7,3	5,1	5,0	5,4	4,1	3,8	3,2	2,9	3,5
Kapitalindtægter	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,5	0,4	0,5	0,8
Udgifter i alt	37,9	50,9	40,4	40,3	39,3	35,1	34,3	33,2	33,4	33,7
Løbende udgifter	32,7	35,4	36,7	36,8	34,7	32,2	30,8	29,7	29,6	30,0
Lønninger	10,9	11,4	12,8	13,5	12,7	11,7	11,4	10,8	10,8	10,4
Sociale ydelser undtagen sociale overførsler i naturalier	8,9	9,3	10,0	11,4	10,7	10,6	9,3	9,1	9,1	9,0
Rentegæld	0,9	0,8	1,1	1,4	1,7	1,5	1,3	1,2	0,9	0,8
heraf: swap- og fremtidige rentesikringsaftaler (FRA)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre løbende udgifter	12,0	13,9	12,8	10,4	9,6	8,5	8,8	8,5	8,8	9,7
Kapitaludgifter	5,1	15,5	3,8	3,6	4,6	2,9	3,5	3,4	3,8	3,7
Overskud (+)/underskud (-)	-3,6	-11,4	-3,0	-2,9	-3,6	-2,0	-1,4	-1,2	-1,5	-0,5
Primær saldo	-2,7	-10,5	-1,9	-1,5	-1,8	-0,5	-0,1	0,0	-0,5	0,3
Overskud (+)/underskud (-) fratrukket offentlige investeringsudgifter	-1,1	-9,0	-0,5	-0,3	-1,2	0,2	1,5	1,8	2,0	3,0

Kilder: ESCB og Europa-Kommissionen.

Anm.: Forskellen mellem de anførte totalbeløb og summen af deres delkomponenter skyldes afrunding. Rentegæld er indberettet i henhold til proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud. Påvirkningen fra swap- og fremtidige rentesikringsaftaler (FRA) svarer til forskellen i rente (eller underskud/overskud) som defineret i proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud og i ENS95. Jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning 2558/2001 om omklassificering af betalinger som led i swap- og fremtidige rentesikringsaftaler.

Tabel 8 Fremskrivning af de budgetmæssige konsekvenser af befolkningens aldring

(I pct.)	2004	2010	2020	2030	2040	2050
Ældrebyrde (befolkningsandel over 64 år i forhold til befolkningsandel mellem 15 og 64 år)	22,3	23,4	26,0	33,4	39,3	44,9
Ændring i de aldersbetingede offentlige udgifter (i pct. af BNP) sammenlignet med 2004	-	-0,7	-0,9	0,3	0,8	1,4

Kilde: Europa-Kommissionen (2006) "The impact of ageing on public expenditure: projections for the EU25 Member States on pensions, health care, long-term care, education and unemployment transfers (2005-2050)". Rapport udarbejdet af Udvalget for Økonomisk Politik og Europa-Kommissionen (GD for Økonomiske og Finansielle Anliggender).

3 VALUTAKURSUDVIKLINGEN

Tabel 9a Valutakursstabilitet

Medlemskab af ERM2		Ja
Medlemskab siden		28. juni 2004
Devaluering af bilateral centralkurs på landets eget initiativ		Nej
Maksimal afvigelse opad og nedad ¹⁾	Maksimal afvigelse opad	Maksimal afvigelse nedad
28. juni 2004 – 28. april 2006		
Euro	0,0	0,0

Kilde: ECB.

1) Maksimal afvigelse fra centralkursen i ERM2. Glidende gennemsnit af daglige data over 10 bankdage.

9b Væsentlige indikatorer for valutakursspændinger for den litauiske litas

(Ultimo den 3-måneders periode, der ender i den nævnte måned)

	2004		2005				2006	
	juli	okt.	jan.	apr.	juli	okt.	jan.	apr.
Valutakursvolatilitet ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kort rentespænd ²⁾	0,6	0,6	0,5	0,4	0,2	0,2	0,1	0,0

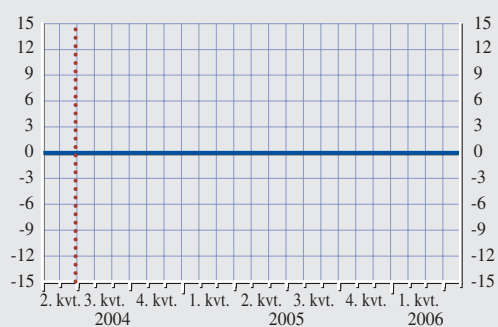
Kilder: Nationale data og ECBs beregninger.

1) Månedlige standardafvigelser i daglige procentvise ændringer i valutakursen over for euro (årsniveau i pct.).

2) Spænd (i procentpoint) mellem 3-måneders pengemarkedsrenten og 3-måneders Euribor.

Figur 5 Den litauiske litas: afvigelse over for centralkursen i ERM2

(Daglige data, procentvis ændring, 1. maj 2004 – 28. april 2006)

Kilde: ECB.

Anm.: Den lodrette linje markerer datoen for optagelsen i ERM2 (28. juni 2004). En positiv (negativ) afvigelse fra centralkursen betyder, at litasen ligger over (under) centralkursen. For litasen er udsvingsgrænsen på ± 15 pct. Udsving inden 28. juni 2004 er angivet ud fra den centralkurs, der blev fastsat for litasen ved indtrædelsen i ERM2.

Tabel 10 Den litauiske litas: udvikling i den reale valutakurs

(Månedssdata; procentvise afvigelser; april 2006 i forhold til forskellige benchmarkperioder)

	Gennemsnit jan. 1996 – apr. 2006	Gennemsnit jan. 1999 – apr. 2006
Real bilateral effektiv valutakurs over for euroen ¹⁾	9,5	1,8
<i>Memoposter:</i>		
Nominel effektiv valutakurs ²⁾	13,8	6,5
Real effektiv valutakurs ^{1), 2)}	11,3	4,4

Kilde: ECB.

Anm.: Et positivt (negativt) fortegn angiver en appreciering (depreciering).

1) Baseret på udviklingen i HICP og forbrugerprisindeks.

2) Effektiv valutakurs over for euroen, valutaerne i de øvrige EU-lande og i 10 andre vigtige samhandelslande.

Tabel 11 Udvikling over for udlandet

(I pct. af BNP, medmindre andet er angivet)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Betalingsbalancens løbende poster og kapitalbalancen	-8,9	-9,9	-11,7	-11,0	-5,9	-4,7	-4,7	-6,4	-6,4	-5,6
Balancen for direkte investeringer og porteføljeinvesteringer ¹⁾	4,2	5,3	8,1	9,1	5,6	5,8	5,1	2,3	3,2	1,1
Direkte investeringer	1,9	3,3	8,3	4,4	3,3	3,6	5,0	0,8	2,3	2,6
Porteføljeinvesteringer	2,3	2,0	-0,2	4,7	2,3	2,2	0,1	1,5	0,9	-1,5
Nettokapitalbalance over for udlandet	-13,9	-18,5	-22,5	-34,3	-35,0	-34,6	-32,9	-33,4	-34,7	-35,4
Eksport af varer og tjenesteydelser ²⁾	52,2	53,1	45,7	39,1	44,6	49,8	52,8	51,3	52,2	58,3
Import af varer og tjenesteydelser ²⁾	61,8	63,4	57,2	49,2	50,9	55,2	58,3	57,0	59,2	65,3
Eksport af varer til euroområdet ^{3), 4)}	29,7	27,4	30,4	36,4	32,0	26,7	25,7	27,5	30,4	28,5
Import af varer fra euroområdet ^{3), 4)}	31,8	34,7	36,8	35,3	32,3	34,7	35,4	34,7	35,6	32,3
<i>Memoposter:</i>										
Intra-EU25-eksport af varer ^{3), 4)}	54,5	50,8	58,8	73,5	74,6	73,4	69,2	62,5	66,9	65,3
Intra-EU25-import af varer ^{3), 4)}	53,6	57,7	60,7	60,0	54,5	54,8	56,5	55,8	63,3	59,0

Kilder: ESCB og Europa-Kommissionen (Eurostat).

1) Forskellen mellem de anførte totalbeløb og summen af deres komponenter skyldes afrunding.

2) Betalingsbalancestatistik.

3) Udenrigshandelsstatistik.

4) I pct. af den samlede eksport og import.

4 UDVIKLINGEN I DEN LANGE RENTE

Tabel 12 Lang rente

(I pct., gennemsnit over perioden)

	2005 dec.	jan.	2006 feb.	mar.	apr. 2005 – mar. 2006
Lang rente ¹⁾	3,8	3,6	3,5	3,7	3,7
Referenceværdi ²⁾					5,9
Euroområdet ³⁾	3,4	3,4	3,6	3,7	3,4

Kilder: ECB og Europa-Kommissionen.

1) Den lange rente er baseret på afkast på de primære markeder.

2) Beregningen for perioden april 2005 - marts 2006 er baseret på det ikke-vægtede aritmetiske gennemsnit af de årlige ændringer i pct. for Polen, Finland og Sverige tillagt 2 procentpoint.

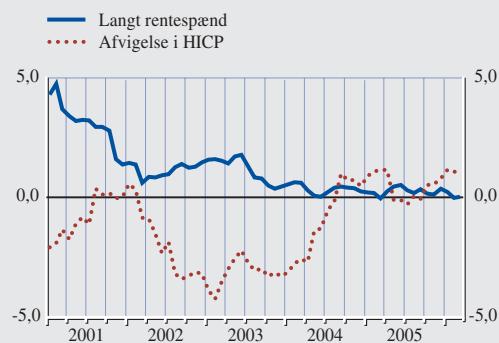
3) Tallene for euroområdet er kun til orientering.

Figur 6

a) Lang rente
(Månedsgennemsnit i pct.)

b) Lang rente og HICP-inflation, afvigelse fra euroområdet
(Månedsgennemsnit i pct.)

Kilder: ECB og Europa-Kommissionen.

2.2 SLOVENIEN

2.2.1 PRISUDVIKLINGEN

I referenceperioden fra april 2005 til marts 2006 var den gennemsnitlige HICP-inflation i Slovenien 2,3 pct., dvs. under referenceværdien på 2,6 pct. for kriteriet vedrørende prisstabilitet (jf. tabel 1). På baggrund af de seneste data forventes 12-måneders gennemsnittet for den årlige HICP-inflation at forblive stabilt i de kommende måneder.

Hvis man ser tilbage over en længere periode, har Slovenien kun haft lav inflation i relativt kort tid. Forbrugerprisinflationen i Slovenien aftog gradvis frem til 1999, hvor tendensen blev afbrudt. Den begyndte dog at falde igen efter 2000 (jf. figur 1). HICP-inflationen faldt gradvis fra 9,9 pct. i 1996 til 6,1 pct. i 1999. I 2000 steg den igen til 8,9 pct. Der var flere årsager til, at HICP-inflationen begyndte at stige igen, herunder bl.a. indførelsen af en momsafgift, en kraftig stigning i den indenlandske efterspørgsel, kraftige lønstigninger og en markant stigning i importpriserne. Disinflationen tog til igen efter 2000, og inflationen faldt gradvis til 2,5 pct. i 2005. Inflationsmønsteret afspejler en række vigtige politikvalg. I 2001 blev der vedtaget en ny pengepolitisk ramme, hvor hovedmålet om prisstabilitet blev nedfældet i den nye lov om Banka Slovenije. Man gik væk fra et mellem mål for pengemængdevæksten og indførte en pengepolitisk ramme, der bygger på to søjler, som dækker både den monetære og den realøkonomiske udvikling. Samtidig blev pengepolitikken suppleret med en valutakurspolitik, der fulgte teorien om den udækkede renteparitet, og det bevirkede, at pengepolitikken kunne fastholde et tilstrækkeligt højt renteniveau til at understøtte disinflation. Lige siden Slovenien indtrådte i ERM2 den 28. juni 2004, har pengepolitikken været rettet mod at fastholde en stabil valutakurs over for euroen. I den betragtede periode anvendte Banka Slovenije sin valutaswapfacilitet til at fastholde euro/tolar-kursen på et stabilt niveau, samtidig med at den indenlandske rente blev holdt på et relativt højt niveau, hvorved der blev fastholdt et posi-

tivt spænd i forhold til sammenlignelige renter i euroområdet.¹ Dette var igen med til at fremme udviklingen hen imod prisstabilitet. Disinflationen er generelt også blevet understøttet af finanspolitikken og strukturreformer, herunder den gradvise afvikling af indekseringer af finansielle kontrakter og lønninger, samt af den gradvise liberalisering af de finansielle markeder.

I det meste af perioden 1996-2005 blev inflationsudviklingen understøttet af en forholdsvis robust produktionsvækst. Efter at have været en del mere afdæmpet mellem 2001 og 2003 har væksten i realt BNP igen været stigende efter 2004 (jf. tabel 2). Forholdene på arbejdsmarkedet har været forholdsvis stabile over tid, og arbejdsløshedsprocenten har det meste af tiden ligget på 6-7 pct. Væksten i lønsum pr. ansat steg til tocifrede tal i 2000 og 2001, inden den faldt til 7,7 pct. i 2004². I sammenhæng med en midlertidig afmatning i væksten i arbejdskraftproduktiviteten medførte dette en betydelig stigning i væksten i enhedslønsmkostningerne i 2000 og 2001, der efterfulgtes af et gradvist fald til 3,8 pct. I 2004. Importpriserne har været forholdsvis volatile i den betragtede periode, hvilket fortrinsvis skyldes oliepris- og valutakursudviklingen. Relativt små stigninger i importpriserne i 2002 og 2003 fremmede disinflationen i disse år. Det overordnede mønster for den aftagende inflation er også kommet til udtryk i andre relevante indeks, som fx HICP-inflationen ekskl. uforarbejdede fødevarer og energi og inflationen målt ved nettoprisindekset (jf. tabel 2).

Betragtes den seneste udvikling, var den årlige gennemsnitlige HICP-inflation 2,5 pct. i 2005. Den årlige HICP-inflation var 2,6 pct. i januar 2006 for herefter at falde til 2,0 pct. i marts (jf. tabel 3a). Et fald i priserne på industrivarer ekskl. energi og lavere inflation i priserne på fødevarer på grund af øget konkurrence både internationalt og indenlandsk modvirkede den

¹ Jf. afsnit 2.2.3 om valutakursudviklingen.

² 2005-data for lønsum pr. ansat foreligger endnu ikke. Den gennemsnitlige vækst i den månedlige bruttoindkomst steg fra 4,6 pct. i 2004 til 4,9 pct. i 2005.

opadrettede effekt fra olieprisstigningerne. Effekten af de seneste bratte stigninger i oliepriserne er også blevet afbødet af hyppige afgiftsjusteringer, der ifølge Banka Slovenije har reduceret inflationen med 0,06 procentpoint i løbet af referenceperioden. Banka Slovenije skønner, at ændringer i indirekte skatter og administrativt fastsatte priser samlet set har bidraget med ca. 1,9 procentpoint til inflationen i 2005, hvoraf ca. 1,3 procentpoint kan tilskrives højere energipriser. Det aktuelle billede af inflationen bør ses på baggrund af en relativt dynamisk økonomisk udvikling. I 4. kvartal 2005 var væksten i realt BNP 3,7 pct. år-til-år, hvilket resulterede i en gennemsnitlig vækstrate på 3,9 pct. for året som helhed.

Hvad angår den fremtidige udvikling, forventes det for de faktorer, som man regner med vil få opadrettet effekt på inflationen i Slovenien, at harmoniseringen af tobaksafgiften, der forventes gennemført ad tre omgange inden 2008, vil betyde et samlet bidrag på op til 0,5 procentpoint til HICP-inflationen. Desuden kan den mulige forhøjelse af momsafgiften pr. 1. januar 2007, som er fastlagt i budgettet, for at kompensere for den gradvise afskaffelse af skatten på antallet af ansatte, få en direkte opadrettet effekt på inflationen på ca. 0,7 procentpoint i 2007. Hertil kommer, at der findes en række opadrettede risici for inflationsudsigterne. For det første er det muligt, at den nuværende forholdsvist kraftige vækst i den indenlandske efterspørgsel, der kan tilskrives en øget vækst i kreditgivning, får ny fremdrift, i takt med at der sker yderligere forbedringer af rentekonvergen i forhold til niveauet i euroområdet. For det andet er der risici forbundet med den aftagende nedadrettede effekt, som øget konkurrence har på inflationen. Effekten har været en realitet siden midten af 2004 og er delvis blevet tilskrevet Sloveniens tiltrædelse af EU. Endelig kan yderligere potentielle anden runde-effekter fra de seneste stigninger i energipriserne – sammen med en styrkelse af den indenlandske efterspørgsel og mulige stigninger i de administrativt fastsatte priser – udøve et betydeligt opadrettet pres på lønninger og inflation. Især lønudviklingen udgør et usikkerhedsmoment,

idet de nye lønftaler fra og med 2006 ikke endeligt er indgået endnu. På længere sigt vil "catching-up"-processen sandsynligvis påvirke inflationen i de kommende år, idet prisniveauet og BNP pr. indbygger stadig er lavere i Slovenien end i euroområdet (jf. tabel 2). Det er imidlertid svært nøjagtigt at vurdere, hvordan "catching-up"-processen vil påvirke inflationen.

Et miljø, der fremmer og fastholder prisstabilitet i Slovenien, vil bl.a. afhænge af, at der gennemføres en sund budgetkonsolidering. Dette ville også reducere et muligt efterspørgselspres i økonomien. Desuden vil det være helt afgørende for at fastholde prisstabilitet, at der sker yderligere fremskridt på strukturreformområdet, fx yderligere afvikling af indekseringer (især af lønninger og visse overførselsindkomster, der stadig i stort omfang er pristalsregulerede). I denne sammenhæng er det vigtigt at øge fleksibiliteten på arbejdsmarkedet. Det kan ske ved at øge arbejdskraftens mobilitet mellem de forskellige egne af landet og tilpasse dens kvalifikationer til efterspørgslen. Samtidig bør arbejdsmarkedets parter sikre, at lønstigninger afspejler en vækst i arbejdskraftsproduktiviteten, samtidig med at der tages højde for udviklingen i konkurrerende lande. Det er også vigtigt at fortsætte liberaliseringsprocessen inden for alle økonomiske sektorer og at styrke de nationale politikker, der skal øge konkurrencen på produktmarkederne.

2.2.2 UDVIKLINGEN I DE OFFENTLIGE FINANSER

I referenceåret 2005 viste den offentlige budgetsaldo et underskud på 1,8 pct. af BNP, dvs. et godt stykke under referenceværdien på 3 pct. Den offentlige gælds andel af BNP var 29,1 pct., dvs. langt under referenceværdien på 60 pct. (jf. tabel 4). I forhold til året før faldt det finanspolitiske budgetunderskud med 0,5 procentpoint og den offentlige gældskvote faldt med 0,4 procentpoint. I 2006 stiger underskudskvotienten ifølge Europa-Kommissionens prognose til 1,9 pct., og den offentlige gældskvote ventes at stige til 29,9 pct. I 2004 og 2005 oversteg underskudskvotienten ikke de offentlige

investeringsudgifters andel af BNP. Slovenien har ikke et uforholdsmæssigt stort underskud.

Et tilbageblik på perioden 1999-2005 (1999 er det første år, hvor der foreligger sammenlignelige data for den offentlige gæld) viser, at den offentlige gældskvote samlet set er steget med 4,5 procentpoint (jf. figur 2a og tabel 5). Den steg brat fra 24,6 pct. i 1999 til 29,7 pct. i 2002 og holdt sig over 29 pct. i årene frem til 2005. Som det fremgår nærmere af figur 2b, bidrog underskuddet på den primære saldo til stigningen i den offentlige gæld i perioden 2000 og frem (2000 er det første år, hvor der foreligger sammenlignelige data). Underskuds-/gældsjusteringer fik især i 2002 den offentlige gældskvote til at stige, hovedsagelig på grund af ændringer i budgetteringssystemet (jf. tabel 6). Produktionsvækst-/rentespændet havde samlet set en aftagende effekt på gældskvoten i den betragtede periode. De mønstre, der er blevet observeret siden 2000, kan betragtes som tegn på den tætte forbindelse, der findes mellem underskuddet på den primære saldo og en negativ gældsudvikling uanset gældens størrelse ved udgangspunktet, som for Sloveniens vedkommende var forholdsvis lille. Det skal i den sammenhæng bemærkes, at den kortfristede gældsandel af den offentlige gæld steg til 7,7 pct. mellem 1999 og 2002, før den faldt med 2,8 procentpoint i perioden frem til 2005. Den kortfristede gæld udgør en lille andel af den samlede gæld, og tages gældskvotens niveau generelt i betragtning, er den offentlige budgetsaldo forholdsvis ufølsom over for renteændringer. Den andel, som offentlig gæld denomineret i udenlandsk valuta udgør af den samlede gæld, er stor, men over 95 pct. af den er denomineret i euro. De offentlige finanser er derfor, når der ses bort fra ændringer i euro/tolar-kursen, forholdsvis ufølsomme over for valutakursændringer.

Siden 2000 (det første år, hvor der foreligger sammenlignelige data for det offentlige underskud) har udviklingen i underskuddets andel af BNP været stort set positiv (jf. figur 3a og tabel 7). Fra 3,9 pct. i 2000 steg underskuddet til 4,3 pct. i 2001 for derefter at falde til 2,3 pct. i

2004 og 1,8 pct. i 2005. Som det fremgår nærmere af figur 3b, har konjunkturafhængige faktorer ifølge Kommissionens estimater bidraget negativt til den ændring, der har været på budgetsaldoen, især i 2001 og 2003. Konjunkturaafhængige ændringer i den offentlige budgetsaldo har haft en positiv effekt på balancen, især i 2002. Sådanne ændringer kan afspejle enten en varig strukturændring eller effekten af midlertidige foranstaltninger. Foreliggende data tyder på, at midlertidige foranstaltninger ingen effekt havde i 2004 og 2005.

For så vidt angår udviklingen i andre finanspolitiske indikatorer, fremgår det af figur 4 og tabel 7, at de samlede offentlige udgifter steg fra 48,1 pct. af BNP i 2000 (det første år, hvor der foreligger sammenlignelige data) til 49,0 pct. i 2001. Derefter stabiliserede de sig på ca. 48 pct. indtil 2003, hvorefter de er faldet lidt. Efter 2001 har faldende renteudgifter været skyld i omkring halvdelen af dette fald. Samlet set var udgiftskvoten 0,8 procentpoint lavere i 2005 end i 2000. De offentlige indtægter i forhold til BNP steg med 1,1 pct. mellem 2000 og 2002, hvorefter de stort set stabiliserede sig. I 2005 var indtægtskvoten 45,5 pct.

Sloveniens mellemfristede finanspolitiske strategi, som fremgår af konvergensprogrammet for 2006-08 fra december 2005, adskiller sig en anelse fra Kommissionens prognoser vist i tabel 4 og forventer et lille fald i budgetunderskuddet til 1,7 pct. af BNP i 2006 og en stigning i den offentlige gæld til 29,6 pct. af BNP. Både de samlede udgifter og indtægter ventes at falde med omkring 0,5 pct. af BNP i forhold til de data for 2005, der fremgår af programmet. Nedgangen i de samlede indtægter skyldes til dels, at skatten på lønindkomst gradvis afskaffes. Dette skattemæssige tab forventes imidlertid at blive delvis opvejet af en stigning i andre skatter. Aktuelt er der for 2007 budgetteret med en forhøjelse af momssatserne (fra 8,5 pct. til 9 pct. og fra 20 pct. til 21 pct.), der dog stadig mangler parlamentets godkendelse. Der er for tiden ingen tegn på, at der i budgettet for 2006 er foranstaltninger med en betydelig midlertidig effekt. Ifølge prognosen skulle underskuds-

kvotienten i 2007 falde til 1,4 pct., og den offentlige gældskvote skulle forblive nogenlunde på samme niveau som i 2006. På baggrund af fremskrivningen af den offentlige budgetsaldo i konvergensprogrammet vil yderligere konsolidering være nødvendig i Slovenien for at opfylde stabilitets- og vækstpaktens målsætning på mellemlangt sigt, som i konvergensprogrammet er kvantificeret til et underskud på 1 pct. af BNP.

Hvad angår den offentlige gældskvotes fremtidige udvikling, peger tendensen for tiden i retning af en stigning i den offentlige gæld, der dog i den nærmeste fremtid kan fastholdes under 60 pct. af BNP.

Som vist i tabel 8 forventes der en markant stigning i andelen af ældre i befolkningen. I henhold til de seneste fremskrivninger udarbejdet af EUs Udvalg for Økonomisk Politik og Kommissionen³, forventes Slovenien at opleve en betydelig stigning i de aldersbetingede offentlige udgifter til 9,7 procentpoint af BNP i årene frem til 2050. Det er nødvendigt at tackle de udfordringer, der opstår i forbindelse med befolkningens aldring. Opgaven ville være lettere, hvis der blev skabt tilstrækkelig fleksibilitet i de offentlige finanser, inden den forventede forværring af den demografiske situation indtræder.

Af yderligere finanspolitiske udfordringer kan nævnes, at det er vigtigt for Slovenien, at der gennemføres en sund budgetkonsolidering, der også vil reducere et muligt efterspørgselspres i økonomien, især i lyset af den tiltagende vækst i kreditgivningen og konvergensens i den korte rente. Udgiftsstrukturen i Slovenien synes at være forholdsvis ufleksibel, hvilket kan forhindre en udgiftsbaseret finanspolitisk tilpasning. Ifølge Kommissionens oplysninger fra slutningen af 2003 udgjorde eksplicitte eventualforpligtelser, hovedsagelig i form af statsgarantier til enheder i den offentlige sektor i forbindelse med finansiering af infrastruktur og eksportgarantier, ca. 8 pct. af BNP. Andelen synes at være steget noget i 2004 og 2005. Der findes dog ingen vedtaget metode til at beregne eventual-

forpligtelsernes fulde omfang, og estimaterne kan afvige kraftigt.

2.2.3 VALUTAKURSUDVIKLINGEN

Den slovenske tolar har deltaget i ERM2 siden 28. juni 2004, dvs. omkring 22 måneder af den 2-årige referenceperiode fra maj 2004 til april 2006 (jf. tabel 9a). Centralkursen blev fastsat til 239,64 tolar pr. euro, som var markedskursen på optagelsestidspunktet. Der blev fastsat et standardudsvingsbånd på ± 15 pct. i forhold til centralkursen.

Ved referenceperiodens begyndelse, dvs. før tolarens optagelse i ERM2, førte Slovenien en valutapolitik over for euroen, som var rettet mod en gradvis depreciering af tolarens kurs over for euroen i et aftagende tempo. Denne politik, som også var blevet ført i de foregående år, var styret af udækkede renteparitetshensyn og rettet imod at fremme den nominelle konvergensproces. Politikken er siden optagelsen i ERM2 gradvis blevet afviklet. Siden optagelsen er tolaren blevet handlet i et meget snævert område tæt på centralkursen (jf. figur 5). I ERM2 har Slovenien ikke devalueret tolarens centralkurs over for euroen på eget initiativ. Banka Slovenije intervererede midlertidigt på valutamarkederne kort efter optagelsen i ERM2 for at signalere bankens intentioner om at fastholde tolarens nominelle kurs tæt på centralkursen. I den betragtede periode har centralbanken formået at fastholde en stabil kurs mellem tolaren og euroen, samtidig med at den korte indlandske rente er blevet fastholdt over den korte rente i euroområdet. Banken dæmpede valutakursvolatilitet ved hjælp af sin valutaswapfacilitet, som gør det muligt for pengeinstitutter at låne tolarlikviditet i 7 dage som led i en swap, hvori deres egen valutabeholdning indgår. Den præmie, der opkræves i forbindelse med disse forretninger, som blev udført sammen med ste-

3 "The impact of ageing on public expenditure: projections for the EU25 Member States on pensions, health care, long-term care, education and unemployment transfers (2004-2050)", Udvalget for Økonomisk Politik og Europa-Kommissionen (2006).

riliserede interventioner baseret på statspapirer i tolar, har gjort det muligt at fastholde en betydelig forskel i det korte rentespænd mellem Slovenien og euroområdet. Forskellen kan til dels tilskrives risikopræmierne. For at mindske det samlede udestående swapbeløb er der til tider blevet købt fremmed valuta, hvilket antyder, at der samlet set har været et betydeligt nettoopkøb af fremmed valuta for at lette et muligt opadrettet pres på tolaren. Der er ikke i referenceperioden blevet registreret større volatilitet i tolarens kurs over for euroen (jf. tabel 9b). Siden optagelsen i ERM2 er det korte rentespænd over for 3-måneders Euribor gradvist indsnævret, men var dog stadig 1,7 procentpoint i sidste kvartal af 2005. Efter at Banka Slovenije har nedsat de pengepolitiske renter med sammenlagt 50 procentpoint i februar og marts 2006, er rentespændet faldet til 0,7 procentpoint i april 2006.

Inden tolarens optagelse i ERM2 førte den slovenske valutapolitik over for euroen også til et gradvist fald i dens nominelle effektive kurs. Faldet afspejler tidligere tiders betragtelige inflationsspænd mellem Slovenien og euroområdet. Som følge heraf lå tolarens reale kurs – både over for euroen og den effektive kurs – i april 2006 tæt på de historiske gennemsnit, som er blevet beregnet siden januar 1996 og siden euroens indførelse (jf. tabel 10). Disse mål bør imidlertid fortolkes med en vis forsigtighed, da Slovenien har gennemgået en omstillingsproces mod markedsøkonomi, hvilket gør det sværere at vurdere valutakursudviklingen i et historisk lys.

Hvad angår andre eksterne forhold, har den samlede betalingsbalance de seneste 10 år i gennemsnit været stort set i balance. I 1999 og 2000 var der undtagelsesvis et underskud på omkring 3 pct. af BNP. I 2001 og 2002 var der et lille overskud på den samlede betalingsbalance. Siden 2003 har der imidlertid været et underskud på mellem 1 pct. og 2,5 pct. af BNP (jf. tabel 11). Slovenien har i de seneste 10 år kun haft en lille nettoindstrømning af direkte investeringer. Sloveniens nettogæld over for ud-

landet er negativ og nåede i 2005 sit højeste niveau med 19,3 pct. af BNP.

Slovenien er en lille, åben økonomi, hvis eksport af varer og tjenesteydelser ifølge de senest foreliggende data udgør 64,8 pct. af BNP, mens importen af varer og tjenesteydelser udgør 65,3 pct. af BNP. I 2005 udgjorde vareeksporten til euroområdet og EU henholdsvis 52,9 pct. og 66,4 pct. af den samlede eksport. De tilsvarende data for importen i forhold til den samlede import var henholdsvis 66,7 pct. og 78,2 pct. i 2005.

2.2.4 UDVIKLINGEN I DEN LANGE RENTE

I referenceperioden fra april 2005 til marts 2006 var den lange rente i Slovenien i gennemsnit 3,8 pct. Den lå dermed et godt stykke under referenceværdien for rentekriteriet på 5,9 pct. (jf. tabel 12).

I de senere år har den lange rente stort set vist en faldende tendens (jf. figur 6a).⁴ Som følge heraf er det lange rentespænd mellem Slovenien og gennemsnittet i euroområdet siden 2002 gradvist blevet mindre (jf. figur 6b). Rentespændet var i marts 2006 ca. 0,1 procentpoint. Udviklingen kan især tilskrives mindsket økonomisk og finansiel usikkerhed, som skyldes forsigtig finans- og pengepolitik samt en indsnævring af inflationsforskellen mellem Slovenien og euroområdet. Desuden har markedsforventningen om en tidlig indtræden i ERM2 og tolarens forholdsvis stabile kurs over for euroen siden Sloveniens optagelse i ERM2 i juni 2004 påvirket indsnævringen af det lange rentespænd positivt. Udviklingen hen imod rentekonvergens er ydermere blevet støttet af forventningerne om indførelse af euroen. Samlet set har den lange rente i Slovenien gradvist nærmet sig renten i euroområdet, hvilket afspejler markedets tillid til den overordnede økonomiske og finanspolitiske udvikling i Slovenien samt en troværdig penge- og valutapolitik.

4 Marts 2002 er den første måned, hvor data for den lange referencerente for Slovenien er tilgængelige.

2.2.5 LISTE OVER TABELLER OG FIGURER

SLOVENIEN

I PRISUDVIKLINGEN

- Tabel 1 HICP-inflation
Figur 1 Prisudvikling
Tabel 2 Mål for inflation og relaterede indikatorer
Tabel 3 Seneste inflationstendenser og -prognoser
a) Seneste tendenser i HICP
b) Inflationsprognoser

2 UDVIKLINGEN I DE OFFENTLIGE FINANSER

- Tabel 4 Offentlige finanser
Figur 2 Offentlig gæld
a) Niveau
b) Årlig ændring og underliggende faktorer
Tabel 5 Den offentlige gælds sammensætning
Figur 3 Offentligt overskud (+)/ underskud (-)
a) Niveau
b) Årlig ændring og underliggende faktorer
Tabel 6 Offentlig underskuds-/ gældsjustering
Figur 4 Offentlige udgifter og indtægter
Tabel 7 Den offentlige sektors budgetstilling
Tabel 8 Fremskrivning af de budgetmæssige konsekvenser af befolkningens aldring

3 VALUTAKURSUDVIKLINGEN

- Tabel 9 a) Valutakursstabilitet
b) Væsentlige indikatorer for valutakursspændinger for den slovenske tolar
Figur 5 Den slovenske tolar: afvigelse over for centralkursen i ERM2
Tabel 10 Den slovenske tolar: udvikling i den reale valutakurs
Tabel 11 Udvikling over for udlandet

4 UDVIKLINGEN I DEN LANGE RENTE

- Tabel 12 Lang rente
Figur 6 a) Lang rente
b) Lang rente og HICP-inflation, afvigelse fra euroområdet

I PRISUDVIKLINGEN

Tabel 1 HICP-inflation

(Ændring i pct. år/år)

	2005	2006			Apr. 2005 – mar. 2006
	dec.	jan.	feb.	mar.	
HICP-inflation	2,4	2,6	2,3	2,0	2,3
Referenceværdi ¹⁾					2,6
Euroområdet ²⁾	2,2	2,4	2,3	2,2	2,3

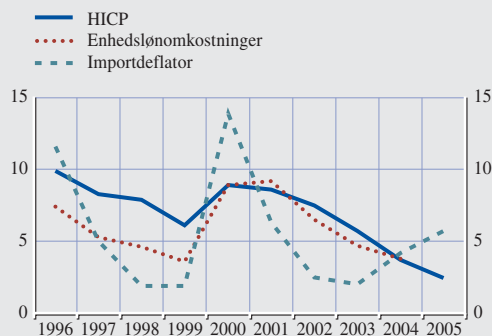
Kilde: Europa-Kommissionen (Eurostat).

1) Beregningen for perioden april 2005 – marts 2006 er baseret på det ikke-vægtede aritmetiske gennemsnit af de årlige ændringer i pct. for Polen, Finland og Sverige tillagt 1,5 procentpoint.

2) Tallene for euroområdet er kun til orientering.

Figur 1 Prisudvikling

(Gennemsnitlig ændring i pct. år/år)

Kilder: Europa-Kommissionen (Eurostat) og nationale data.

Tabel 2 Mål for inflation og relaterede indikatorer

(Ændring i pct. år/år, medmindre andet er anført)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Mål for inflation										
HICP	9,9	8,3	7,9	6,1	8,9	8,6	7,5	5,7	3,7	2,5
HICP ekskl. uforarbejdede fødevarer og energi	-	-	-	-	-	7,4	8,4	6,3	3,7	1,3
Forbrugerprisindeks	9,8	8,4	7,9	6,2	8,9	8,4	7,5	5,6	3,6	2,5
Nettoprisindeks	-	-	-	-	7,9	8,3	6,5	5,3	3,4	2,3
Forbrugsdeflator	10,7	8,6	6,8	6,4	7,9	7,7	7,9	5,4	3,5	1,6
BNP-deflator	11,1	8,4	6,8	6,4	5,4	8,7	7,9	5,8	3,2	1,0
Producentpriser ¹⁾	6,1	6,0	6,1	2,2	7,7	8,9	5,1	2,6	4,3	2,7
Relaterede indikatorer										
Vækst i realt BNP	3,7	4,8	3,9	5,4	4,1	2,7	3,5	2,7	4,2	3,9
BNP pr. indbygger målt i købekraftsparitet (euroområdet = 100)	63,2	65,0	65,8	67,6	67,0	68,0	69,2	70,8	74,1	.
Komparativt prisniveau (euroområdet = 100)	68,8	70,9	73,3	73,6	73,2	73,0	74,7	75,7	73,8	.
Produktionsgab ²⁾	-	0,1	0,2	1,2	1,0	-0,3	-0,5	-1,6	-1,2	-0,9
Arbejdsløshedsprocent ³⁾	6,9	6,9	7,4	7,3	6,7	6,2	6,3	6,7	6,3	6,3
Enhedslønomkostninger										
hele økonomien	7,3	5,3	4,6	3,6	8,9	9,2	6,5	4,7	3,8	.
Lønsum pr. ansat, hele økonomien	13,6	12,6	8,9	7,7	12,4	11,6	8,5	7,8	7,7	.
Arbejdskraftsproduktivitets										
hele økonomien	5,9	6,9	4,1	3,9	3,3	2,2	1,9	2,9	3,7	3,1
Importdeflator for varer og tjenesteydelser										
Nominel effektiv valutakurs ⁴⁾	11,6	5,0	1,9	1,9	13,9	6,3	2,5	2,0	4,2	5,7
Pengemængde (M3) ⁵⁾	-9,8	-5,5	-1,2	-6,4	-9,3	-5,1	-2,8	0,5	-0,9	-0,8
Udlån fra pengeinstitutter ⁵⁾	19,7	20,0	19,1	10,2	17,2	29,4	10,6	6,5	8,6	-3,0
Aktiekurser (SBI-indeks) ⁵⁾	20,2	14,2	26,9	29,9	18,8	18,7	10,2	16,4	17,0	23,7
Huspriser	-18,3	18,7	21,4	5,9	0,1	19,0	55,2	17,7	24,7	-5,6
	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Kilder: Europa-Kommissionen (Eurostat), nationale data (forbrugerprisindeks) og Europa-Kommissionen (produktionsgab).

1) Hele industrien ekskl. byggeri, indenlandsk salg.

2) Pct. af potentielt BNP. Et positivt fortegn angiver, at faktisk BNP er større end potentielt BNP.

3) Definitionen er i overensstemmelse med ILOs anbefalinger.

4) Et positivt (negativt) fortegn angiver en appreciering (depreciering).

5) Årlige vækstrater ultimo perioden som beregnet af ECB.

Tabel 3 Seneste inflationstendenser og -prognoser

(Ændring i pct. år/år)

a) Seneste tendenser i HICP

	2005		2006		
	nov.	dec.	jan.	feb.	mar.
HICP					
Ændring i pct. år/år	2,1	2,4	2,6	2,3	2,0
Ændring i gennemsnittet for de seneste 3 måneder i forhold til de foregående 3 måneder, årsrate, sæsonkorrigeret	4,8	2,8	0,8	0,3	0,7
Ændring i gennemsnittet for de seneste 6 måneder i forhold til de foregående 6 måneder, årsrate, sæsonkorrigeret	2,8	3,0	2,8	2,9	2,4

Kilder: Europa-Kommissionen (Eurostat) og ECBs beregninger.

b) Inflationsprognoser

	2006	2007
HICP, Europa-Kommissionen (forår 2006)	2,4	2,5
Forbrugerprisindeks, OECD (december 2005) ¹⁾	-	-
Forbrugerprisindeks, IMF (april 2006)	2,4	2,4
Forbrugerprisindeks, Consensus Economics (marts 2006)	2,3	2,1

Kilder: Europa-Kommissionen, OECD, IMF og Consensus Economics.
1) Slovenien er ikke medlem af OECD.

2 UDVIKLINGEN I DE OFFENTLIGE FINANSER

Tabel 4 Offentlige finanser

(I pct. af BNP)	2004	2005	2006 ¹⁾
Offentligt overskud (+)/underskud (-)	-2,3	-1,8	-1,9
Referenceværdi	-3,0	-3,0	-3,0
Overskud (+)/underskud (-) fratrukket offentlige investeringsudgifter ²⁾	1,1	1,5	1,5
Offentlig gæld	29,5	29,1	29,9
Referenceværdi	60,0	60,0	60,0

Kilder: Europa-Kommissionen og ECBs beregninger.

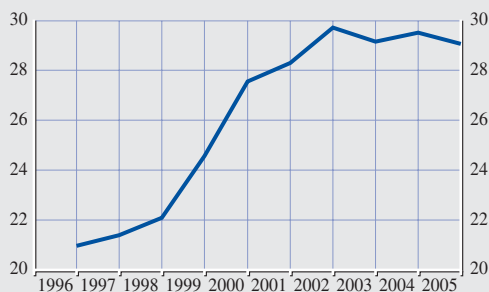
1) Europa-Kommissionens fremskrivninger.

2) Et positivt fortegn angiver, at det offentlige underskud er lavere end investeringsudgifterne.

Figur 2 Offentlig gæld

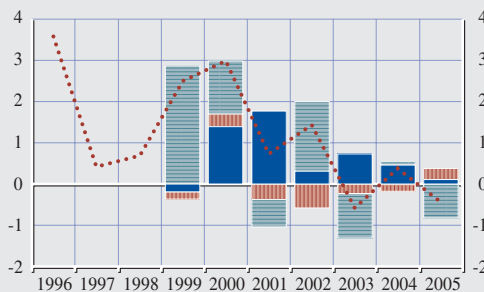
(I pct. af BNP)

a) Niveau

b) Årlig ændring og underliggende faktorer

— Primær saldo
 ■ Vækst-/renteforskel
 ■ Underskuds-/gældsjustering
 ···· Ændring i alt

Kilder: Europa-Kommissionen og ECB.

Anm.: I figur 2b angiver negative værdier de respektive faktoreres bidrag til en nedbringelse af gældskvoten, mens positive værdier angiver bidrag til en forøgelse. Gælden fra før 1999 er ikke sammenlignelig med gælden fra og med 1999, og underskuddet før 2000 er ikke sammenligneligt med underskuddet fra og med 2000 på grund af ændringer i metodologi og kilder.

Tabel 5 Den offentlige gælds sammensætning

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Gæld i alt (i pct. af BNP)	21,0	21,4	22,1	24,6	27,6	28,3	29,7	29,1	29,5	29,1
Sammensætning efter valuta (i pct. af total)										
I indenlandsk valuta	38,2	47,9	50,8	46,5	42,9	42,2	45,5	46,6	53,0	60,0
I udenlandsk valuta	61,8	52,1	49,2	53,5	57,1	57,8	54,5	53,4	47,0	40,0
Euro ¹⁾	29,9	22,4	32,0	37,9	43,5	53,7	52,4	51,9	45,8	39,0
Øvrige valutaer	31,9	29,7	17,2	15,7	13,6	4,1	2,1	1,5	1,1	1,0
Indenlandsk ejerskab (i pct. af total)	-	-	-	53,3	50,4	51,3	59,2	62,4	68,6	72,6
Gennemsnitlig restløbetid (i år)	.	.	.	6,7	6,7	7,2	6,5	5,9	5,6	5,6
Sammensætning efter løbetid ²⁾ (i pct. af total)										
Kortfristet (til og med 1 år)	0,1	0,1	2,3	3,0	5,0	5,9	7,7	7,2	5,5	4,9
Mellem- og langfristet (over 1 år)	99,9	99,9	97,7	97,0	95,0	94,1	92,3	92,8	94,5	95,1

Kilder: ESCB og Europa-Kommissionen.

Anm.: Tal ultimo året. Afvigelse mellem totaler og summen af deres komponenter skyldes afrunding. Gælden fra før 1999 er ikke sammenlignelig med gælden fra og med 1999 på grund af ændringer i metodologi og kilder.

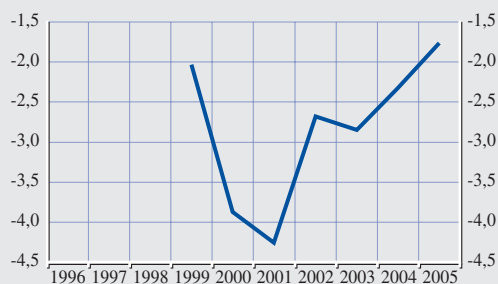
1) Omfatter gæld denomineret i euro og før 1999 i ecu eller en af valutaerne i de EU-lande, der har indført euroen.

2) Oprindelig løbetid.

Figur 3 Offentligt overskud (+)/underskud (-)

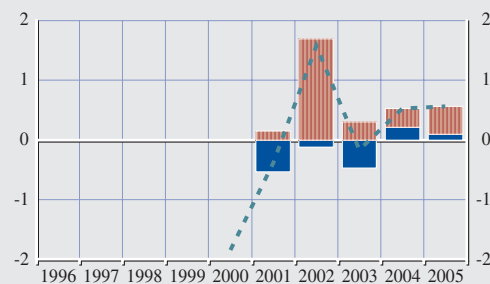
(I pct. af BNP)

a) Niveau

b) Årlig ændring og underliggende faktorer

— Konjunkturafhængige faktorer
 ■ Konjunkturaufhængige faktorer
 - - - Ændring i alt

Kilder: Europa-Kommissionen og ECBs beregninger.

Anm.: I figur 3b angiver negative værdier bidrag til en forøgelse af underskuddet, mens positive værdier angiver bidrag til en nedbringelse. Underskuddet fra før 2000 er ikke sammenligneligt med underskuddet fra og med 2000 på grund af ændringer i metodologi og kilder.

Tabel 6 Offentlig underskuds-/gældsjustering

(I pct. af BNP)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Ændring i offentlig gæld	5,9	2,9	2,8	4,9	5,2	3,6	4,4	1,8	2,4	0,9
Offentligt overskud (+)/underskud (-)	-	-	-	-2,0	-3,9	-4,3	-2,7	-2,8	-2,3	-1,8
Underskuds-/gældsjustering	-	-	-	2,9	1,3	-0,7	1,7	-1,1	0,1	-0,8
Nettoopkøb (+)/nettosalg (-) af finansielle aktiver										
Sedler og mønt samt indskud	-	-	-	0,9	0,6	-0,4	0,1	-2,2	2,0	-0,9
Udlån og værdipapirer undtagen aktier	-	-	-	0,7	0,8	0,7	3,0	-1,1	0,3	-0,9
Aktier og porteføljeaktier	-	-	-	0,3	0,1	-0,2	0,7	-0,1	-0,1	0,2
Privatisering	-	-	-	-0,1	-0,2	-0,2	-3,9	-0,7	-0,1	-0,6
Kapitaltilførsel	-	-	-	-	-0,9	-0,7	-3,6	-0,7	-0,6	-1,1
Andet	-	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre finansielle aktiver	-	-	-	0,7	0,5	-0,4	-0,1	0,5	0,5	
Andre finansielle aktiver	-	-	-	-0,1	0,0	-0,8	0,3	-0,3	1,9	0,4
Ændringer i værdiansættelse af den offentlige gæld										
Gevinster (-)/tab (+) på valutabeholdninger	-	-	-	0,8	1,1	0,7	1,1	0,3	-0,8	0,0
Andre kursreguleringseffekter ¹⁾	-	-	-	0,9	1,3	0,9	0,5	0,3	0,2	0,0
Andre ændringer i den offentlige gæld ²⁾	-	-	-	-0,1	-0,2	-0,1	0,6	0,0	-1,0	0,0
Andre ændringer i den offentlige gæld ²⁾	-	-	-	1,2	-0,4	-1,0	0,5	0,9	-1,1	0,1

Kilder: ESCB og Europa-Kommissionen.

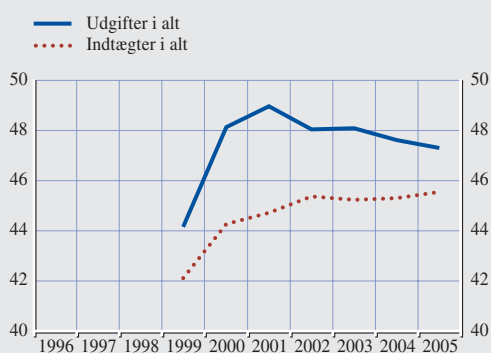
Anm.: Afvigelse mellem totaler og summen af deres komponenter skyldes afrunding. Ændringen i gælden og underskuddet fra før 2000 er ikke sammenlignelig med ændringen i gælden og underskuddet fra og med 2000 på grund af ændringer i metodologi og kilder.

1) Inkluderer forskellen mellem den nominelle værdi og kursværdien af den offentlige gæld ved udstedelsen.

2) Transaktioner vedrørende anden gæld (offentlige forpligtelser), sektormæssige omklassifikationer og statistiske afvigelser. Posten kan også dække visse former for gældsovertagelse.

Figur 4 Offentlige udgifter og indtægter

(I pct. af BNP)

Kilde: ESCB.

Anm.: Indtægter og udgifter for 2000 er ikke sammenlignelige med indtægter og udgifter fra og med 2001 på grund af ændringer i metodologi og kilder.

Tabel 7 Den offentlige sektors budgetstilling

(I pct. af BNP)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Indtægter i alt	-	-	-	42,1	44,3	44,7	45,4	45,2	45,3	45,5
Løbende indtægter	-	-	-	41,9	44,1	44,5	45,2	45,1	45,1	45,3
Skatter	-	-	-	9,1	7,5	7,6	7,9	8,2	8,4	8,6
Afgifter	-	-	-	16,2	16,3	16,1	16,4	16,6	16,2	16,2
Sociale bidrag	-	-	-	14,3	15,0	15,2	15,1	15,0	15,0	15,2
Andre løbende indtægter	-	-	-	2,3	5,3	5,5	5,8	5,4	5,5	5,3
Kapitalindtægter	-	-	-	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2
Udgifter i alt	-	-	-	44,1	48,1	49,0	48,0	48,1	47,6	47,3
Løbende udgifter	-	-	-	39,4	43,2	44,3	43,8	43,3	43,0	43,1
Lønninger	-	-	-	10,5	11,6	12,2	12,0	12,1	12,0	12,1
Sociale ydelser ekskl. ydelser i naturalier	-	-	-	.	17,0	17,0	17,1	17,0	16,9	16,9
Rentegæld	-	-	-	2,2	2,5	2,5	2,4	2,1	1,9	1,6
heraf: swap- og fremtidige rentesikringsaftaler	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Andre løbende udgifter	-	-	-	.	12,1	12,6	12,4	12,1	12,3	12,4
Kapitaludgifter	-	-	-	4,8	4,9	4,7	4,2	4,7	4,6	4,2
Overskud (+)/underskud (-)	-	-	-	-2,0	-3,9	-4,3	-2,7	-2,8	-2,3	-1,8
Primær saldo	-	-	-	0,2	-1,4	-1,8	-0,3	-0,7	-0,5	-0,1
Overskud (+)/underskud (-) fratrukket offentlige investeringsudgifter	-	-	-	0,7	-0,7	-1,1	0,3	0,5	1,1	1,5

Kilder: ESCB og Europa-Kommissionen.

Anm.: Forskellen mellem de anførte totalbeløb og summen af deres komponenter skyldes afrunding. Rentegæld er indberettet i henhold til proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud. Påvirkningen fra swap- og fremtidige rentesikringsaftaler (FRA) svarer til forskellen i rente (eller underskud/overskud) som defineret i proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud og i ENS95. Jf. Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 2558/2001 om omklassificering af betalinger som led i swapaftaler og fremtidige rentesikringsaftaler. Indtægter, udgifter og overskud/underskud før 2000 er ikke sammenlignelige med indtægter, udgifter og overskud/underskud fra og med 2000 på grund af ændringer i metodologi og kilder.

Tabel 8 Fremskrivning af de budgetmæssige konsekvenser af befolkningens aldring

	2004	2010	2020	2030	2040	2050
Ældrebyrde (befolkningsandel over 64 år i forhold til befolkningsandel mellem 15 og 64 år)	21,4	23,6	30,8	40,4	47,7	55,6
Ændring i de aldersbetingede offentlige udgifter (i pct. af BNP) sammenlignet med 2004	-	-0,2	1,3	4,4	7,5	9,7

Kilde: Europa-Kommissionen (2006) "The impact of ageing on public expenditure: projections for the EU25 Member States on pensions, health care, long-term care, education and unemployment transfers (2005-2050)". Rapport udarbejdet af Udvalget for Økonomisk Politik og Europa-Kommissionen (GD for Økonomiske og Finansielle Anliggender).

3 VALUTAKURSUDVIKLINGEN

Tabel 9a Valutakursstabilitet

Medlemskab af ERM2		Ja
Medlemskab siden		28. juni 2004
Devaluering af bilateral centralkurs på landets eget initiativ		Nej
Maksimal afvigelse opad og nedad ¹⁾	Maksimal afvigelse opad	Maksimal afvigelse nedad
28. juni 2004 – 28. april 2006		
Euro	0,1	-0,2

Kilde: ECB.

1) Maksimal afvigelser (i pct.) fra centralkursen i ERM2. Glidende gennemsnit af daglige data over 10 bankdage.

9b Væsentlige indikatorer for valutakursrænder for den slovenske tolar

(Ultimo den 3-måneders periode, der ender i den nævnte måned)

	2004		2005				2006	
	juli	okt.	jan.	apr.	juli	okt.	jan.	apr.
Valutakursvolatilitet ¹⁾	0,4	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1
Kort rentespænd ²⁾	2,3	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,6	0,9

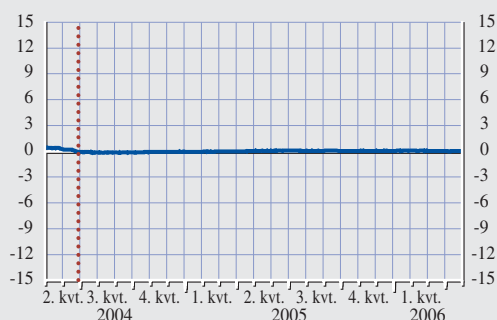
Kilder: Nationale data og ECBs beregninger.

1) Månedlige standardafvigelser i daglige procentvise ændringer i valutakursen over for euro (årsniveau i pct.).

2) Spænd (i procentpoint) mellem 3-måneders pengemarkedsrenten og 3-måneders Euribor.

Figur 5 Den slovenske tolar: afvigelse over for centralkursen i ERM2

(Daglige data, procentvis ændring, 1. maj 2004 – 18. april 2006)

Kilde: ECB.

Anm.: Den lodrette linje markerer datoen for optagelsen i ERM2 (28. juni 2004). En positiv (negativ) afvigelse fra centralkursen betyder, at tolareren ligger over (under) centralkursen. For tolareren er udsvingsgrænsen på ± 15 pct. Udsving inden 28. juni 2004 er angivet ud fra den centralkurs, der blev fastsat for tolareren ved indtrædelsen i ERM2.

Tabel 10 Den slovenske tolar: udvikling i den reale valutakurs

(Månedssdata; procentvise afvigelser; april 2006 i forhold til forskellige benchmarkperioder)

	Gennemsnit jan. 1996 – apr. 2006	Gennemsnit jan. 1999 – apr. 2006
Real bilateral effektiv valutakurs over for euroen ¹⁾	1,7	0,4
<i>Memoposter:</i>		
Nominel effektiv valutakurs ²⁾	-12,2	-5,5
Real effektiv valutakurs ^{1), 2)}	3,2	2,6

Kilde: ECB.

Anm.: Et positivt (negativt) fortegn angiver en apreciering (depreciering).

1) Baseret på udviklingen i HICP og forbrugerprisindeks.

2) Effektiv valutakurs over for euroen, valutaerne i de øvrige EU-lande og i 10 andre vigtige samhandelslande.

Tabel 11 Udvikling over for udlandet

(I pct. af BNP, medmindre andet er angivet)

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Betalingsbalancens løbende poster og kapitalbalancen	0,2	0,3	-0,6	-3,3	-2,7	0,2	0,8	-1,0	-2,5	-1,5
Balancen for direkte investeringer og porteføljeinvesteringer ¹⁾	3,9	2,7	1,5	1,8	1,2	1,5	6,2	-1,4	-1,3	-4,6
Direkte investeringer	0,8	1,5	1,1	0,3	0,4	1,1	6,5	-0,5	0,8	-0,1
Porteføljeinvesteringer	3,1	1,2	0,4	1,6	0,8	0,3	-0,3	-0,9	-2,2	-4,5
Nettokapitalbalance over for udlandet	-2,7	-2,1	-4,6	-9,9	-12,5	-6,7	-2,6	-11,2	-16,2	-19,3
Eksport af varer og tjenesteydelser ²⁾	51,3	53,0	52,7	48,8	55,5	57,2	57,1	55,8	60,1	64,8
Import af varer og tjenesteydelser ²⁾	52,2	53,7	54,1	52,9	59,0	57,8	55,6	55,8	61,3	65,3
Eksport af varer til euroområdet ^{3), 4)}	61,4	60,4	62,1	62,3	60,0	57,6	55,1	54,4	53,0	52,9
Import af varer fra euroområdet ^{3), 4)}	63,7	63,2	65,1	63,4	62,5	63,5	64,0	63,5	69,1	66,7
<i>Memoposter:</i>										
Intra-EU25-eksport af varer ^{3), 4)}	70,3	69,5	71,8	72,9	71,2	69,6	67,5	66,9	66,0	66,4
Intra-EU25-import af varer ^{3), 4)}	74,2	74,9	76,1	76,4	75,9	76,1	76,4	75,6	81,3	78,2

Kilder: ESCB og Europa-Kommissionen (Eurostat).

1) Forskellen mellem de anførte totalbeløb og summen af deres komponenter skyldes afrunding.

2) Betalingsbalancestatistik.

3) Udenrigshandelsstatistik.

4) I pct. af den samlede eksport og import.

4 UDVIKLINGEN I DEN LANGE RENTE

Tabel 12 Lang rente

(I pct., gennemsnit over perioden)

	2005 dec.	2006 jan.	2006 feb.	2006 mar.	apr. 2005 – mar. 2006
Lang rente Referenceværdi ¹⁾	3,7	3,7	3,7	3,8	3,8
Euroområdet ²⁾	3,4	3,4	3,6	3,7	3,4

Kilder: ECB og Europa-Kommissionen.

1) Beregningen for perioden april 2005 - marts 2006 er baseret på det ikke-vægtede aritmetiske gennemsnit af de årlige ændringer i pct. for Polen, Finland og Sverige tillagt 2 procentpoint.

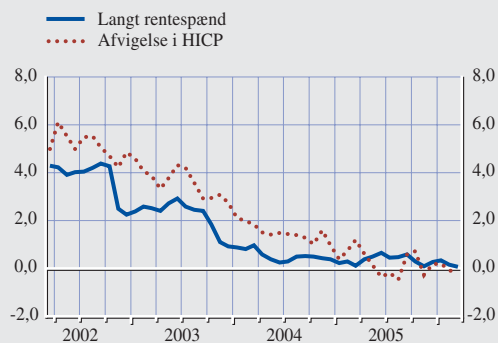
2) Tallene for euroområdet er kun til orientering.

Figur 6

a) Lang rente
(Månedsgennemsnit i pct.)

b) Lang rente og HICP-inflation, afvigelse fra euroområdet
(Månedsgennemsnit i procentpoint)

Kilder: ECB og Europa-Kommissionen.

Anm.: Der er kun blevet offentliggjort tal for den harmoniserede lange rente siden marts 2002.

BILAG

STATISTISK METODOLOGI FOR KONVERGENSINDIKATORER

Vurderingen af konvergensprocessen afhænger helt af den tilgrundliggende statistiks kvalitet og integritet. Indsamlingen og indberetningen af statistik, især over de offentlige finanser, må ikke ligge under for politiske hensyn. Medlemslandene opfordres til at prioritere kvaliteten og integriteten af deres statistik og til at sikre, at indsamlingen af statistiske data er underlagt et effektivt kontrolsystem, samt at standarder med hensyn til styring og kvalitet på statistikområdet overholdes.

Adfærdskodeksen for medlemslandenes og Fællesskabets statistikmyndigheder (herefter "koden") forventes at styrke de nationale statistikmyndigheds uafhængighed, integritet og ansvarlighed samt bidrage til at øge tilliden til kvaliteten af statistik over de offentlige finanser.¹ Kodeksen går videre end anvendelsen af minimumsstandarder. Den anbefaler visse yderligere institutionelle og organisatoriske ordninger for de nationale statistikmyndigheds udarbejdelse af statistikker og tilsigter at forbedre disse statistikkers kvalitet ved at fremme anvendelsen af de bedste internationale statistiske principper, metoder og praksisser.

Kvaliteten og integriteten af de primære konvergensindikatorer med hensyn til den tilgrundliggende statistik gennemgås i dette bilag. Der henvises til en række institutionelle elementer vedrørende statistikkernes kvalitet og integritet, og der gives overordnede oplysninger om den statistiske metodologi for konvergensindikatorerne samt information om de tilgrundliggende statistiske datas overensstemmelse med de standarder, der er nødvendige for en passende vurdering af konvergensprocessen.

I INSTITUTIONELLE ELEMENTER VEDRØRENDE KVALITETEN AF STATISTIKKERNE TIL BRUG VED VURDERINGEN AF KONVERGENSPROCESSEN

Kodeksen refererer til en række principper, der skal implementeres, og som dækker institutionelle elementer som fx faglig uafhængighed, bemyndigelse til at indsamle data, tilstrækkelige

ressurser, kvalitetsforpligtelse, statistisk fortrolighed samt upartiskhed og objektivitet såvel som statistiske fremgangsmåder og produkter.²

I løbet af 2005 har Eurostat og de nationale statistikmyndigheder på basis af et spørgeskema udarbejdet selvevalueringsrapporter med hensyn til deres egen overholdelse af kodeksen. Tabel 1 indeholder et overblik over nogle institutionelle elementer vedrørende kvalitet, nemlig fastsættelsen ved lov af den nationale statistikmyndigheds uafhængighed i forhold til administrativt tilsyn og budget, fastsættelsen ved lov af bemyndigelsen til at indsamle data og lovbestemmelsen om statistisk fortrolighed.³

2 HICP-INFLATION

I dette afsnit ses der på metodologi og kvalitet af de data, der ligger til grund for målingen af prisudviklingen, især det harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP). HICP blev opstillet for at kunne vurdere priskonvergens på et sammenligneligt grundlag. Europa-Kommissionen (Eurostat) offentliggør HICP for alle medlemslande.⁴ HICP for hele euroområdet har siden januar 1999 været den vigtigste indikator for prisudviklingen, når ECBs fælles pengepolitik skal udformes.

Det fastslås i artikel 1 i protokol nr. 21 om konvergenskriterierne som nævnt i artikel 121 i traktaten, at priskonvergens skal måles ved for-

- 1 Jf. "Kommissionens henstilling om medlemsstaternes og Fællesskabets statistikmyndigheds uafhængighed, integritet og ansvarlighed", KOM(2005) 217 endelig, Bruxelles, 25. maj 2005.
- 2 Principperne, der henviser til statistiske processer, omfatter god metodologi, passende statistiske fremgangsmåder, begrænset byrde for respondenterne og omkostningseffektivitet. Principperne vedrørende statistiske produkter svarer til Eurostats datakvalitetsaspekt. De vedrører relevans, nøjagtighed og pålidelighed, aktualitet og punktlighed, sammenhæng og sammenlignelighed samt tilgængelighed og klarhed. Jf. <http://epp.euro.stat.ec.eu.int> (april 2006).
- 3 Visse oplysninger om de nationale statistikmyndigheders institutionelle opbygning er taget fra <http://epp.eurostat.ec.eu.int>, <http://www.std.it> og <http://www.stat.si> (april 2006).
- 4 For nærmere oplysninger om de metodologiske aspekter bag HICP jf. "Harmonized Indices of Consumer Prices (HICPs) – A Short Guide for Users", De Europæiske Fællesskabers Statistiske Kontor, Luxembourg, 2004.

Tabel I Kvalitet og integritet af de primære konvergensindikatorer

	Litauen	Slovenien
Institutionelle elementer vedrørende kvaliteten og integriteten af de statistikker, som anvendes til at vurdere konvergensprocessen		
Den nationale statistikmyndigheds uafhængig ved lov	I henhold til § 4 i lov om statistik er statistikkerne baseret på principperne om objektivitet, faglig uafhængighed, klarhed omkring metoder og metodologier, efterlevelse af internationale klassifikationer og standarder samt fortrolighed. Direktøren for den nationale statistikmyndighed udpeges af statsministeren efter en officiel udvælgelsesprocedure i henhold til tjenestemandsloven. Embedsperioden er ikke fastsat på forhånd.	I henhold til § 2 i lov om statistik skal nationale statistikker udarbejdes i henhold til principperne om upartiskhed, objektivitet, faglig uafhængighed, rationalitet, statistisk fortrolighed og klarhed. Direktøren for den nationale statistikmyndighed udpeges af statsministeren på finansministeriets anbefaling. Embedsperioden er fast (fem år med mulighed for forlængelse).
Administrativt tilsyn og budgetmæssig uafhængighed	Den nationale statistikmyndighed er et departement under Republikken Litauens regering. Departementet har eget budget, som det årligt får bevilget fra staten.	Den nationale statistikmyndighed er et regeringskontor, som hører direkte under statsministeren. Kontoret har eget budget, som det årligt får bevilget fra staten.
Bemyndigelse ved lov til at indsamle data	I lov om statistik fastsættes de vigtigste principper for dataindsamling.	I lov om statistik fastsættes de vigtigste principper for dataindsamling.
Lovbestemmelser om statistisk fortrolighed	I henhold til § 13 i lov om statistik er fortroligheden af statistiske data sikret. Jf. også "Rules and Regulations for Data Acknowledgement as Confidential One and its Usage" (Statistics Lithuania).	I henhold til § 34 i lov om statistik er fortroligheden af statistiske data sikret.
HICP-inflation		
Overensstemmelse med juridiske minimumsstandarder	Bekræftet af Eurostat i 2004 (på det 28. møde i Udvalget for Penge-, Kreditmarkeds- og Betalingsbalancestatistik, juni 2004, overvågning af overholdelsen af HICP – statusrapport) og i 2006.	Bekræftet af Eurostat i 2004 (på det 28. møde i Udvalget for Penge-, Kreditmarkeds- og Betalingsbalancestatistik, juni 2004, overvågning af overholdelsen af HICP – statusrapport) og i 2006.
Andre spørgsmål	Litauen fremsendte i 2006 reviderede HICP-data for perioden 1996-2000. Dækningen af og vægtgrundlaget for dataene svarer til de standarder, der er anvendt fra og med 2001.	Slovenien har fremsendt historiske data for perioden 1995-1999 for det samlede indeks og de 12 COICOP-underindeks baseret på definitionen og dækningen af forbrugerprisindekset.
Statistik over de offentlige finanser		
Data-dækning	Der er fremsendt data for indtægter, udgifter, underskud og gæld for perioden 1996-2005.	Der er ikke fremsendt data for indtægter, udgifter, underskud og gæld for årene før 1999.
Udestående statistiske spørgsmål	Ifølge de forhåndenværende oplysninger er der ikke nogen udestående spørgsmål for Litauens vedkommende.	Det drøftes fortsat, hvilken betydning en ændring i registreringen af momsafgiften i budgettet har haft på underskuds-/gældsjusteringen for 2002.
Konsistens i statistikken over de offentlige finanser	Ingen inkonsistens observeret.	For perioden 1999-2001 stemmer tallene for transaktioner i finansielle aktiver og passiver (netto) ikke med de fremsendte tal for transaktioner vedrørende aktiver og passiver.
Underskuds-/gældsjustering	Ingen væsentlige forhold observeret.	For perioden 1999-2001 er transaktionerne i den offentlige gæld registreret til nominel værdi i stedet for til markedsværdi. Følgelig er det for denne periode ikke muligt at bringe overensstemmelse mellem lånebehovet og ændringen i gælden.
Institution med ansvar for indsamlingen af EDP-data	Den nationale statistikmyndighed indsamler i samarbejde med finansministeriet de faktiske EDP-data, og finansministeriet fremsender prognoserne. NCBen er ikke direkte indblandet i indsamlingen af disse statistikker, men overvåger nøje indsamlingsprocessen via metodologidiskussioner.	Den nationale statistikmyndighed indsamler i samarbejde med finansministeriet de faktiske EDP-data, mens finansministeriet fremsender prognoserne. NCBen er ikke direkte indblandet i indsamlingen af disse statistikker, men overvåger nøje indsamlingsprocessen via metodologidiskussioner.

brugerprisindeks på et sammenligneligt grundlag, der tager hensyn til forskelle i nationale definitioner. I oktober 1995 vedtog Rådet forordning nr. 2494/95 om harmoniserede forbrugerprisindekser. De indførte harmoniseringstiltag for HICP er desuden baseret på adskillige forordninger fra Rådet og Kommissionen. Til HICP benyttes fælles regler vedrørende poster, områder og populationer (alle tre giver anledning til store forskelle mellem de nationale forbrugerprisindeks). Der er udarbejdet fælles standarder på adskillige andre områder (fx behandling af nye varer og tjenesteydelser).

HICP opgøres på grundlag af årligt opdaterede udgiftsvægte (eller sjældnere opdateringer, hvis det ikke har nogen nævneværdig betydning for indekset). Dækningsområdet er alle varer og tjenesteydelser, der indgår i husholdningernes udgifter til forbrug. Disse udgifter er opgjort på grundlag af nationalregnskabs opgørelser af husholdningernes udgifter til forbrug, men fratrukket udgifter til ejerbolig. De observerede priser er de priser, som husholdningerne faktisk betaler for varer og tjenesteydelser, og de omfatter således alle skatter (minus statstilskud) på varer, fx moms og punktafgifter. Udgifter til sundhed, uddannelse og sociale ydelser indgår i det omfang, husholdningerne selv afholder udgifterne uden at få dem refunderet.

2.1 LANDENES OVERHOLDELSE AF DE JURIDISKE MINIMUMSSTANDARDE

Eurostat bekræftede i marts 2004, at Litauen og Slovenien levede op til de juridiske mindstekrav for HICP. Det blev atter bekræftet i 2006, da behandlingen af administrativt fastsatte priser og især energipriser blev valideret. De to nationale HICP-opgørelser dækker husholdningernes udgifter til forbrug som krævet af EU-standarder. Udgiftsvægtene og varekurvene opdateres årligt. Andre HICP-standarder vedrørende fx detaljeringsgraden af offentliggjorte prisindeks og tidsplan for offentliggørelse overholdes også. Da HICP imidlertid er blevet harmoniseret i etaper, er HICP-data fra før 2001 ikke fuldt sammenlignelige med de seneste data.

3 STATISTIK OVER DE OFFENTLIGE FINANSER

I dette afsnit gennemgås metodologien og kvaliteten af de data, der bruges til at måle udviklingen i de offentlige finanser. Statistikken over de offentlige finanser bygger på nationalregnskabstal og skal følge retningslinjerne i det europæiske national- og regionalregnskabssystem i Det Europæiske Fællesskab (ENS95)⁵ og Rådets forordning (EF) nr. 3605/93 af 22. november 1993 som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 2103/2005 af 12. december 2005 om gæld. I traktatens protokol nr. 20 om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud (EDP) og Rådets forordning (EF) nr. 3605/93 om anvendelse af protokollen om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud med senere ændringer⁶ defineres "offentlig", "overskud/underskud", "renteudgifter", "investering", "gæld" og "bruttonationalprodukt (BNP)" med udgangspunkt i det europæiske nationalregnskabssystem, ENS95. ENS95 er i overensstemmelse med andre internationale standarder, fx nationalregnskabssystemet 1993 (SNA93). Statistik vedrørende uforholdsmæssigt store underskud bygger på ENS95-sektoren "offentlig forvaltning og service", som omfatter statslig forvaltning og service, offentlig forvaltning og service på delstatsniveau (i medlemslande med en føderal struktur), regional eller kommunal forvaltning og service samt sociale kasser og fonde. Offentlige virksomheder er typisk ikke omfattet.

5 Indeholdt i bilag A til Rådets forordning (EF) nr. 2223/96 af 25. juni 1996 om det europæiske national- og regionalregnskabssystem i Det Europæiske Fællesskab, EFT L 310 af 30.11.1996, s. 1-469.

6 Af relevante juridiske tekster kan nævnes artikel 104 i traktaten, protokol om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud knyttet som bilag til traktaten, Rådets forordning (EF) nr. 3605/93 om gennemførelse af den protokol om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud samt stabilitets- og vækstpacten, som omfatter i) Rådets forordning (EF) nr. 1467/97 om fremskyndelse og afklaring af gennemførelsen af proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud og ii) Rådets forordning (EF) nr. 1056/2005 om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1467/97 om fremskyndelse og afklaring af gennemførelsen af proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud.

Det offentlige overskud/underskud defineres med udgangspunkt i ENS95 som "nettolångivning (+)/nettolåntagning (-)" plus "nettoindtægter fra swap- og fremtidige rentesikringsaftaler". Nettolångivning (+)/nettolåntagning (-) er i ENS95 defineret som "indtægter i alt" minus "udgifter i alt". De fleste transaktioner mellem offentlige delsektorer er ikke konsolideret, dog konsolideres fordelingstransaktionerne "renter", "andre løbende overførsler", "investeringstilskud" og "andre kapitaloverførsler". Det primære offentlige overskud/underskud er det offentlige overskud/underskud minus renteudgifter.

Den offentlige gæld er ifølge definitionen i ENS95 summen af det offentliges udestående nominelle bruttogæld i posterne "sedler og mønt samt indskud", "værdipapirer undtagen aktier, ekskl. finansielle derivater" (fx skatkammerbeviser, statsgældsbeviser og statsobligationer) og "lån". Den offentlige gæld omfatter ikke finansielle derivater som fx swaps, varekredit og andre passiver, der ikke har form af et finansielt dokument, fx for meget betalt skat. Den omfatter heller ikke eventualforpligtelser, fx statsgarantier og pensionsforpligtelser. Der er dog ingen vedtaget metodologi til indsamling og estimering af det fulde omfang af de finansielle forpligtelser. Skøn over sådanne poster er baseret på vidtrækkende antagelser og kan afvige kraftigt. Selv om den offentlige gæld er et bruttobegreb, idet hverken finansielle eller ikke-finansielle aktiver fratrækkes passiver, er den konsolideret i den offentlige sektor og omfatter derfor ikke offentlig gæld i andre offentlige enheder.

Det BNP-mål, der anvendes ved beregning af det offentlige overskud/underskud og den offentlige gæld, er BNP opgjort i markedspriser som defineret i ENS95.

Kommissionen har i april 2006 fremsendt data for de offentlige finanser (offentlige overskud/underskud og gæld) til ECB for perioden 1996-2005 og prognoser for 2006. NCBerne i eurosystemet fremsender detaljeret statistik over de offentlige finanser til ECB i henhold til

ECBs retningslinje om statistik over de offentlige finanser (ECB/2005/5).⁷ Selv om retningslinjen kun er juridisk bindende for NCBerne i euroområdet, fremsender NCBerne uden for euroområdet deres statistikker over de offentlige finanser til ECB på samme tidspunkt og efter samme procedurer som nationalbankerne i euroområdet. Retningslinjen om statistik over de offentlige finanser omfatter ikke blot detaljerede oplysninger vedrørende opdelingen af indtægter og udgifter, men også oplysninger om komponenterne i underskuds-/gældsjusteringen. Desuden kræves adskillige opdelinger af gælden efter instrument, oprindelig løbetid og restløbetid samt indehavere.

3.1 LANDENES DATADÆKNING

For så vidt angår efterlevelsen af det juridiske krav om at fremsende statistik over de offentlige finanser til Kommissionen, har Litauen fremsendt årsdata for indtægter, udgifter, underskud og gæld for perioden 1996-2005. Slovenien har endnu ikke fremsendt årsdata for indtægter, udgifter og underskud fra før 1999. På grund af ændringer i metodologi og kilder er de slovenske data for underskud fra før 2000 ikke sammenlignelige med data for underskud fra og med 2000. Tilsvarende er data for gæld før 1999 ikke sammenlignelige med data for gæld fra og med 1999. Den primære årsag hertil er den anderledes afgrænsning af den offentlige sektor.

3.2 UDESTÅENDE STATISTISKE SPØRGSMÅL

EDP-statistikkerne skal afspejle de beslutninger, som Eurostat træffer i henhold til ENS95 om særlige tilfælde, der vedrører den offentlige sektor. I Eurostats publikation "ESA95 Manual on Government Deficit and Debt" forklares anvendelsen af Eurostats beslutninger nærmere. Nye beslutninger vedrører klassifikationen af fondsbaserede pensionsordninger med hensyn

⁷ Den Europæiske Centralbanks retningslinje af 17. februar 2005 om Den Europæiske Centralbanks rapporteringskrav med hensyn til statistik over offentlige finanser samt fremgangsmåden ved informationsudveksling på dette område inden for det europæiske system af centralbanker (ECB/2005/5) som ændret ved ECBs retningslinje ECB/2006/2.

til statens ansvar eller garanti og registreringen af udgifter til militært udstyr.

Eurostat traf 2. marts 2004 beslutning om klassifikationen af fondsbaserede pensionsordninger, hvor staten enten fungerer som forvalter af pensionsbidrag og -ydelser eller virker som garant mod risikoen for misligholdelse af pensionsudbetalingerne. Eurostat har besluttet, at hvis en offentlig enhed har ansvaret for at forvalte en bidragsbaseret pensionsordning uden statsgarantier mod risikoen for misligholdelse af pensionsudbetalingerne, som dækker hovedparten af deltagerne, kan ordningen ikke behandles i nationalregnskabet som en social sikringsordning. Enheden, der forvalter ordningen, skal være klassificeret som et offentligt finansielt selskab. Følgelig registreres ordningens bidrag og ydelser ikke som offentlige indtægter og udgifter og påvirker ikke det offentlige underskud/overskud. Selv om en ordning, der ikke er klassificeret som en social sikringsordning, er statsgaranteret, er det ikke som sådan en betingelse for at omklassificere ordningen til en social sikringsordning.

For så vidt angår implementeringen af denne beslutning, tillod Eurostat visse medlemslande en overgangsperiode, der udløber med indberetningen i foråret 2007. Eftersom indberetningen dækker perioden 2003-2007, er de medlemslande, der har gavn af overgangsperioden, nødt til at regne tilbage i tid for at få statistiske dataserier for hele perioden.

I forbindelse med konvergensprocessen er det nødvendigt nøje at overveje pensionsreformerens betydning for det offentlige underskud inden for rammerne af ENS95. Følgelig skal registreringen af pensionsreformer være tilstrækkelig detaljeret for at styrke pålideligheden af de data, som normalt ligger til grund for konvergensvurderingen. Omkostningerne til pensionsreformer skal måles på basis af pensionsordningskontiene. Der skal fremsendes data om indtægter, udgifter og underskud/overskud for den nyligt oprettede pensionsordning. Omkostningerne til pensionsreformer bestemmes af forskellen mellem de offentlige data

inkl. ordningen og de offentlige data ekskl. ordningen.

Der blev i 2004 oprettet en bidragsbaseret pensionsordning i Litauen, som er blevet klassificeret uden for den offentlige forvaltning og service. Sloveniens pensionsordninger er også blevet klassificeret uden for den offentlige forvaltning og service.

For så vidt angår udgifter til militært udstyr, har Eurostat 9. marts 2006 truffet beslutning om registreringen af sådanne udgifter, hvori registreringstidspunktet specificeres, og således deres indvirkning på det offentlige underskud. Leasing af militært udstyr fra den private sektor skal betragtes som finansiell leasing, ikke operationel leasing. Hvis der er tale om langtidskontrakter om leasing af komplekse systemer, skal de offentlige udgifter registreres på leveringstidspunktet for individuelt og operationelt udstyr, som udgør systemet, i stedet for ved kontraktudløb. Indtil nu har Litauens og Sloveniens udgifter til militært udstyr været ret beskedne.

For Sloveniens vedkommende er Eurostat og de slovenske myndigheder stadig i færd med at drøfte, hvilken betydning en ændring i registreringen af momsafgiften i 2002 har haft. Spørgsmålet drejer sig om, hvilken komponent i underskuds-/gældsjusteringen der vil blive berørt, mens den offentlige balance forbliver uændret. I den forbindelse anvendes de af Banka Slovenije udarbejdede finansielle konti endnu ikke til at udfærdige en opdeling af underskuds-/gældsjusteringen i EDP-indberetningen.

3.3 KONSISTENS I STATISTIKKEN OVER DE OFFENTLIGE FINANSER

Et af principperne i kodeksen vedrørende statistiske produktioner fokuserer på kvalitetskrav til data med hensyn til sammenhæng og sammenlignelighed. Det foreskriver, at europæiske statistikker bør være konsistente indbyrdes og over en tidsperiode, og at de desuden bør være sammenlignelige mellem lande. Samme type data fra forskellige kilder bør endvidere kunne

kombineres og anvendes sammen. Det betyder med andre ord, at matematiske og bogførings-tekniske identiteter skal overholdes, at statistikkerne skal være sammenhængende eller forenelige inden for en rimelig periode, og at statistikkerne udarbejdes på grundlag af fælles standarder, hvad angår dækningsområde, definitioner, enheder og klassifikationer i de forskellige undersøgelser og kilder. Litauen har fremsendt et komplet sæt af statistik over de offentlige finanser. Det er imidlertid nødvendigt med yderligere tiltag for at få bragt overensstemmelse mellem ikke-finansielle og finansielle transaktioner samt mellem data for finansielle strømme og tilhørende balancedata. I Sloveniens tilfælde er det nødvendigt at få bragt overensstemmelse mellem de ikke-finansielle konti og det nyligt offentliggjorte integrerede system for finansielle konti for perioden 2001-2004. For perioden 1999-2001 stemmer tallene for transaktioner i finansielle aktiver og passiver (netto) ikke med de fremsendte tal for transaktioner vedrørende aktiver og passiver.

3.4 UNDERSKUDS-/GÆLDSJUSTERING

Ændringen i den udestående offentlige gæld ved slutningen af et år sammenlignet med året før kan være meget forskellig fra størrelsen af det offentlige underskud i det betragtede år. Den offentlige gæld kan fx nedbringes ved hjælp af indtægter fra privatisering af offentlige virksomheder eller ved at sælge andre finansielle aktiver uden (umiddelbar) indvirkning på det offentlige underskud. Forklaringen på forskellen mellem underskuddet og ændringen i den offentlige gæld, "underskuds-/gældsjusteringen", er en vigtig indikator for vurderingen af kvaliteten og sammenhængen af statistikken over de offentlige finanser.⁸ Forskellen kan tilskrives nettoændringer i de finansielle aktiver, værdiændringer i den offentlige gæld og andre gældsændringer. For at kunne opgøre disse poster er det nødvendigt at udarbejde et fuldt udbygget system for finansielle konti efter ENS95 for den offentlige sektor (transaktioner, andre strømme og beholdninger) og bringe det i overensstemmelse med den nominelle gæld.

For så vidt angår data for 1997, toppede det litauiske budgetunderskud med 11,4 pct. af BNP hovedsagelig på grund af en ændring i registreringen af restitutionen af konfiskeret ejendom og erstatning for tabt opsparing, som indehavere af rubler led, da deres indskud blev indfrosset i forbindelse med omvekslingen fra rubler til litas.⁹ Registreringen følger en anbefaling fra Eurostat om at registrere en kapitaloverførsel i det år, hvor staten registrerede denne forpligtelse, og ikke på tidspunktet for den faktiske betaling til husholdningerne, med andre forfaldne ikke-betalte mellemværender som modpost.

Sloveniens integrerede system af "fra-hvem-til-hvem" finansielle konti og balancer for perioden 2001-2004 gør det lettere at få et fuldstændigt billede af forholdet mellem det offentlige underskud og den offentlige gæld. For perioden 1999-2001 er transaktionerne i den offentlige gæld registreret til nominal værdi i stedet for til markedsværdi.

4 VALUTAKURSER

Det fremgår af artikel 3 i protokollen om konvergenzkriterierne, som er omtalt i traktatens artikel 121, stk. 1, hvad der menes med kriteriet vedrørende deltagelse i Det Europæiske Monetære Systems valutakursmekanisme. I en udtalelse af 18. december 2003 præciserede Styrelsesrådet for ECB, at kriteriet refererer til deltagelse i valutakursmekanismen (ERM2) i en periode på mindst to år inden konvergenstvurderingen uden alvorlige spændinger – og især uden devaluering over for euroen.

8 Jf. "Stock-flow adjustment for the euro-zone and the EU 25 2001 to 2004 reported in the second 2005 EDP notification", Eurostat, 26. september 2005, <http://epp.eurostat.cec.eu.int> (april 2006).

9 Jf. "First notification of deficit and debt data for 2004", Eurostats pressemeddelelse STAT/05/39 af 18. marts 2005, hvori der stod, at Eurostat og Litauen lå i forhandling om opgørelsen af restitutionen, som har ført til en nedjustering af den offentlige gæld for 2004 og tidligere år.

Medlemslandenes bilaterale valutakurser over for euroen er referencekurser, som ECB dagligt noterer kl. 14.15 (i henhold til den daglige concertationsprocedure mellem centralbankerne), og som offentliggøres på ECBs websted. De reale bilaterale valutakurser beregnes ved at omregne det nominelle valutakursindeks til faste priser ved hjælp af HICP eller forbrugerprisindekset. De nominelle og reale effektive valutakurser beregnes ved at anvende de samlede handelsvægte (geometrisk vægtet) på medlemslandenes valutaers bilaterale nominelle og reale kurser over for udvalgte samhandelspartners valutaer. Statistikken over såvel de nominelle som de reale effektive valutakurser beregnes af ECB. En stigning i indekset svarer til en appreciering af medlemslandets valuta. De samlede handelsvægte er baseret på industrivarehandelen og er beregnet for at forklare tredjemarkedseffekter. De effektive valutakursindeks er baseret på glidende gennemsnit for perioden 1995-1997 og 1999-2001, som begge opgøres med januar 1999 som basisår. Gruppen af samhandelspartnere omfatter eurolandene, de øvrige EU-lande samt Australien, Canada, Hongkong, Japan, Kina, Norge, Schweiz, Singapore, Sydkorea og USA.

5 LANGE RENTE

Artikel 4 i protokol nr. 21 om konvergenzkriterierne som nævnt i artikel 121 i traktaten kræver, at renterne vurderes på grundlag af langfristede statsobligationer eller sammenlignelige

værdipapirer under hensyntagen til forskelle i de nationale definitioner. Mens artikel 5 pålægger Kommissionen ansvaret for at tilvejebringe de statistiske data, der skal bruges med henblik på protokollens anvendelse, bidrager ECB med sin ekspertise på området til at definere den repræsentative lange rente og indsamler data fra NCBERne, som sendes videre til Kommissionen. Dette er en fortsættelse af det arbejde, som EMI udførte i tæt samarbejde med Kommissionen som led i forberedelserne til ØMUens tredje fase.

På det begrebsmæssige område mundede arbejdet ud i en definition af syv vigtige begreber, som skal anvendes ved beregningen af den lange rente, som det fremgår af tabel 2. De lange renter er baseret på obligationer denomineret i national valuta.

6 ANDRE FORHOLD

Traktatens artikel 121, stk. 1, sidste led, angiver, at Kommissionens og ECBs beretninger foruden de fire hovedkriterier skal omhandle ecuens udvikling, resultaterne af markedsintegrationen, situationen for og udviklingen i betalingsbalancens løbende poster og en redegørelse for udviklingen i enhedslønomkostningerne og andre prisindeks.

Hvad angår de fire hovedkriterier, beskriver protokol nr. 21 mere detaljeret de statistikker, der skal benyttes, og fastsætter, at Kommissionen

Tabel 2 Statistiske rammer i forbindelse med definitionen af lange renter til vurdering af konvergens

Begreb	Anbefaling
Obligationstudsteder	Obligationer bør udstedes af staten.
Løbetid	Så tæt som muligt på 10 års restløbetid. Ved udskiftning af obligationer bør det sikres, at løbetiden skrider mindst muligt. Markedets strukturelle likviditet skal tages i betragtning.
Kuponeffekt	Ingen direkte justering.
Beskatning	Korrektion før skat.
Valg af obligationer	De valgte obligationer bør være tilstrækkeligt likvide. Dette krav bør bestemme valget mellem benchmarkobligationer eller et udvalg af obligationer afhængigt af nationale markedsforhold.
Renteberegning	"Yield to maturity" ISMA "Redemption Yields"
Aggregering	Hvor der er valgt flere obligationer, bør et simpelt gennemsnit af renten på disse obligationer anvendes til at give den repræsentative rente.

skal tilvejebringe de data, der skal benyttes i vurderingen af overensstemmelsen med kriterierne. Derimod er fremsendelsen af statistiske data til beregning af disse "andre forhold" ikke omtalt i protokollen.

Hvad angår betalingsbalancen og kapitalbalancen over for udlandet, indsamles statistikkerne af NCberne i henhold til begreberne og definitionerne i IMF's 5. betalingsbalancemanual (BPM5) og til metodologiske standarder fastsat af ECB og Eurostat. Som i ECB Konvergensrapport 2004 undersøges også i denne rapport summen af betalingsbalancens løbende poster og kapitalposter, som svarer til den samlede økonomis långivning/låntagning. Det skal desuden nævnes, at det ikke altid er lige nemt at skelne mellem løbende overførsler (indgår i de løbende poster) og kapitaloverførsler (indgår i kapitalbalancen), da forskellen afhænger af modtagerens brug af de overførte midler. Der opstår især problemer, når overførsler mellem EU-institutionerne og medlemslandene skal klassificeres.¹⁰

I betalingsbalancens løbende poster og kapitalposter står transaktioner på såvel indtægts- som udgiftssiden med positivt fortegn. Opstillingen af nettotransaktioner under betalingsbalancens finansielle poster (dvs. direkte investeringer og porteføljeinvesteringer) følger fortegnskonventionen i BMP5. Et negativt fortegn betyder, at medlemslandet netto har købt fordringer på udlandet/nedbragt lån, mens et positivt fortegn betyder, at medlemslandet netto har solgt fordringer på udlandet/optaget lån. Endelig angiver et positivt fortegn ved kapitalbalancen over for udlandet (netto) nettoaktiver over for udlandet (dvs. aktiverne overstiger passiverne), mens et negativt fortegn angiver nettopassiver over for udlandet (dvs. passiverne overstiger aktiverne).

Producentprisindeksene omhandler indenlandsk salg i den samlede industri ekskl. byggeriet. De statistiske data indsamles på harmoniseret vis i henhold til EUs forordning om konjunkturstatistik.¹¹

Statistik over enhedslønomkostningerne (beregnet som forholdet mellem lønsum pr. ansat og BNP i faste priser pr. ansat) opgøres fra data, som fremsendes i henhold til fremsendelsesprogrammet i ENS95.

7 SKÆRINGSDATO

Skæringsdatoen for statistikken i denne konvergensrapport var 28. april 2006.

¹⁰ For nærmere oplysninger jf. "European Union balance of payments/international investment position statistical methods", ECB, november 2005.

¹¹ Rådets forordning (EF) nr. 1165/98 af 19. maj 1998 om konjunkturstatistik, EFT L 162 af 5.6.1998, s. 1, som ændret ved Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1158/2005 af 6. juli 2005, EUT L 191 af 7.7.2005, s. 1.

KAPITEL 2

FORENELIGHED AF NATIONAL LOVGIVNING MED TRAKTATEN

I INDLEDNING

I.1 GENERELLE BEMÆRKNINGER

Ifølge traktatens artikel 122, stk. 2, skal ECB (og Europa-Kommissionen) mindst en gang hvert andet år eller på anmodning af et medlemsland med dispensation aflægge beretning til EU-Rådet efter fremgangsmåden i artikel 121, stk. 1. Alle rapporter skal indeholde en undersøgelse af foreneligheden mellem den nationale lovgivning i hvert medlemsland med dispensation, herunder den nationale centralbanks (NCBs) statut, og traktatens artikel 108 og 109 og Statutten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank (herefter "statutten"). Denne traktatforpligtelse, som påhviler medlemslande med dispensation, kaldes også juridisk konvergens.

I.2 MEDLEMSLANDE MED DISPENSATION OG JURIDISK KONVERGENS

Slovenien og Litauen, hvis nationale lovgivning undersøges i denne rapport, har status som medlemslande med dispensation. Artikel 4 i akten vedrørende vilkårene for tiltrædelse¹ bestemmer, at "hver af de nye medlemsstater deltager fra tiltrædelsesdatoen i Den Økonomiske og Monetære Union som medlemsstat med dispensation i henhold til EF-traktatens artikel 122".

ECB har undersøgt niveauet for Sloveniens og Litauens juridiske konvergens samt de lovgivningsmæssige tiltag, der er indført, eller som skal indføres af dem for at opnå dette mål.

Vurderingen af juridisk konvergens har til formål at lette EU-Rådets beslutning om, hvilke medlemslande der "opfylder de nødvendige betingelser for indførelse af den fælles valuta". På det juridiske område vedrører sådanne betingelser især centralbankuafhængighed og NCBernes lovmæssige integration i eurosystemet.

I.3 DEN JURIDISKE VURDERINGS STRUKTUR

Den juridiske vurdering følger stort set rammerne i ECBs og EMIs tidligere rapporter om juridisk konvergens, især ECBs Konvergensrapport 2004 (om Tjekkiet, Estland, Cypern, Letland, Litauen, Ungarn, Malta, Polen, Slovenien, Slovakiet og Sverige) Konvergensrapport 2002 (om Sverige), og Konvergensrapport 2000 (om Grækenland og Sverige) samt EMIs Konvergensrapport 1998. Den nationale lovgivnings forenelighed behandles også i lyset af alle lovændringer, der er gennemført før 27. april 2006.

2 RÆKKEVIDDEN AF TILPASNING

2.1 OMRÅDER FOR TILPASNING

Med henblik på at afdække de områder, hvor tilpasning af national lovgivning er nødvendig, undersøges følgende emner:

- forenelighed med bestemmelserne om NCBernes uafhængighed i traktaten (artikel 108) og statutten (artikel 7 og 14.2) samt bestemmelserne om tavshedspligt (statuttens artikel 38)
- forenelighed med forbuddet mod monetær finansiering (traktatens artikel 101) og privilegeret adgang (traktatens artikel 102) og forenelig med en ensartet stavemåde af euro som krævet i fællesskabsretten
- NCBernes integration i eurosystemet (især statuttens artikel 12.1 og 14.3).

¹ Akten vedrørende vilkårene for Den Tjekkiske Republiks, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union (EUT L 236 af 23.9.2003, s. 33).

2.2 "FORENELIGHED" OVER FOR "HARMONISERING"

I traktatens artikel 109 fastsættes det, at den nationale lovgivning skal være "forenelig" med traktaten og statuten. Enhver form for uforenelighed skal derfor fjernes. Kravet om opfyldelse af denne forpligtelse berøres hverken af traktatens eller statuttens forrang for national lovgivning eller af uforenelighedens art.

Kravet om, at national lovgivning skal være "forenelig", betyder ikke, at traktaten kræver "harmonisering" af NCB-statutter, hverken indbyrdes eller med statuten. Nationale særegenheder kan fortsat eksistere, i det omfang disse ikke krænker Fællesskabets enekompetence i monetære anliggender. Statuttens artikel 14.4 tillader NCBerne at udføre funktioner, som ikke er nævnt i statuten, i det omfang disse ikke strider mod ESCBs mål og opgaver. Bestemmelser i NCB-statutter, der giver mulighed for sådanne yderligere funktioner, er et klart eksempel på tilfælde, hvor forskelle stadig kan eksistere. Udtrykket "forenelig" betyder snarere, at den nationale lovgivning og NCB-statutterne må tilpasses, så uoverensstemmelser med traktaten og statuten fjernes, og NCBerne integreres i ESCB i det nødvendige omfang. Der bør navnlig ske en tilpasning af alle bestemmelser, der krænker en NCBs uafhængighed som defineret i traktaten og dens rolle som en integrerende del af ESCB. Det er derfor utilstrækkeligt udelukkende at henholde sig til fællesskabsrettens forrang for national lovgivning for at opnå dette.

Forpligtelsen i traktatens artikel 109 gælder alene uforenelighed med traktaten og statuten. Dog bør national lovgivning, der er uforenelig med sekundær fællesskabslovgivning, bringes i overensstemmelse med denne sekundære lovgivning. Fællesskabsrettens forrang berører ikke forpligtelsen til at tilpasse national lovgivning. Dette generelle krav er afledt ikke kun af traktatens artikel 109, men også af De Europæiske Fællesskabers Domstols domspraksis.²

Traktaten og statuten foreskriver ikke, hvordan den nationale lovgivning bør tilpasses. Det kan ske i form af henvisninger til traktaten og statuten, ved at indarbejde bestemmelser derfra og henvise til deres oprindelse, ved at fjerne tilfælde af uforenelighed eller ved en kombination af disse metoder.

Som en metode til bl.a. opnåelse og fastholdelse af national lovgivnings forenelighed med traktaten og statuten skal ECB endvidere høres af fællesskabsinstitutionerne og medlemslandene om udkast til retsforskrifter på ECBs kompetenceområde i henhold til traktatens artikel 105, stk. 4, og statuttens artikel 4. Rådets beslutning 98/415/EF af 29. juni 1998 om de nationale myndigheders høring af Den Europæiske Centralbank om udkast til retsforskrifter³ indeholder et udtrykkeligt krav om, at medlemslandene træffer de nødvendige foranstaltninger for at sikre overholdelse af dette krav.

3 NCBERNES UAFHÆNGIGHED

Hvad angår centralbankuafhængighed og spørgsmål om tavshedspligt, skulle den nationale lovgivning i de medlemslande, der tiltrådte EU i 2004, tilpasses, så den overholder de relevante bestemmelser i traktaten og statuten, med virkning fra 1. maj 2004. I Sverige skulle de krævede tilpasninger være trådt i kraft ved oprettelsen af ESCB 1. juni 1998.

3.1 CENTRALBANKUAFHÆNGIGHED

I 1997 udarbejdede EMI en liste over karakteristiske træk ved centralbankuafhængighed (senere beskrevet detaljeret i EMIs Konvergensrapport 1998), som dannede grundlag for vurderingen af medlemslandenes nationale lovgivning på det pågældende tidspunkt, især

² Jf. bl.a. dom af 2.2.1974, sag 167/73, Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber mod Den Franske Republik, Sml., s. 359 ('Code du Travail Maritime').

³ EFT L 189 af 3.7.1998, s. 42.

NCB-statutterne. Begrebet centralbankuafhængighed omfatter forskellige typer uafhængighed, som skal vurderes hver for sig, nemlig funktionel, institutionel, personlig og finansiell uafhængighed. I de seneste år er analysen af disse aspekter af centralbankuafhængighed blevet yderligere finjusteret i de udtalelser, der er vedtaget af ECB. Disse aspekter danner grundlag for vurderingen af konvergensen mellem på den ene side den nationale lovgivning i medlemslande med dispensation og på den anden side traktaten og statuten.

3.1.1 FUNKTIONEL UAFHÆNGIGHED

Centralbankuafhængighed er ikke målet i sig selv, men bidrager snarere til at opnå en målsætning, som bør være klart defineret og have forrang frem for enhver anden målsætning. Funktionel uafhængighed kræver, at hver enkelt NCBs hovedmål er klart og juridisk holdbart og giver den pågældende NCB de nødvendige midler og instrumenter til at opnå dette mål, uafhængigt af alle andre myndigheder. Traktatens krav om centralbankuafhængighed afspejler det generelle synspunkt, at hovedmålet om prisstabilitet er bedst tjent med en fuldstændig uafhængig institution med et præcist defineret mandat. Centralbankuafhængighed er fuldt ud foreneligt med NCBernes forpligtelse til at stå til ansvar for deres beslutninger, hvilket er et vigtigt aspekt i forbindelse med at styrke tilliden til deres uafhængige status. Det indebærer gennemsigtighed og dialog med tredjepart.

Hvad angår tidspunkter, er der i traktaten uklarhed med hensyn til, hvornår NCBerne i medlemslande med dispensation skulle opfylde hovedmålet om prisstabilitet fastsat i traktatens artikel 105, stk. 1, og statuttens artikel 2. For Sveriges vedkommende var spørgsmålet, om denne forpligtelse gjaldt fra tidspunktet for oprettelsen af ESCB eller tidspunktet for indførelse af euroen. For de medlemslande, der tiltrådte EU 1. maj 2004, var spørgsmålet, om forpligtelsen gjaldt fra denne dato eller datoen for indførelse af euroen. Mens traktatens artikel 105, stk. 1, ikke gælder for medlemslande med dispensation (jf. traktatens artikel 122, stk. 3),

gælder artikel 2 i statuten for disse medlemslande (jf. statuttens artikel 43.1). ECB er af den opfattelse, at NCBernes forpligtelse til at have prisstabilitet som hovedmål gælder fra 1. juni 1998 for Sveriges vedkommende og fra 1. maj 2004 for de medlemslandes vedkommende, der tiltrådte EU på den dato. Baggrunden for opfattelsen er, at et af EUs ledende principper, nemlig prisstabilitet (traktatens artikel 4, stk. 3), også gælder for medlemslande med dispensation. En anden medvirkende faktor er traktatens målsætning om, at alle medlemslande skal tilstræbe makroøkonomisk konvergens, herunder prisstabilitet, hvilket er hensigten med ECBs og Kommissionens regelmæssige rapporter. Opfattelsen er endvidere baseret på den tankegang, der ligger til grund for centralbankuafhængighed, som kun kan retfærdiggøres, hvis det overordnede mål om prisstabilitet har forrang.

Landevurderingerne i denne rapport er baseret på disse konklusioner med hensyn til, hvornår NCBerne i medlemslande med dispensation er forpligtet til at have prisstabilitet som hovedmål.

3.1.2 INSTITUTIONEL UAFHÆNGIGHED

Princippet om institutionel uafhængighed omtales udtrykkeligt i traktatens artikel 108 og statuttens artikel 7. De to artikler forbyder NCBerne og medlemmerne af deres besluttede organer at søge eller modtage instrukser fra fællesskabsinstitutioner eller -organer, fra et medlemslands regering eller fra nogen anden side. Desuden forbyder artiklerne fællesskabsinstitutioner og -organer og medlemslandenes regeringer at øve indflydelse på de medlemmer af NCBernes besluttede organer, hvis beslutninger kan indvirke på NCBernes udførelse af deres ESCB-relaterede opgaver.

Uanset om NCBen er et statsejet organ, et særligt offentligt organ eller simpelthen et aktieselskab, er der risiko for, at ejeren i kraft af sit ejerskab kan udøve indflydelse på NCBens beslutninger med hensyn til ESCB-relaterede opgaver. Denne form for indflydelse kan på-

virke NCBens uafhængighed, uanset om den udøves via aktionærrettigheder eller på anden måde, og bør derfor begrænses gennem lovgivningen.

FORBUD MOD AT GIVE INSTRUKSER

Tredjeparts rettigheder med hensyn til at give instrukser til NCBerne, deres besluttende organer eller medlemmerne heraf er uforenelige med traktaten og statuten, hvad angår ESCB-relaterede opgaver.

FORBUD MOD AT GODKENDE, SUSPENDERE, ANNULLERE ELLER UDSÆTTE BESLUTNINGER

Tredjeparts rettigheder med hensyn til at godkende, suspendere, annullere eller udsætte NCBernes beslutninger er uforenelige med traktaten og statuten, hvad angår ESCB-relaterede opgaver.

FORBUD MOD AT CENSURERE BESLUTNINGER AF JURIDISKE GRUNDE

Retten for organer, der ikke er uafhængige domstole, til af juridiske grunde at censurere beslutninger i forbindelse med udførelsen af ESCB-relaterede opgaver er uforenelig med traktaten og statuten, idet udførelsen af disse opgaver ikke kan revurderes på politisk niveau. En centralbankchefs ret til af juridiske grunde at suspendere gennemførelsen af beslutninger, der er vedtaget af ESCBs eller NCBens besluttende organer, og efterfølgende forelægge dem for de politiske myndigheder til endelig beslutning ville svare til at søge instrukser fra tredjepart.

FORBUD MOD AT DELTAGE I NCBERS BESLUTTENDE ORGANER MED STEMMERET

Tredjeparts repræsentanters deltagelse i en NCBs besluttende organ med stemmeret i sager, der vedrører NCBens udførelse af ESCB-relaterede opgaver, selv hvis stemmen ikke er afgørende, er uforenelig med traktaten og statuten.

FORBUD MOD EX ANTE-HØRING OM EN NCBs BESLUTNING

En udtrykkelig statutmæssig forpligtelse om, at en NCB ex ante skal høre tredjepart, giver tred-

jepart en formel mekanisme til at øve indflydelse på den endelige beslutning, og en sådan statutmæssig forpligtelse er derfor uforenelig med traktaten og statuten.

Dialog mellem NCBerne og tredjepart, selv når den bygger på statutmæssige forpligtelser til at give oplysninger og udveksle synspunkter, er imidlertid forenelig med centralbankuafhængighed, forudsat at:

- det ikke berører uafhængigheden for medlemmer af NCBernes besluttende organer
- centralbankchefernes særlige status som medlemmer af ECBs Generelle Råd respekteres fuldt ud
- kravene om tavshedspligt som følge af statuten overholdes.

DECHARGE FOR PLIGTER, DER PÅHVILER MEDLEMMER AF NCBERNES BESLUTTENDE ORGANER

Retsbestemmelser vedrørende tredjeparts (fx regeringens) decharge for pligter, der påhviler medlemmer af NCBernes besluttende organer (fx i forbindelse med regnskab), bør indeholde tilstrækkeligt værn, således at disse beføjelser ikke krænker de enkelte NCB-medlemmers mulighed for uafhængigt at vedtage beslutninger om ESCB-relaterede opgaver (eller gennemføre beslutninger, der er vedtaget på ESCB-niveau). En sådan udtrykkelig bestemmelse anbefales i NCB-statutterne.

3.1.3 PERSONLIG UAFHÆNGIGHED

Statutens bestemmelse om sikkerhed i embedet for medlemmer af NCBernes besluttende organer er en yderligere beskyttelse af centralbankuafhængigheden. Centralbankchefer er medlemmer af ECBs Generelle Råd. Statutens artikel 14.2 indeholder en bestemmelse om, at NCB-statutterne især skal tilsikre, at embedsperioden for en centralbankchef er mindst fem år. Artiklen beskytter desuden mod, at centralbankchefen afskediges på et vilkårligt grundlag, idet den fastsætter, at en centralbankchef

kun kan afskediges, hvis vedkommende ikke længere opfylder de betingelser, som er nødvendige for udførelsen af vedkommendes pligter, eller hvis vedkommende har begået en alvorlig forseelse, der kan indbringes for De Europæiske Fællesskabers Domstol. NCB-statutterne skal overholde denne bestemmelse på følgende måde.

CENTRALBANKCHEFERS EMBEDSPERIODE

NCB-statutterne skal i overensstemmelse med statuttens artikel 14.2 angive en embedsperiode på mindst fem år for en centralbankchef. Dette udelukker ikke længere embedsperioder, mens en tidsbegrænset embedsperiode ikke kræver ændring af NCB-statutterne, forudsat at afskedigelsesgrundene for centralbankchefen er i overensstemmelse med artikel 14.2 i statuten. Når NCB-statutterne ændres, bør den ændrede statut sikre centralbankchefens embedsperiode og embedsperioden for de øvrige medlemmer af de besluttede organer, som kan være stedfortræder for centralbankchefen.

AFSKEDIGELSESGRUNDE FOR CENTRALBANKCHEFER

NCB-statutterne skal sikre, at centralbankchefer ikke afskediges af andre grunde end dem, der omtales i statuttens artikel 14.2. Formålet med dette krav er at forhindre de myndigheder, der udnævner centralbankcheferne, især regering eller parlament, i diskretionært at afskedige en centralbankchef. NCB-statutterne bør enten indeholde grunde til afskedigelse, som er forenelige med grundene i statuttens artikel 14.2, eller undlade enhver omtale af afskedigelsesgrunde (da artikel 14.2 er umiddelbart anvendelig).

SIKKERHED I EMBEDET FOR MEDLEMMER AF NCBERNES BESLUTTENDE ORGANER, SOM IKKE ER CENTRALBANKCHEFER, OG SOM ER INVOLVERET I UDFØRELSEN AF ESCB-RELATEREDE OPGAVER

Det ville gå ud over den personlige uafhængighed, hvis de regler om sikkerhed i embedet, som gælder for centralbankchefer, ikke også gjaldt for andre medlemmer af NCBernes besluttede organer, der er involveret i udførelsen af ESCB-relaterede opgaver. Forskellige bestemmelser i

traktaten og statuten kræver samme sikkerhed i embedet. Statuttens artikel 14.2 begrænser ikke sikkerhed i embedet til centralbankchefer, mens traktatens artikel 108 og statuttens artikel 7 omhandler medlemmerne af NCBernes besluttede organer snarere end centralbankchefer specifikt. Det gælder især, hvor en centralbankchef er den første blandt ligemænd af kolleger med tilsvarende stemmerettigheder, eller hvor sådanne andre medlemmer fungerer som stedfortræder for centralbankchefen.

PRØVELSESRET

For at begrænse muligheden for politisk skøn i forbindelse med vurderingen af afskedigelsesgrunde skal medlemmerne af NCBernes besluttede organer have ret til at indbringe enhver beslutning om at afskedige dem for en uafhængig domstol.

Ifølge statuttens artikel 14.2 kan en centralbankchef, som er blevet afskediget, indbringe denne beslutning for De Europæiske Fællesskabers Domstol. National lovgivning bør enten henvise til statuten eller udelade retten til at indbringe beslutningen for De Europæiske Fællesskabers Domstol (idet statuttens artikel 14.2 er umiddelbart anvendelig).

National lovgivning bør også indeholde bestemmelser om retten til at få prøvet en beslutning om afskedigelse af ethvert andet medlem af en NCBs besluttede organ, som er involveret i udførelsen af ESCB-relaterede opgaver, ved nationale domstole. Denne ret kan enten være nedfældet i almindelig lovgivning eller i form af en særskilt bestemmelse i NCBens statut.

BESKYTTELSE MOD INTERESSEKONFLIKTER

Personlig uafhængighed betyder også sikring af, at der ikke opstår interessekonflikter mellem de forpligtelser, som medlemmer af en NCBs besluttede organer har i forhold til den pågældende NCB (og som centralbankchefen har i forhold til ECB), og andre funktioner, som de besluttede organers medlemmer, der er involveret i udførelsen af ESCB-relaterede opgaver, kan udøve, og som kan bringe deres personlige uafhængighed i fare. I princippet er medlem-

skab af et besluttende organ, der er involveret i udførelsen af ESCB-relaterede opgaver, uforeneligt med udførelsen af andre funktioner, som kan skabe en interessekonflikt. Især må medlemmerne af besluttende organer ikke have et embede eller en interesse, som kan påvirke deres aktiviteter, hvad enten det er som repræsentanter for lovgivende organer eller regeringer eller via et embede i statens udøvende eller lovgivende sektorer, i regional- eller lokaladministrationen eller i en virksomhed. Især bør potentielle interessekonflikter forhindres, hvad angår eksterne medlemmer af de besluttende organer.

3.1.4 FINANSIEL UAFHÆNGIGHED

Selv om en NCB er helt uafhængig i funktionel, institutionel og personlig henseende (dvs. dette er fastsat i NCB-statutterne), går det ud over dens generelle uafhængighed, hvis den ikke selvstændigt kan benytte sig af tilstrækkelige finansielle resurser til at opfylde sit mandat (dvs. udføre de ESCB-relaterede opgaver, der forventes af den ifølge traktaten og statuten).

Medlemslandene må ikke sætte deres NCB i en situation, hvor den ikke har tilstrækkelige finansielle resurser til at udføre sine ESCB- eller eurosystem-relaterede opgaver. Det skal bemærkes, at statuttens artikel 28.1 og 30.4 indeholder bestemmelser om muligheden for at indkalde yderligere bidrag fra NCBerne til ECBs kapital og om yderligere overførsler af valuta-reserver.⁴ Endvidere fastsætter statuttens artikel 33.2⁵, at hvis ECB lider et tab, som ikke helt kan udlignes af ECBs almindelige reservefond, kan ECBs styrelsesråd beslutte at udligne det resterende tab med de monetære indtægter i det pågældende regnskabsår i forhold til og op til de beløb, der fordeles mellem NCBerne. Princippet om finansiell uafhængighed kræver, at overholdelse af disse bestemmelser ikke krænker en NCBs mulighed for at udføre sine funktioner.

Princippet om finansiell uafhængighed betyder endvidere, at NCBen skal have tilstrækkelige midler til ikke kun at udføre ESCB-relaterede

opgaver, men også egne nationale opgaver (fx finansiering af administrationen og egne funktioner).

Begrebet finansiell uafhængighed bør derfor vurderes ud fra, om tredjepart direkte eller indirekte kan øve indflydelse ikke kun på NCBens funktioner, men også på dens muligheder (i operationel henseende med hensyn til arbejdskraft og i finansiell henseende med hensyn til finansielle resurser) for at opfylde sit mandat. De nedenstående fire forhold i forbindelse med finansiell uafhængighed er særligt relevante i denne henseende, og nogle af dem er først for nylig blevet finjusteret.⁶ Det gælder de forhold ved finansiell uafhængighed, hvor NCBerne er mest sårbare over for ekstern indflydelse.

FASTLÆGGELSE AF BUDGET

Hvis tredjepart har beføjelser til at fastlægge eller øve indflydelse på NCBens budget, er det uforeneligt med finansiell uafhængighed, medmindre loven fastsætter en beskyttelsesklausul, så en sådan beføjelse ikke berører de finansielle midler, som er nødvendige for, at NCBen kan udføre sine ESCB-relaterede opgaver.

REGNSKABSREGLER

Regnskabet skal udarbejdes i overensstemmelse med generelle regnskabsregler eller regler fastsat af NCBens besluttende organer. Hvis disse regler er fastsat af tredjepart, bør de i det mindste tage højde for forslag fra NCBens besluttende organer.

4 Statuttens artikel 30.4 gælder kun i eurosystemet.

5 Statuttens artikel 33.2 gælder kun i eurosystemet.

6 ECBs vigtigste ledende udtalelser på dette område er følgende:

– CON/2002/16 af 5. juni 2000, på anmodning af Irlands finansministerium om lovforslag af 2002 om Central Bank and Financial Services Authority of Ireland

– CON/2003/22 af 15. oktober 2003, på anmodning af Finlands finansministerium om et regeringsforslag om ændring af loven om Suomen Pankki og andre love

– CON/2003/27 af 2. december 2003, på anmodning af Østrigs finansministerium om the National Foundation for Research, Technology and Development (Nationalfonden for Forskning, Teknologi og Udvikling)

– CON/2004/1 af 20. januar 2004, på anmodning af det finske parlaments økonomiske udvalg om regeringsforslag om ændring af loven om Suomen Pankki og andre love.

Årsregnskabet skal godkendes af NCBens besluttende organer bistået af uafhængige revisorer og skal eventuelt ex post-godkendes af tredjepart (fx aktionærer eller regering). Desuden skal NCBens besluttende organer uafhængigt og professionelt kunne træffe beslutning om beregning af overskud.

Hvis NCBens funktioner er underlagt kontrol ved et statsligt revisionsorgan eller lignende, der har til opgave at kontrollere anvendelsen af de offentlige finanser, bør kontrollens omfang være klart defineret i lovgivningen uden at berøre de aktiviteter, der udføres af NCBens uafhængige eksterne revisor ifølge statuttens artikel 27.1. Den statslige revision bør gennemføres på et upolitisk, uafhængigt og rent professionelt grundlag.

FORDELING AF OVERSKUD, NCBERNES KAPITAL OG FINANSIELLE BESTEMMELSER

En NCB-statur kan foreskrive, hvordan overskuddet skal fordeles. Hvis sådanne bestemmelser ikke findes, bør beslutningen om fordelingen af overskuddet træffes af NCBens besluttende organ på et professionelt grundlag. Den bør ikke gøres til genstand for tredjeparts skøn, medmindre der foreligger en udtrykkelig beskyttelsesklausul, som angiver, at dette sker uden at berøre de finansielle midler, som er nødvendige for, at NCBen kan udføre ESCB-relaterede opgaver.

Et medlemsland må kun pålægge en NCB at reducere sin kapital, hvis NCBens besluttende organer på forhånd har godkendt beslutningen. Formålet er at sikre, at den bevarer tilstrækkelige finansielle midler til at opfylde sit mandat som medlem af ESCB i henhold til traktatens artikel 105, stk. 2. Hvad angår finansielle bestemmelser eller buffere, skal NCBerne have frihed til uafhængigt at oparbejde finansielle hensættelser til beskyttelse af den reale værdi af deres kapital og aktiver.

TILSYNSMYNDIGHEDERS FINANSIELLE ANSVAR

Nogle medlemslande placerer den finansielle tilsynsmyndighed som en del af NCBen. Hvis en sådan myndighed er underlagt NCBens uaf-

hængige beslutningsproces, er dette uproblematisk. Hvis lovbestemmelser derimod fastsætter, at tilsynsmyndigheden skal være underlagt en særskilt beslutningsproces, er det vigtigt at sikre, at myndighedens beslutninger ikke bringer NCBens økonomi som helhed i fare. I sådanne tilfælde bør national lovgivning give NCBerne mulighed for at udøve endelig kontrol med de af tilsynsmyndighedernes beslutninger, som kan påvirke NCBens uafhængighed, især dens finansielle uafhængighed.

3.2 TAVSHEDSPLIGT

Forpligtelsen om tavshedspligt for ECBs og NCBernes ansatte i henhold til statuttens artikel 38 kan give anledning til lignende bestemmelser i NCB-statutterne eller medlemslandenes lovgivning. Fællesskabsrettens forrang, som også gælder regler vedtaget i henhold til fællesskabsretten, betyder også, at national lovgivning om tredjeparts adgang til dokumenter ikke må krænke ESCBs forskrifter om tavshedspligt.

4 FORBUD MOD MONETÆR FINANSIERING OG PRIVILEGERET ADGANG

4.1 FORBUD MOD MONETÆR FINANSIERING

Forbuddet mod monetær finansiering er fastlagt i traktatens artikel 101, stk. 1, i henhold til hvilken det er forbudt ECB og NCBerne at give fællesskabsinstitutioner eller -organer, centralregeringer, regionale, lokale eller andre offentlige myndigheder, andre organer inden for den offentlige sektor eller offentlige foretagender i medlemslandene mulighed for at foretage overtræk eller at yde dem andre former for kreditfaciliteter, og det samme gælder ECBs og NCBernes køb af gældsinstrumenter direkte fra disse. Traktaten indeholder to undtagelser fra forbuddet: Det gælder ikke for offentligt ejede

kreditinstitutter, som i forbindelse med forsyningen med reserver fra centralbankernes side skal have samme behandling som private kreditinstitutter (traktatens artikel 101, stk. 2), ligesom ECB og NCB'erne kan optræde som fiskal agent for de ovennævnte offentlige institutioner og organer (statuttens artikel 21.2). Det nøjagtige anvendelsesområde for forbuddet mod monetær finansiering er yderligere præciseret i Rådets forordning (EF) nr. 3603/93 af 13. december 1993 om fastlæggelse af definitioner med henblik på gennemførelsen af forbuddene i traktatens artikel 104 og 104 B, stk. 1⁷ (nu artikel 101 og 103, stk. 1), hvori det præciseres, at forbuddet omfatter al finansiering af den offentlige sektors forpligtelser over for tredjepart.

Forbuddet mod monetær finansiering er også af afgørende betydning for at undgå hindringer af pengepolitikens hovedmål (at fastholde prisstabilitet). Endvidere mindsker centralbankfinansiering af den offentlige sektor presset med hensyn til budgetdisciplin. Derfor skal forbuddet fortolkes bredt for at sikre en nøje gennemførelse heraf kun med visse begrænsede undtagelser i henhold til traktatens artikel 101, stk. 2, og Rådets forordning (EF) nr. 3603/93. ECBs generelle holdning med hensyn til national lovgivnings forenelighed med forbuddet er hovedsagelig blevet udviklet inden for rammerne af medlemslandenes høringer af ECB vedrørende udkast til retsfor skrifter i henhold til traktatens artikel 105, stk. 4.⁸

NATIONAL LOVGIVNING, DER GENNEMFØRER FORBUDET MOD MONETÆR FINANSIERING

Generelt er det ikke nødvendigt at gennemføre traktatens artikel 101, suppleret af Rådets forordning (EF) nr. 3603/93, i national lovgivning, da de begge finder umiddelbart anvendelse. Hvis nationale lovbestemmelser imidlertid afspejler disse fællesskabsbestemmelser, der finder umiddelbart anvendelse, må de ikke begrænse anvendelsesområdet for forbuddet mod monetær finansiering eller udvide undtagelserne i henhold til EF-lovgivningen. For eksempel er national lovgivning, hvorefter en NCB forventes at finansiere et medlemslands finan-

sielle forpligtelser over for internationale finansielle institutioner (undtagen IMF, som bestemt i forordning EF nr. 3603/93) eller tredjelande, uforenelig med forbuddet mod monetær finansiering.

FINANSIERING AF DEN OFFENTLIGE SEKTOR ELLER DEN OFFENTLIGE SEKTORS FORPLIGTELSE OVER FOR TREDJEPARTER

National lovgivning må ikke stille krav om, at en NCB finansierer andre offentlige organers udførelse af deres opgaver eller den offentlige sektors forpligtelser over for tredjeparter. For eksempel er nationale love, der bemyndiger en NCB til at finansiere domstole eller domstolslignende organer, som er uafhængige af NCB'en og fungerer som en forlængelse af staten, eller indeholder krav herom, uforenelige med forbuddet mod monetær finansiering.

7 EFT L 332 af 31.12.1993, s. 1.

8 Nogle ledende udtalelser fra EMI/ECB på dette område er:

– CON/95/8 af 10. maj 1995 om en høring fra Sveriges finansministerium i henhold til artikel 109, litra f), i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab og artikel 5.3 i EMI-statutten om lovforslag om indførelse af forbud mod monetær finansiering

– CON/97/16 af 27. august 1997 om en høring fra Østrigs finansministerium i henhold til artikel 109, litra f), i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab og artikel 5.3 i EMI-statutten, jf. Rådets beslutning af 22. november 1993 (93/717/EF) om et forslag til forbundslov om Østrigs deltagelse i den nye IMF-kreditordning

– CON/2001/32 af 11. oktober 2001 på anmodning af Portugals finansministerium om forslag til lovdekret til ændring af lovgivning om kreditinstitutter og finansielle selskaber

– CON/2003/27 af 2. december 2003 efter anmodning af Østrigs finansministerium om forslag til forbundslov om National Foundation for Research, Technology and Development (Nationalfonden for Forskning, Teknologi og Udvikling)

– CON/2005/1 af 3. februar 2005 på anmodning af Italiens økonomi- og finansministerium om udkast til lov om ændring af lovdekret nr. 7 af 25. januar 1999, ophøjet til lov nr. 74 af 25. marts 1999, om hasteforanstaltninger vedrørende Italiens deltagelse i Den Internationale Valutafonds interventioner for at imødegå alvorlige finansielle kriser i medlemsstaterne

– CON/2005/24 af 15. juli 2005 på anmodning af Den Tjekkiske Republiks finansministerium om lovforslag om integrering af tilsynet med det finansielle marked

– CON/2005/29 af 11. august 2005 på anmodning af Østrigs finansministerium om forslag til lov om et bidrag fra Østrig til IMF's fond til støtte til lavindkomstlande, som rammes af naturkatastrofe

– CON/2005/60 af 30. december 2005 på anmodning af Lietuvos bankas om lovforslag om ændring af loven om Lietuvos bankas.

OVERTAGELSE AF DEN OFFENTLIGE SEKTORS PASSIVER

National lovgivning, der indeholder krav om, at en NCB overtager et tidligere uafhængigt offentligt organs passiver som følge af en national reorganisering af visse opgaver og pligter (fx i forbindelse med en overførsel til NCBen af visse tilsynsopgaver, som tidligere er udført af staten eller uafhængige offentlige myndigheder eller organer), uden at NCBen holdes ude af finansielle forpligtelser som følge af andre tilsynsorganers tidligere aktiviteter, er uforenelig med forbuddet mod monetær finansiering.

FINANSIEL STØTTE TIL KREDITINSTITUTTER OG/ ELLER FINANSIELLE INSTITUTIONER

National lovgivning, hvorefter en NCB forventes at finansiere kreditinstitutter i andre forbindelser end centralbankopgaver (fx pengepolitik, betalingssystemer og midlertidige foranstaltninger for at understøtte likviditeten), især til at støtte insolvente kreditinstitutter og/eller andre finansielle institutioner, er uforenelig med forbuddet mod monetær finansiering.

FINANSIEL STØTTE TIL INDSKUDS- OG INVESTORGARANTIORDNINGER

I henhold til direktivet om indskudsgarantiordninger⁹ og direktivet om investorgarantiordninger¹⁰ skal udgifterne til finansiering af indskudsgarantiordninger og investorgarantiordninger afholdes af henholdsvis kreditinstitutterne og investeringsselskaberne selv. National lovgivning, hvorefter en NCB forventes at finansiere en til den offentlige sektor hørende national indskudsgarantiordning for kreditinstitutter eller national investorgarantiordning for investeringsselskaber vil ikke under nogen omstændigheder være forenelig med forbuddet mod monetær finansiering, medmindre det er af kort varighed, angår krisesituationer, involverer risiko for den systemiske stabilitet og afgørelsen beror på NCBens skøn.

4.2 FORBUD MOD PRIVILEGERET ADGANG

NCBerne må ikke, i egenskab af offentlige myndigheder, træffe foranstaltninger, hvorved

den offentlige sektor gives privilegeret adgang til finansielle institutioner, medmindre disse foranstaltninger er baseret på tilsynsmæssige hensyn. Endvidere må reglerne for tilvejebringelse eller pantsætning af gældsinstrumenter, som er fastsat af NCBerne, ikke benyttes til at omgå forbuddet mod privilegeret adgang.¹¹ Medlemslandenes lovgivning på dette område må ikke indføre privilegeret adgang.

I denne rapport fokuseres på foreneligheden af både national lovgivning vedtaget af NCBerne og NCB-statutterne med traktatens forbud mod privilegeret adgang. Rapporten berører dog ikke en vurdering af, om love og administrative bestemmelser i medlemslandene benyttes til at omgå forbuddet mod privilegeret adgang under dække af tilsynsmæssige hensyn. En sådan vurdering ligger uden for rapportens rækkevidde.

5 ENSARTET STAVEMÅDE AF EURO

Euroen er fælles valuta i de medlemslande, der har indført euro. For at tydeliggøre, at valutaen er fælles, kræves i henhold til EF-lovgivningen, at ordet "euro" staves på samme måde i nominativ ental i alle EF-lovbestemmelser og nationale lovbestemmelser.

Det Europæiske Råd besluttede på mødet i Madrid 15. og 16. december 1995, at "navnet på den fælles europæiske valuta skal være euro", at "navnet [...] skal være det samme på alle Den Europæiske Unions officielle sprog, idet der dog tages hensyn til de forskellige alfabeter", og at "det specifikke navn euro skal anvendes i stedet for den generiske betegnelse ecu, som i

⁹ Betragtning 23 til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/19/EF af 30. maj 1994 om indskudsgarantiordninger (EFT L 135 af 31.5.1994, s. 5).

¹⁰ Betragtning 23 til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/9/EF af 3. marts 1997 om investorgarantiordninger (EFT L 84 af 26.3.1997, s. 22).

¹¹ Jf. artikel 3, stk. 2, og 10. betragtning til Rådets forordning (EF) nr. 3604/93 af 13. december 1993 om fastlæggelse af definitioner med henblik på gennemførelse af forbuddet mod privilegeret adgang i traktatens artikel 104 A (nu artikel 102) (EFT L 332 af 31.12.1993, s. 4).

traktaten anvendes om den europæiske valutaenhed". Endelig konkluderede Det Europæiske Råd, at "de femten medlemsstaters regeringer har besluttet, at denne afgørelse er den godkendte og endelige fortolkning af de relevante bestemmelser i traktaten." Denne utvetydige, endelige afgørelse, som er truffet af medlemslandenes stats- og regeringschefer, er bekræftet i alle EF-retsakter, som omhandler euro, og som altid anvender en ensartet stavemåde på alle officielle EF-sprog. Det forhold, at den ensartede stavemåde af euro, som medlemslandene besluttede, er bevaret i Fællesskabets lovgivning på det monetære område, er af særlig betydning.¹² For nylig har Rådets forordning (EF) nr. 2169/2005 af 21. december 2005 om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 974/98 om indførelse af euroen¹³ bekræftet den korrekte stavemåde af den fælles valuta. For det første fastslås det i alle sprogudgaver af Rådets forordning (EF) nr. 974/98, at "navnet på den fælles europæiske valuta skal være "euro"". For det andet henviser alle sprogudgaver af Rådets forordning (EF) nr. 2169/2005 til "euro".

I 2003 ratificerede alle medlemslande afgørelse truffet af EU-Rådet i dets sammensætning af stats- og regeringscheferne af 21. marts 2003 om ændring af artikel 10.2 i statuten for Det Europæiske System af Centralbanker og Den Europæiske Centralbank¹⁴, hvor navnet på den fælles valuta endnu en gang staves på samme måde i alle sprogversioner, denne gang i en retsakt, der vedrører primær ret.

Denne utvetydige endelige indstilling fra medlemslandenes side binder også medlemslandene med dispensation. Artikel 3, stk. 3, i akten vedrørende vilkårene for tiltrædelse udtaler, at "de nye medlemsstater befinder sig i samme situation som de nuværende medlemsstater med hensyn til de erklæringer, resolutioner eller andre tilkendegivelser, som er vedtaget af Det Europæiske Råd eller EU-Rådet, samt dem, der vedrører Fællesskabet eller Unionen og er vedtaget af medlemsstaterne efter fælles aftale; som følge heraf vil de overholde de principper og retningslinjer, der fremgår af disse, og træffe

de foranstaltninger, som måtte vise sig nødvendige for at sikre iværksættelsen heraf."

På grundlag af disse betragtninger og henset til Fællesskabets eksklusive kompetence til at bestemme navnet for den fælles valuta er enhver afvigelse fra denne regel uforenelig med traktaten og bør fjernes. Mens dette princip gælder alle typer af national lovgivning, vedrører vurderingen i kapitlerne om landene først og fremmest centralbankernes statutter og lovgivning om indførelse af euroen.

6 NCBERNES LOVMÆSSIGE INTEGRATION I EUROSYSTEMET

Bestemmelser i national lovgivning (især NCB-statutterne, men også anden lovgivning), som ville hindre opgaver i forbindelse med eurosystemet eller efterlevelse af ECBs beslutninger, er uforenelige med eurosystemets effektive funktion, når det pågældende medlemsland har indført euroen. National lovgivning skal derfor tilpasses for at sikre forenelighed med traktaten og statuten med hensyn til opgaver i forbindelse med eurosystemet. For at opfylde kravet i traktatens artikel 109 skulle den nationale lovgivning tilpasses således, at den nationale lovgivnings forenelighed var sikret senest på tidspunktet for ESCBs oprettelse (for så vidt angår Sverige) og 1. maj 2004 (for så vidt angår de medlemslande, som på denne dato blev optaget i EU). Sådanne lovkrav vedrørende en NCBs fulde lovmæssige integration i eurosystemet behøver dog først at være gældende fra det tids-

12 Jf. Rådets forordning (EF) nr. 1103/97 af 17. juni 1997 om visse bestemmelser vedrørende indførelsen af euroen (EFT L 162 af 19.6.1997, s. 1), Rådets forordning (EF) nr. 974/98 af 3. maj 1998 om indførelse af euroen (EFT L 139 af 11.5.1998, s. 1) og Rådets forordning (EF) nr. 2866/98 af 31. december 1998 om omregningskurserne mellem euroen og valutaen i de medlemsstater, der indfører euroen (EFT L 359 af 31.12.1998, s. 1). Alle tre forordninger blev ændret i 2000 med henblik på euroens indførelse i Grækenland. Jf. også de retsakter vedrørende euroen, som er vedtaget af Fællesskabet i 1998 og 1999.

13 EUT L 346 af 29.12.2005, s. 1.

14 EFT L 83 af 1.4.2003, s. 66.

punkt, hvor NCBen er fuldt integreret, dvs. for et medlemsland med dispensation den dato, hvor landet indfører den fælles valuta.

De vigtigste områder, der behandles i denne rapport, er områder, hvor statutbestemmelser kan hindre en NCB i at efterleve eurosystemets krav. Dette kunne fx være bestemmelser, der ville hindre en NCB i at deltage i gennemførelsen af den fælles pengepolitik, som fastsat af ECBs beslutningstagende organer, eller hindre en centralbankchef i at opfylde sine pligter som medlem af ECBs styrelsesråd, eller som ikke anerkender ECBs forrettigheder. Nedenfor sondres mellem følgende: pengepolitiske mål, opgaver, finansielle bestemmelser, valutakurspolitik og internationalt samarbejde. Endelig omtales andre områder, hvor en NCB-statut kan kræve tilpasning.

6.1 PENGEPOLITISKE MÅL

En NCBs fulde integration i eurosystemet forudsætter, at dens formålsbestemmelser er i overensstemmelse med ESCBs mål som fastsat i statuttens artikel 2. Det betyder bl.a., at der skal ske en tilpasning af formålsbestemmelser med et "nationalt præg" – fx statutbestemmelser, der henviser til en pligt til at føre pengepolitik inden for rammerne af det pågældende medlemslands generelle økonomiske politik.

6.2 OPGAVER

Opgaverne for en NCB i et medlemsland, som har indført euroen, er overvejende bestemt af traktaten og statuten henset til NCBens status som en integreret del af eurosystemet. Med henblik på at opfylde traktatens artikel 109 skal bestemmelser om opgaver i NCB-statutterne derfor sammenholdes med de relevante bestemmelser i traktaten og statuten, og eventuel uforenelighed skal fjernes.¹⁵ Det gælder enhver bestemmelse, der efter indførelsen af euroen og integration i eurosystemet kan udgøre en hindring for udførelsen af ESCB-relaterede opgaver, og navnlig bestemmelser, som ikke aner-

kender ESCBs kompetenceområder i henhold til statuttens kapitel IV.

Nationale pengepolitiske bestemmelser må anerkende, at Fællesskabets pengepolitik er en opgave, som skal udføres af eurosystemet.¹⁶ NCB-statutter kan indeholde bestemmelser om pengepolitiske instrumenter. Sådanne bestemmelser bør sammenholdes med tilsvarende i traktaten og statuten, og enhver uoverensstemmelse må fjernes med henblik på at opfylde traktatens artikel 109.

National lovgivning, som giver en NCB eneret til at udstede pengesedler, må anerkende, at når euroen er indført, har ECBs styrelsesråd eneretten til udstedelse af eurosedler i henhold til traktatens artikel 106, stk. 1, og statuttens artikel 16. Nationale bestemmelser, der giver regeringer mulighed for at øve indflydelse på forhold som pålydende værdi, produktion, omfang og inddragelse af eurosedler, skal også efter omstændighederne enten ophæves eller anerkende ECBs kompetence med hensyn til eurosedler som fastsat i ovennævnte artikler i traktaten og statuten. Uanset ansvarsfordelingen mellem regering og NCB med hensyn til mønter skal de relevante bestemmelser anerkende ECBs beføjelse til at godkende omfanget af møntudstedelsen efter indførelse af euroen.

For så vidt angår forvaltningen af valutareserver¹⁷ gælder, at et medlemsland, der efter indførelsen af euroen ikke overfører sine officielle valutareserver¹⁸ til sin NCB, ikke opfylder traktaten. Desuden ville en tredjeparts – fx regeringens eller parlamentets – ret til at øve indflydelse på en NCBs beslutninger med hensyn til forvaltning af de officielle valutareserver ikke være i overensstemmelse med traktatens artikel 105, stk. 2, tredje led. Endvidere skal NCBerne overføre valutareserveaktiver til ESCB i forhold til deres andel af ECBs kapital. Det bety-

15 Jf. især traktatens artikel 105 og 106 samt artikel 3-6 og 16 i statuten.

16 Traktatens artikel 105, stk. 2, første led.

17 Traktatens artikel 105, stk. 2, tredje led.

18 Med undtagelsen af arbejdsbeholdninger i udenlandske valutaer, som medlemslandene kan bevare i henhold til traktatens artikel 105, stk. 3.

der, at der ikke må være lovmæssige hindringer for, at NCberne kan overføre valutareserveaktiver til ECB.

6.3 FINANSIELLE BESTEMMELSER

De finansielle bestemmelser i statuten omfatter regler om regnskab¹⁹, revision²⁰, kapitalindskud²¹, overførsel af valutareserveaktiver²² og fordeling af de monetære indtægter²³. NCber skal kunne opfylde deres forpligtelser i henhold til disse bestemmelser, og eventuelle uforenelige nationale bestemmelser skal derfor ophæves.

6.4 VALUTAKURSPOLITIK

Et medlemsland med dispensation kan bibeholde national lovgivning, hvorefter regeringen er ansvarlig for medlemslandets valutakurspolitik, og NCben har en rådgivende og/eller udøvende rolle. I forbindelse med indførelsen af euroen skal en sådan lovgivning dog afspejle, at ansvaret for euroområdet valutakurspolitik er overført til fællesskabsniveau i overensstemmelse med traktatens artikel 111, hvorefter ansvaret for denne politik tilkommer EU-Rådet, i samarbejde med ECB.

6.5 INTERNATIONALT SAMARBEJDE

I forbindelse med indførelsen af euroen skal national lovgivning være forenelig med statutens artikel 6.1, som bestemmer, at ECB i spørgsmål om internationalt samarbejde, der involverer opgaver pålagt eurosystemet, skal beslutte, hvordan eurosystemet skal være repræsenteret. Desuden skal national lovgivning tillade NCben at deltage i internationale monetære institutioner under forudsætning af ECBs godkendelse (statutens artikel 6.2).

6.6 DIVERSE

Foruden ovennævnte forhold er der for nogle medlemslande andre områder, hvor der kræves

tilpasning af nationale bestemmelser (fx inden for clearing- og betalingssystemer og udveksling af oplysninger).

7 LANDEVURDERINGER

7.1 LITAUEN

7.1.1 FORENELIGHED AF NATIONAL LOVGIVNING (TRAKTATENS ARTIKEL 109)

Det retlige grundlag for Lietuvos bankas og dens operationer er følgende lovgivning:

- Litauens forfatning²⁴
- lov om Lietuvos bankas (herefter "loven").²⁵

I lyset af ECBs Konvergensrapport 2004 og ECBs udtalelser²⁶ har Litauens parlament den 25. april 2006 vedtaget tre love (herefter under ét benævnt "ændringslovgivningen"). Det drejer sig om følgende: en lov om ændring af artikel 125 i forfatningen²⁷, en lov om ændring af lov om Lietuvos bankas²⁸ (herefter "ændringsloven"), og en lov, der ophæver lov om udstedelse af sedler og mønter, lov om ændring af

19 Statutens artikel 26.

20 Statutens artikel 27.

21 Statutens artikel 28.

22 Statutens artikel 30.

23 Statutens artikel 32.

24 Lietuvos Respublikos Konstitucija, som vedtaget i en folkeafstemning 25. oktober 1992 (offentliggjort i den officielle tidende (Valstybės žinios) 10. november 1992, i nr. 31-953, og 30. november 1992, i nr. 33-1014) og senest ændret ved lov nr. X-572 af 25. april 2006.

25 Lietuvos banko įstatymas lov nr. 1-678 af 1. december 1994, senest ændret ved lov nr. IX-569 af 25. april 2006.

26 CON/2005/38 af 26. oktober 2005 på anmodning af Lietuvos bankas om lovforslag om ændring af artikel 125 i Litauens forfatning og CON/2005/60 af 30. december 2005 på anmodning af Lietuvos bankas om lovforslag om ændring af loven om Lietuvos bankas.

27 Lietuvos Respublikos Konstitucijos 125 straipsnio pakeitimo įstatymas Lov nr. X-572 af 25. april 2006 (offentliggjort i den officielle tidende (Valstybės žinios) af 29.4.2006, i nr. 48-1701).

28 Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 1, 6, 7, 8, 11, 12, 14, 19, 20, 25, 31, 33, 35, 36, 38, 47, 49, 50, 53, 54, 54(1), 55 straipsnių, ketvirtąjį ir penktąjį skirsnį pakeitimo, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 37 straipsnių pripažinimo netekusiais galios ir įstatymo priedo papildymo įstatymas Lov nr. X-569 af 25. april 2006 (offentliggjort i den officielle tidende (Valstybės žinios) af 29.4.2006, nr. 48-1699)

navnet og værdierne af seddel- og møntenheder, lov om pengevæsen og lov om tillid til litas²⁹ (herefter "ophævelsesloven"). Ændringslovgivningen vil træde i kraft på datoen for indførelse af euro i Litauen³⁰.

7.1.2 CENTRALBANKENS UAFHÆNGIGHED

Med hensyn til Lietuvos bankas' uafhængighed indeholder ændringslovgivningen følgende tilpasninger.

PERSONLIG UAFHÆNGIGHED

Som angivet i ECBs Konvergensrapport 2004 var artikel 75 og 84, stk. 13, i forfatningen uforenelig med traktaten og statuten. I følge disse artikler kunne Litauens parlament fjerne tjenestemænd, som er udnævnt eller valgt af Litauens parlament³¹, herunder formanden for Lietuvos bankas' ledende organ, ved en mistillidsafstemning over for den pågældende med et flertal blandt alle medlemmer. Som grundlag for afskedigelse var en mistillidsafstemning førhen ikke forenelig med artikel 14.2 i statuten og måtte derfor ændres i pagt hermed. Lov om ændring af artikel 125 i forfatningen behandler dette spørgsmål, idet den bestemmer, at grunde til afskedigelse af formanden for Lietuvos bankas' ledende organ er fastlagt i loven.

Litauisk lov foreskrev heller ikke med tilstrækkelig tydelighed, hvilke domstole der var kompetente til at behandle sager angående afskedigelse af næstformænd og medlemmer af Lietuvos bankas' ledende organ. Ændringsloven fastlægger i denne forbindelse, at de ovennævnte tjenestemænd kan forelægge deres afskedigelse for domstolen i Vilnius retskreds.

7.1.3 ENSARTET STAVEMÅDE AF EURO

I lovforslaget om indførelse af euroen³² var navnet på den fælles valuta stavet på en måde, som i den nuværende form er uforenelig med fællesskabsretten. Litauens statslige sprogkommission bestemte desuden 28. oktober 2004, at navnet på den fælles valuta skulle anvendes i sin tilpassede form i den litauiske udgave af alle officielle dokumenter. Det er ECBs opfattelse,

at det er et retligt krav, at navnet på den fælles valuta gengives ensartet i alle nationale retsakter, i nominativ kasus, ental, som "euro".

Ændringslovgivningen indeholder den korrekte stavemåde af ordet "euro" og er derfor i overensstemmelse med traktaten.

ECB forventer, at den korrekte stavemåde af ordet "euro" også vil blive benyttet i alle andre nationale retsakter, i særdeleshed i lov om indførelse af euroen.

7.1.4 CENTRALBANKENS LOVMÆSSIGE INTEGRATION I EUROSYSTEMET

Med hensyn til den lovmæssige integration af Lietuvos bankas i eurosystemet indeholder ændringsloven følgende tilpasning af den tidligere uforenelighed i lovens § 7, stk. 2, med traktaten og statuten.

MÅL FOR DEN ØKONOMISKE POLITIK

§ 7, stk. 2, i loven, hvorefter Lietuvos bankas inden for sine beføjelser skal støtte den økonomiske politik, som føres af regeringen i Litauen, med forbehold af Lietuvos bankas' primære mål, var førhen uforenelig med traktaten og statuten. Ændringsloven ændrer formuleringen af lovens § 7, stk. 2, for så vidt angår mål for den økonomiske politik, og denne ændrede formulering er forenelig med kravene i traktaten og statuten.

7.1.5 OPGAVER

PENGEPOLITIK

Anvendelsen af Lietuvos bankas' pengepolitiske instrumenter afhang af en fast valutakurs-

29 Lietuvos Respublikos kai kurių įstatymų pripažinimo netekusiais galios įstatymas Lov nr. X-570 af 25. april 2006 (offentliggjort i den officielle tidende (*Valstybės žinios*) af 29.4.2006, nr. 48-1700).

30 Ændringen til forfatningen træder i kraft den 25. maj 2006 bortset fra to artikler, ændringsloven træder i kraft senest på den dato, hvor Litauens dispensation ophæves, og ophævelsesloven træder i kraft senest på den dato, hvor Litauen indfører euro.

31 Undtaget de i artikel 74 i Litauens forfatning anførte tjenestemænd.

32 Jf. CON/2005/21 af 14. juni 2005 på anmodning af Lietuvos bankas om lovforslag om indførelse af euroen.

ordning for litas og forpligtede Lietuvos bankas til uden begrænsning at veksle litas til euro som ankervaluta og euro til litas. Lovens bestemmelser om pengepolitik, herunder §§ 8 og 11 og kapitel 4, anerkendte førhen ikke ECBs kompetence på dette område.

Ændringsloven anerkender ECB kompetence på dette område.

UDSTEDELSE AF SEDLER

Artikel 125, stk. 2, i Litauens forfatning, hvorefter Lietuvos bankas havde eneret til udstedelse af sedler og mønter, var førhen uforenelig med traktaten og statuten. Lov om ændring af artikel 125 i forfatningen fjerner denne uforenelighed ved at ophæve Lietuvos bankas' eneret til udstedelse af sedler og mønter.

§ 6 i loven bestemte også, at Lietuvos bankas havde eneret til at udstede sedler og mønter i Litauen, og den var førhen uforenelig med traktaten og statuten. Ændringsloven anerkender ECBs kompetence på dette område.

Lov om pengevæsen, som gav Lietuvos bankas eneansvaret for at udstede sedler og mønter, var førhen uforenelig med traktaten og statuten, da den ikke anerkendte ECBs kompetence på dette område. Ophævelsesloven ophæver lov om pengevæsen.

Lov om udstedelse af sedler og mønter, som heller ikke anerkendte ECBs kompetence med hensyn til udstedelse af sedler og mønter, var førhen uforenelig med traktaten og statuten. Ophævelsesloven ophæver lov om udstedelse af sedler og mønter.

FORVALTNING AF VALUTARESERVER

Loven, som ikke anerkendte eurosystemets ret til at besidde og forvalte de officielle valutareserver, var førhen uforenelig med traktaten og statuten. Ændringsloven løser dette spørgsmål, idet den bestemmer, at "Lietuvos bankas skal forvalte, anvende og afhænde valutareserver efter principper og procedurer, som lever op til kravene i EU-lovgivning".

7.1.6 INSTRUMENTER

§§ 8 og 11 samt kapitel 4 i loven, som angav de pengepolitiske instrumenter, som var til rådighed for Lietuvos bankas, men som ikke anerkendte ECBs kompetence på dette område, var førhen uforenelig med traktaten og statuten. Ændringsloven anerkender ECBs kompetence på dette område.

Lovens § 11, stk. 1, nr. 2, og § 130 vedrørende mindstereserver anerkendte ikke ECBs kompetence på dette område og var derfor førhen uforenelige med traktaten og statuten. Ændringsloven berører ikke ECBs kompetence på dette område og er derfor forenelig med traktaten og statuten.

7.1.7 FINANSIELLE BESTEMMELSER

REGNSKABSRAPPORTERING

De finansielle bestemmelser i loven, især reglerne om regnskabsrapportering, revision (udpegning af uafhængige eksterne revisorer), kapitalindskud, overførsel af valutareserver samt monetære indtægter, anerkendte ikke Fællesskabets og ECBs kompetence på dette område, og de var derfor førhen uforenelige med traktaten og statuten. Ændringsloven anerkender Fællesskabets og ECBs kompetence på dette område.

UDPEGNING AF UAFHÆNGIGE EKSTERNE REVISORER

Lovens tidligere bestemmelser om revision (udpegning af uafhængige eksterne revisorer) respekterede ikke Fællesskabets og ECBs kompetence på dette område og var derfor førhen uforenelige med traktaten og statuten. Ændringsloven anerkender Fællesskabets og ECBs kompetence på dette område.

ECB bemærker, at i henhold til lov om det statslige revisionskontor er dette kontor beføjet til at kontrollere, om statens ejendom bestyres effektivt. ECB forstår, at i) det statslige revisionskontor også er undergivet § 3, stk. 2, i loven, som angår det generelle forbud mod at give instruktioner til centralbanken, at ii) den revision,

som udføres af det statslige revisionskontor, er begrænset til ledelse, brug og afhændelse af fast ejendom, inventar og kapital vedrørende Lietuvos bankas, og at iii) det statslige revisionskontor ikke har nogen beføjelse til at gribe ind over for de eksterne revisorers mening eller over for Lietuvos bankas' ESCB-relaterede opgaver.

Henset til de nævnte garantier er det statslige revisionskontors beføjelser ikke uforenelige med centralbankuafhængigheden.

7.1.8 VALUTAKURSPOLITIK

Lov om tillid til litas og lov om valuta i Litauen anerkendte ikke Fællesskabets og ECBs kompetence med hensyn til valutakurspolitik og var derfor førhen uforenelige med traktaten og statuten. Særligt var det bestemt i lov om tillid til litas, at alle litas i omløb skulle være dækket af Lietuvos bankas' valutareserver, og at der skulle sættes en officiel omvekslingskurs mellem litas og ankervalutaen (euro). Ophævelsesloven ophæver lov om tillid til litas.

7.1.9 INTERNATIONALT SAMARBEJDE

Lovens bestemmelse om, at Lietuvos bankas kunne deltage i internationale monetære institutioner uden godkendelse af nogen anden part, var førhen uforenelig med traktaten og statuten, idet en sådan deltagelse skal være underlagt ECBs godkendelse i henhold til artikel 6.2 i statuten. Ændringsloven anerkender ECBs kompetence på dette område.

7.1.10 TILPASNING AF ANDEN LOVGIVNING

For så vidt anden lovgivning er ECB ikke bekendt med nogen lovbestemmelse, som kræver tilpasning i henhold til artikel 109 i traktaten.

7.1.11 KONKLUSION

Efter de seneste ændringer er Litauens forfatning og lov om Lietuvos bankas forenelige med kravene i traktaten og ESCB-statuten vedrø-

rende tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union.

7.2 SLOVENIEN

7.2.1 FORENELIGHED AF NATIONAL LOVGIVNING (ARTIKEL 109 I TRAKTATEN)

Følgende lovgivning udgør det retlige grundlag for Banka Slovenije og dens operationer:

- Sloveniens forfatning
- lov om Banka Slovenije (herefter "loven").³³

Sloveniens parlament vedtog 30. marts 2006 en lov om ændring af lov om Banka Slovenije ("lovændringen")³⁴ for at opfylde kravene i traktaten og statuten med hensyn til Banka Slovenijes uafhængighed og dens integration i ESCB. ECB er blevet hørt om lovændringen, som blev færdiggjort bl.a. i lyset af ECBs Konvergensrapport 2004 og ECBs udtalelse³⁵. Lovændringen trådte i kraft 14. april 2006.

7.2.2 CENTRALBANKENS UAFHÆNGIGHED

Med hensyn til Banka Slovenijes uafhængighed indeholder lovændringen følgende tilpasninger.

INSTITUTIONEL UAFHÆNGIGHED

§ 27, stk. 2, i loven, som bestemte, at "Banka Slovenije og ministeriet med ansvar for finanser i en underliggende aftale skal bestemme arten, omfanget, betingelser og måde for udførelse af operationer for Slovenien i medfør af § 12 i denne lov", var førhen uforenelig med traktaten og statuten.

³³ *Zakon o Banki Slovenije* vedtaget 19. juni 2002 og offentliggjort i den officielle tidende (*Uradni list Republike Slovenije*) nr. 58/2002 og 85/2002 (berigtigelse).

³⁴ *Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o Banki Slovenije* vedtaget 30. marts 2006 og offentliggjort i den officielle tidende (*Uradni list Republike Slovenije*) nr. 39/2006.

³⁵ CON/2006/17 af 13. marts 2006 på anmodning af Sloveniens finansministerium om et lovforslag til ændring af lov om Banka Slovenije.

§ 27, stk. 2, i loven kunne have sat spørgsmålstegn ved Banka Slovenijes uafhængighed i forvaltningen af valutareserver, idet den indebar, at Banka Slovenije skulle have finansministeriets godkendelse i afgørelsen af forhold vedrørende forvaltningen af valutareserver. Denne paragraf ændres ved § 9 i ændringsloven, som udelukker forvaltningen af valutareserver fra området for § 27, stk. 2.

PERSONLIG UAFHÆNGIGHED

Loven afspejlede ikke tidligere fuldstændigt bestemmelserne i traktaten og statuten om personlig uafhængighed.

§ 39, stk. 1, i loven (om grundlaget for afskedigelse af Banka Slovenijes centralbankchef) bestemte, at centralbankchefen kunne afskediges, såfremt denne fandtes skyldig i en straffeovertrædelse og blev idømt ubetinget fængselsstraf, og var ikke forenelig med traktaten og statuten. § 16 i ændringsloven fjerner denne begrundelse og bringer ordlyden af denne begrundelse i punkt 4 (det nye punkt 3) om alvorlig forseelse i overensstemmelse med artikel 14.2 i statuten.

ECB forstår, at henvisningen til interessekonflikt i § 39, stk. 1, nr. 2, kun angår tilfælde defineret i § 38 i loven. Af hensyn til retlig klarhed ville ECB finde en krydshenvisning ønskelig ved en videre ændring af loven.

Lov om forhindring af korruption³⁶ og dens mulige indflydelse på centralbankchefens personlige uafhængighed var uforenelig med traktaten og statuten. Ifølge lov om forhindring af korruption kunne Banka Slovenijes centralbankchef afskediges, såfremt denne ikke indgav eller ajourførte sin erklæring om formue og/eller oplysning om bierhverv. I de tilfælde, hvor centralbankchefen positivt samarbejdede med de kompetente myndigheder, ville denne afskedigelsesgrund have været uforenelig med artikel 14.2 i statuten. Ændringsloven tager denne betænkelse fuldt ud i betragtning, idet § 17 bestemmer, at lovbestemmelser om forhindring af korruption og lov om uforenelighed mellem offentlig tjeneste og indtægtsgivende virksom-

hed, som vedrører førtidig afskedigelse, "ikke finder anvendelse på medlemmer af det ledende organ i Banka Slovenije".

7.2.3 ENSARTET STAVEMÅDE AF EURO

Loven anvendte ikke den korrekte stavemåde for navnet på den fælles valuta og benyttede med urette "evro". Ændringsloven behandler dette problem og fjerner denne uforenelighed. I dennes § 1 bestemmes, at i lov om Banka Slovenije skal ordet "evro" i alle grammatiske kasus erstattes af ordet "euro" i den anvendelige kasus.

ECB forventer, at den korrekte stavemåde af ordet "euro" vil blive benyttet i alle andre nationale retsakter, i særdeleshed i lov om indførelse af euro. Først når alle nationale retsakter anvender den korrekte stavemåde af ordet "euro", vil Slovenien opfylde kravene i traktaten.

7.2.4 CENTRALBANKENS LOVMÆSSIGE INTEGRATION I EUROSYSTEMET

Med hensyn til Banka Slovenijes lovmæssige integration i eurosystemet indfører ændringsloven følgende tilpasninger til løsning af uforeneligheder mellem loven på den ene side og traktaten og statuten på den anden.

MÅL FOR DEN ØKONOMISKE POLITIK

§ 4 i loven, som bestemte, at med forbehold af prisstabilitet skulle Banka Slovenije "støtte den generelle økonomiske politik og tilstræbe finansiel stabilitet", var tidligere uforenelig med traktaten og statuten. Formuleringen af dette sekundære mål måtte tilpasses nærmere til artikel 105, stk. 1, i traktaten. Derudover måtte det tredje mål tydeligere underordnes det andet. Denne artikel er behørigt omformuleret i § 2 i ændringsloven, som bestemmer, at "med forbehold af målet om at sikre prisstabilitet skal Banka Slovenije støtte den generelle økonomiske politik i overensstemmelse med målet i

³⁶ *Zakon o preprečevanju korupcije* vedtaget 19. december 2003 og offentliggjort i den officielle tidende (*Uradni list Republike Slovenije*) nr. 2/2004.

traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab".

7.2.5 OPGAVER

UDSTEDELSE AF SEDLER

Loven, som bestemte, at Banka Slovenije skulle handle uafhængigt og ikke være bundet af bestemmelser i statuten ved udførelse af opgaver i henhold til §§ 5, 6, 9, punkt 2-7 i § 12, stk. 1 samt §§ 23 og 27 i loven, var tidligere uforenelige med traktaten og statuten.

Formuleringen af § 58, stk. 2, i loven krævede yderligere tilpasning for tydeligt at understrege, at udførelse af opgaverne i henhold til disse paragraffer ikke må have indvirkning på eurosystemets mål og opgaver. § 29 i ændringsloven indfører ændringer af § 58, stk. 2, i loven, som anerkender eurosystemets mål og opgaver. Efter denne bestemmelse skal Banka Slovenije fra datoen for indførelse af euroen i Slovenien handle i overensstemmelse med bestemmelserne i traktaten og statuten vedrørende gennemførelse af pengepolitikken, udførelse af valutatransaktioner, besiddelse og forvaltning af officielle valutaeserver samt fremme af betalingssystemers smidige funktion.

Ændringsloven ændrer også loven, for så vidt angår sedler og mønter. § 32 i ændringsloven indfører en ny § 60a, som bestemmer, at fra datoen for indførelse af euroen i Slovenien skal Banka Slovenije "begynde at sætte sedler i om-løb i overensstemmelse med artikel 106, første led, i traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab." Ændringsloven ophæver derudover de paragraffer i loven, som vil være forældede, når euroen er indført.

7.2.6 INSTRUMENTER

§§ 15, 16, 17, 18, 19, 20 og 45 i loven (om Banka Slovenijes kompetence til at gennemføre pengepolitik) i forbindelse med kapitel 11 i loven om indførelse af euroen i Slovenien, som ikke fuldt ud anerkendte ECBs kompetence på dette område, var uforenelig med traktaten og statuten. Ændringsloven behandler dette

spørgsmål ved ændringen af § 61 i loven. § 3 i ændringsloven bestemmer, at fra datoen for indførelse af euroen i Slovenien skal Banka Slovenije i gennemførelse af pengepolitik gennemføre statuten og alle beslutninger truffet af ESCBs besluttende organer. Derudover erklæres, at Banka Slovenijes opgaver om udformning og gennemførelse af pengepolitik (i medfør af § 11, punkt 1 og 3) og beslutningskompetence (angivet i §§ 15, 16, 17, 18, 19 og 20 i loven) udgør kompetencer for ESCB. Endvidere bestemmer § 35 i ændringsloven, at § 45 vil ophøre med virkning fra datoen for indførelse af euroen i Slovenien.

7.2.7 INTERNATIONALT SAMARBEJDE

§ 48 i loven, hvorefter Banka Slovenije kunne samarbejde med internationale finansielle institutioner, anerkendte ikke tydeligt nok ECBs kompetence på dette område i henhold til artikel 6.1 i statuten, og den var derfor tidligere uforenelig med traktaten og statuten. §§ 3 og 36 i ændringsloven angår henholdsvis en ændring af § 12 i loven og en ny § 67a. Efter den nye § 67a, som er indsat ved ændringsloven, skal Banka Slovenije fra datoen for indførelse af euroen i Slovenien "deltage i internationale monetære organisationer med godkendelse af Den Europæiske Centralbank".

7.2.8 TILPASNING AF ANDEN LOVGIVNING

For så vidt angår anden lovgivning er ECB ikke bekendt med nogen lovbestemmelse, som kræver tilpasning i henhold til artikel 109 i traktaten.

7.2.9 SAMMENFATNING

Efter de seneste ændringer er lov om Banka Slovenije forenelig med kravene i traktaten og statuten vedrørende tredje fase af Den Økonomiske og Monetære Union. Som nævnt ovenfor taler hensyn til retlig klarhed for en teknisk tilpasning af artikel 39, stk.1, nr.2 i lov om Banka Slovenije i forbindelse med en videre ændring af loven.

ORDLISTE

Balancen for direkte investeringer og porteføljeinvesteringer: Summen af balancen for direkte investeringer og balancen for porteføljeinvesteringer i betalingsbalancens finansielle poster. Direkte investeringer er grænseoverskridende investeringer med det formål at erhverve en varig kapitalinteresse i/fra en virksomhed i et andet land (en andel svarende til mindst 10 pct. af de ordinære aktier eller stemmerettighederne). Dette omfatter aktiekapital, geninvesteret indtjening og "anden kapital" i forbindelse med koncerninterne gældsoperationer. Porteføljeinvesteringer omfatter ejerandelsbeviser (der ikke er direkte investeringer), gældsinstrumenter i form af obligationer samt pengemarkedsinstrumenter.

Budgetsaldoens konjunkturkomponent: Viser effekten på budgetsaldoen af **produktionsgab** i henhold til **Europa-Kommisionens** skøn.

Centralkurs: **ERM2**-landenes fastsatte kurs over for euroen, omkring hvilken **ERM2-udsvingsmarginerne** er defineret.

Direktionen: Et af **ECBs** besluttende organer. Den omfatter formanden og næstformanden for ECB og fire andre medlemmer, der udnævnes efter fælles overenskomst af stats- og regeringscheferne i de EU-lande, der har indført euroen.

Ecofin-Rådet: Se EU-Rådet.

Effektiv valutakurs (nominel/real): Den nominelle effektive valutakurs er det vægtede gennemsnit af et lands valutas bilaterale valutakurser over for samhandelspartnernes valutaer. De anvendte vægte afspejler den enkelte samhandelspartners betydning i landets handel, idet der tages højde for konkurrencen på tredjemarkeder. Den reale effektive valutakurs er den nominelle effektive valutakurs deflateret med et vægtet gennemsnit af udenlandske priser i forhold til de indenlandske.

ERM2 (exchange rate mechanism II): Valutakursmekanisme, som fastlægger rammerne for det valutakurspolitiske samarbejde mellem landene i **eurområdet** og de EU-lande, som ikke deltager i **ØMU**'s tredje fase. ERM2 er en multilateral ordning med faste, men justerbare **centralkurser** og et standardudsvingsbånd på ± 15 pct. Beslutninger om centralkurser og eventuelt snævrere udsvingsbånd træffes ved fælles overenskomst mellem det berørte EU-land, eurolandene, **ECB** og de øvrige EU-lande, der deltager i ERM2. Alle deltagere i ERM2, herunder ECB, har ret til at indlede en fortrolig procedure med henblik på eventuelt at ændre centralkurserne (se også **kursjustering**).

ERM2-udsvingsmarginer: Gulv og loft i det udsvingsbånd, inden for hvilket kurserne på medlemsvalutaerne i ERM2 må svinge i forhold til euroen.

EU-Rådet: En institution i Den Europæiske Union, der består af repræsentanter for medlemslandenes regeringer, normalt de ministre, som er ansvarlige for de emner, der drøftes (derfor kaldes det ofte Ministerrådet). Når EU-Rådet er sammensat af økonomi- og finansministrene, kaldes det ofte **Ecofin-Rådet**. Når der skal træffes særligt vigtige afgørelser, kan EU-Rådet også være sammensat af stats- og regeringscheferne. Det må ikke forveksles med **Det Europæiske Råd**.

Eurogruppen: Uformelt forum for de medlemmer af **Ecofin-Rådet**, som repræsenterer landene i **eurområdet**. Gruppen mødes regelmæssigt (sædvanligvis forud for møderne i Ecofin-Rådet) for

at drøfte spørgsmål vedrørende eurolandenes fælles ansvar for den fælles valuta. **Europa-Kommissionen** og **ECB** indbydes jævnligt til at deltage i disse møder.

Euroområdet: Består af de EU-lande, der i overensstemmelse med **traktaten** har indført euroen som valuta, og som fører en fælles pengepolitik under **Styrelsesrådet** for **ECBs** ansvar. Euroområdet omfatter p.t. Belgien, Tyskland, Grækenland, Spanien, Frankrig, Irland, Italien, Luxembourg, Holland, Østrig, Portugal og Finland.

Europa-Kommissionen: Den institution i Den Europæiske Union, som sikrer gennemførelsen af **traktatens** bestemmelser. Kommissionen udarbejder fællesskabspolitikker, fremsætter forslag til fællesskabslovgivning og udøver beføjelser inden for bestemte områder. Når det gælder den økonomiske politik, udarbejder Kommissionen integrerede retningslinjer for vækst og beskæftigelse, der også omfatter de overordnede retningslinjer for de økonomiske politikker og retningslinjer for beskæftigelsen, og aflægger beretning til **EU-Rådet** om den økonomiske udvikling og politik. Den overvåger de offentlige finanser inden for rammerne af multilateral overvågning og fremlægger rapporter for EU-Rådet.

Europa-Parlamentet: En af Den Europæiske Unions institutioner. Parlamentet har 732 medlemmer, der repræsenterer borgerne i medlemslandene (juli 2004). Det deltager i EUs lovgivningsmæssige arbejde, om end med forskellige beføjelser, der afhænger af den anvendte fremgangsmåde for vedtagelsen af Den Europæiske Unions lovgivning. På det pengepolitiske område, og når det drejer sig om **ESCB**, har Parlamentet hovedsagelig rådgivende beføjelser. **Traktaten** fastlægger imidlertid en række procedurer for **ECBs** demokratiske ansvar over for Parlamentet (forelæggelse af årsberetningen, generel drøftelse af pengepolitikken, høringer i Parlamentets kompetente udvalg).

Europæiske Centralbank (ECB), Den: ECB udgør kernen i **eurosystemet** og **Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB)** og er en juridisk person i henhold til **traktaten** (artikel 107, stk. 2). Centralbanken sikrer, at de opgaver, der er pålagt eurosystemet og ESCB, gennemføres enten via egne eller de nationale centralbankers aktiviteter i henhold til **statutten** for ESCB. ECB er underlagt **Styrelsesrådet** og **Direktionen** og, som et tredje besluttende organ, **Det Generelle Råd**.

Europæiske Monetære Institut (EMI), Det: En midlertidig institution, som blev etableret ved begyndelsen af anden fase af **Den Økonomiske og Monetære Union (ØMU)** 1. januar 1994. EMIs to hovedopgaver var at styrke samarbejdet mellem centralbankerne og den pengepolitiske koordinering og at foretage de nødvendige forberedelser til etableringen af **Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB)**, til udførelsen af den fælles pengepolitik og til indførelsen af den fælles valuta i tredje fase. EMI ophørte med at eksistere, da **ECB** blev oprettet 1. juni 1998.

Europæiske Nationalregnskabssystem 1995, Det (ENS95) Et omfattende og sammenhængende system af makroøkonomiske konti, som er baseret på et sæt internationalt anerkendte statistiske begreber, definitioner, klassifikationer og regnskabsregler med henblik på en harmoniseret kvantitativ beskrivelse af medlemslandenes økonomier. ENS95 er Fællesskabets udgave af det internationale nationalregnskabssystem SNA93.

Europæiske Råd, Det: Sikrer EU den nødvendige drivkraft i sin udvikling og definerer de generelle politiske retningslinjer for Unionen. Det samler medlemslandenes stats- og regeringschefer og formanden for **Europa-Kommissionen** (se også **EU-Rådet**). Det har ikke nogen lovgivende myndighed.

Europæiske System af Centralbanker (ESCB), Det: Den Europæiske Unions centralbanksystem, som består af **ECB** og NCBerne i alle 25 EU-lande, dvs. at systemet ud over **eurosystemets** medlemmer omfatter NCBerne i de EU-lande, der endnu ikke har indført euroen. ESCB er underlagt **Styrelsesrådet** og **Direktionen** for **ECB** og, som et tredje besluttende organ i ECB, **Det Generelle Råd**.

Eurostat: De Europæiske Fællesskabers statistiske kontor. Eurostat er del af **Europa-Kommissionen** og er ansvarlig for udarbejdelsen af Fællesskabets statistikker.

Eurosystemet: Euroområdet centralbanksystem. Omfatter **ECB** og NCBerne i de medlemslande, der har indført euroen i tredje fase af **Den Økonomiske og Monetære Union** (se også **euroområdet**). Eurosystemet er underlagt **Styrelsesrådet** og **Direktionen** for **ECB**.

Eventualforpligtelser: Forpligtelser indgået i den offentlige sektor i tilknytning til bestemte begivenheder som fx statsgarantier.

Finansierede og ufinansierede pensionssystemer: Et finansieret pensionssystem er en ordning, hvor pensionsforpligtelserne er dækket af de akkumulerede aktiver, der opstår som følge af pensionsbidrag. Ufinansierede pensionssystemer derimod – ofte omtalt som "pay-as-you-go"-systemer – er ordninger, hvor de løbende pensionsindbetalinger straks anvendes til at udbetale pension til de nuværende pensionister. Der akkumuleres altså ingen kapital.

Foranstaltninger med en midlertidig effekt: Omfatter alle konjunkturuafhængige effekter på budgetvariable, der i) nedbringer (eller øger) det offentlige underskud eller bruttogæld (se også **gældskvote** og **underskudskvotient**) i en given periode (engangseffekt) eller ii) forbedrer (eller forringer) budgetstillingen i en given periode på bekostning af (eller til fordel for) den fremtidige budgetstilling ("selvkorrigerende" effekt).

Generelle Råd, Det: Et af **ECBs** besluttende organer. Det omfatter formanden og næstformanden for ECB og cheferne for alle de NCBer, der er med i **Det Europæiske System af Centralbanker**.

Gældende fællesskabsret (acquis communautaire): Den samlede fællesskabslovgivning inkl. De Europæiske Fællesskabers Domstols fortolkning, som alle EU-lande er bundet af.

Gældskvote, den offentlige: Den offentlige gæld er defineret som den samlede bruttogæld til pålydende værdi, der er udestående ved årets afslutning, og som er konsolideret mellem og inden for sektorerne i den offentlige sektor. Den offentlige sektors gældskvote er defineret som den procentdel, som den offentlige gæld udgør af BNP opgjort i markedspriser. Den er et af de fiskale konvergenzkriterier, som er fastlagt i artikel 104, stk. 2, i **traktaten** for at definere, hvornår der er tale om et uforholdsmæssigt stort underskud.

Harmoniserede forbrugerprisindeks, det (HICP): Et mål for forbrugerpriserne, som udarbejdes af **Eurostat** og harmoniseres for alle EU-lande.

Harmoniserede lange renter: Artikel 4 i protokollen om konvergenzkriterierne som nævnt i artikel 121 i traktaten kræver, at rentekonvergensten vurderes på grundlag af renten på langfristede statsobligationer eller sammenlignelige værdipapirer under hensyntagen til forskelle i de nationale definitioner. **ECB** har for at opfylde kravet i traktaten udført den begrebsmæssige harmonisering af statistikken for de lange renter og indsamler jævnlige data fra NCBerne i samarbejde med og

på vegne af **Europa-Kommissionen (Eurostat)**. I denne rapport anvendes fuldt harmoniserede data til konvergensvurderingen.

Intervention inden for udsvingsgrænserne: En centralbanks intervention for at påvirke valutakursen inden for **ERM2-udsvingsmarginerne**.

Intervention på udsvingsgrænserne: En centralbanks obligatoriske intervention, hvis dens valuta støder mod loftet eller gulvet i **ERM2-udsvingsmarginerne**.

Investering: Faste bruttoinvesteringer ifølge definitionen i **Det Europæiske Nationalregnskabssystem 1995 (ENS95)**.

Juridisk konvergens: Proces hvorigennem EU-landene tilpasser deres lovgivning, så den bliver forenelig med **traktaten** og **statutten** med det formål at i) integrere deres NCBER i **Det Europæiske System af Centralbanker** og ii) indføre euroen og gøre deres NCBER til en integreret del af eurosystemet.

Kapitalbalancen over for udlandet: Værdien og sammensætningen af en økonomis finansielle nettofordringer på (eller finansielle passiver over for) resten af verden. Nettokapitalbalancen over for udlandet betegnes også som de eksterne nettoaktiver.

Konjunkturuafhængige faktorer: Faktorer, der påvirker den offentlige budgetsaldo, og som ikke skyldes konjunkturudsving (se **budgetsaldoens konjunkturkomponent**). De kan derfor enten skyldes strukturelle, dvs. permanente, ændringer i finanspolitikken eller **foranstaltninger med en midlertidig effekt**.

Konvergenskriterier: De kriterier, som er fastlagt i **traktatens** artikel 121, stk. 1 (og yderligere defineret i protokollen om konvergenskriterierne som nævnt i artikel 121), og som alle EU-lande hver især skal opfylde, før de kan indføre euroen. Kriterierne indeholder krav til prisstabilitet, den offentlige budgetstilling, valutakursudvikling og de lange renter. I de rapporter, som **Europa-Kommissionen** og **ECB** udarbejder i henhold til artikel 121, stk. 1, vurderes det, hvorvidt der er opnået en høj grad af vedvarende konvergens med henvisning til hvert medlemslands opfyldelse af kriterierne.

Konvergensprogram: Et program, der indeholder regeringens mellemfristede planer og antagelser vedrørende de økonomiske nøglevariablers udvikling hen imod de i **traktaten** fastlagte **referenceværdier**. For budgetstillingen fremhæves også tiltag til at konsolidere den offentlige saldo og de underliggende scenarier for den økonomiske udvikling. Konvergensprogrammet udarbejdes normalt for de følgende tre til fire år, men opdateres løbende. Programmet gennemgås af **Europa-Kommissionen** og Det Økonomiske og Finansielle Udvalg, hvis rapporter danner grundlag for **Ecofin-Rådets** vurdering. Efter overgangen til tredje fase af **Den Økonomiske og Monetære Union** vil lande med dispensation fortsat udarbejde konvergensprogrammer, mens eurolandene i overensstemmelse med **stabilitets- og vækstpagten** udarbejder stabilitetsprogrammer.

Kursjustering: En ændring i **centralkursen** på en valuta, der deltager i **ERM2**.

Løbende overførsler: Den offentlige sektors overførsler til virksomheder, husholdninger og resten af verden fratrukket overførsler modtaget fra resten af verden, dog ikke overførsler, der vedrører

kapitaludgifter. De indbefatter bl.a. produktions- og importsubsidier, sociale sikringsordninger og overførsler til EU-institutioner.

Nettokapitaludgifter: Omfatter de endelige offentlige kapitaludgifter (dvs. faste bruttoinvesteringer plus nettoerhvervelser af jord og immaterielle aktiver plus lagerændringer) og betalte netto-kapitaloverførsler (dvs. investeringstilskud plus ensidige overførsler betalt af offentlige myndigheder til finansiering af specifikke poster af faste bruttoinvesteringer i andre sektorer minus formueskat og andre kapitaloverførsler, som modtages i den offentlige sektor).

Offentlig forvaltning og service: En sektor, der er defineret i **Det Europæiske Nationalregnskabsystem 1995**, som omfattende residente enheder, der hovedsagelig beskæftiger sig med produktion af ikke-markedsmæssige varer og tjenester bestemt for individuelt og kollektivt forbrug og/eller omfordeling af nationalindkomst og -formue. Sektoren består af statslig forvaltning og service, offentlig forvaltning og service på delstatsniveau, kommunal forvaltning og service samt sociale kasser og fonde. Offentligt ejede enheder, der driver erhvervsvirksomhed, fx offentlige virksomheder, indgår ikke i den offentlige sektor.

Primær saldo: Offentlig nettolåntagning eller nettoudlån ekskl. rentebetalinger på konsoliderede offentlige passiver.

Proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud: I **traktatens** artikel 104 og protokollen om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud kræves det, at EU-landene overholder budgetdisciplin, og der opstilles kriterier for, hvornår der foreligger et uforholdsmæssigt stort underskud. Endvidere beskrives de foranstaltninger, der skal træffes, hvis det konstateres, at kravene i forbindelse med budgetsaldoen og den offentlige gæld ikke er opfyldt. Artikel 104 suppleres af Rådets forordning (EF) nr. 1467/97 af 7. juli 1997 om fremskyndelse og afklaring af gennemførelsen af proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud (som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 1056/2005 af 27. juni 2005), der er en del af **stabilitets- og vækstpagten**.

Produktionsgab: Forskellen mellem det faktiske og det potentielle produktionsniveau i en økonomi som procent af den potentielle produktion. Den potentielle produktion beregnes på grundlag af trendvækstraten i økonomien. Et positivt produktionsgab betyder, at den faktiske produktion ligger over trenden eller det potentielle produktionsniveau, og kan være tegn på et muligt inflationspres. Et negativt produktionsgab betyder, at den faktiske produktion ligger under trenden eller det potentielle produktionsniveau, og kan være tegn på, at der muligvis ikke er et inflationspres.

Referenceperiode: Et tidsinterval, der er fastsat i **traktatens** artikel 121 og i protokollen om konvergenskriterierne til at undersøge de fremskridt, der er sket i retning af konvergens.

Referenceværdi: Protokollen om proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud fastsætter eksplicite referenceværdier for **underskudskvotienten** (3 pct. af BNP) og **gældskvoten** (60 pct. af BNP), mens protokollen om konvergenskriterierne som nævnt i **traktatens** artikel 121 fastsætter den metode, der skal anvendes ved beregningen af de referenceværdier, som indgår i vurderingen af den konvergens, der er opnået for så vidt angår priser og lange renter.

Stabilitets- og vækstpagten: Skal efter hensigten fungere som middel til at sikre sunde offentlige finanser i tredje fase af **Den Økonomiske og Monetære Union** med henblik på at styrke betingelserne for prisstabilitet og for kraftig, holdbar vækst, der fremmer jobskabelsen. Med henblik herpå

foreskriver pagten, at medlemslandene specificerer mellemfristede budgetmålsætninger. Den indeholder også en række konkrete bestemmelser vedrørende **proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud**. Pagten består af Det Europæiske Råds resolution om stabilitets- og vækstpagten, der blev vedtaget i Amsterdam 17. juni 1997, og to rådsforordninger, nemlig i) Rådets forordning (EF) nr. 1466/97 af 7. juli 1997 som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 1055/2005 af 27. juni 2005 om styrkelse af overvågningen af budgetstillinger samt overvågning og samordning af økonomiske politikker og ii) Rådets forordning (EF) nr. 1467/97 af 7. juli 1997 som ændret ved Rådets forordning (EF) nr. 1056/2005 af 27. juni 2005 om fremskyndelse og afklaring af gennemførelsen af proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud.

Staten (statslig forvaltning og service): Statslig forvaltning og service som defineret i **Det Europæiske Nationalregnskabssystem 1995 (ENS95)**, men ekskl. offentlig forvaltning og service på delstatsniveau og kommunal forvaltning og service (jf. også den **offentlige sektor**). Den omfatter alle statslige administrative organer og andre centrale organer, hvis kompetenceområde dækker hele det økonomiske område med undtagelse af forvaltning af sociale kasser og fonde.

Statutten: Refererer til protokollen om statutten for **Det Europæiske System af Centralbanker** og **Den Europæiske Centralbank**, som er knyttet til **traktaten** om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab, som ændret ved Amsterdam-traktaten, Nice-traktaten, Rådets afgørelse 2003/223/EF og akten vedrørende vilkårene for Den Tjekkiske Republiks, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union.

Styrelsesrådet: ECBs øverste besluttede organ. Det omfatter samtlige medlemmer af ECBs **direktion** og centralbankcheferne i de medlemslande, der har indført euroen.

Traktaten: Refererer til traktaten om oprettelse af Det Europæiske Fællesskab (Rom-traktaten). Traktaten er blevet ændret ved flere lejligheder, navnlig ved traktaten om Den Europæiske Union (Maastricht-traktaten), som udgør grundlaget for **Den Økonomiske og Monetære Union** og indeholder **statutten** for **ESCB**.

Valutakursvolatilitet: Et mål for udsvingene i valutakurserne, der normalt beregnes som standardafvigelsen på de daglige procentvise ændringer.

Vækst-/renteforskel: Forskellen mellem den årlige ændring i nominelt BNP og den gennemsnitlige nominelle rente, der betales på den udestående offentlige gæld (den "effektive" rente). Forskellen er en af de bestemmende faktorer for ændringer i den offentlige gældskvote.

Underskuds-/gældsjustering: Forskellen mellem den offentlige budgetsaldo (offentligt underskud eller overskud) og ændringen i den offentlige gæld. Sådanne justeringer kan bl.a. skyldes ændringer i de offentlige beholdninger af finansielle aktiver, værdiændringer eller statistiske justeringer.

Underskudskvotient, den offentlige: Det offentlige underskud er defineret som nettolåntagning og svarer til forskellen mellem den offentlige sektors samlede indtægter og udgifter. Den offentlige sektors underskudskvotient er defineret som den procentdel, som det offentlige underskud udgør af BNP opgjort i markedspriser. Den er et af de fiskale konvergenskriterier, som er fastlagt i

artikel 104, stk. 2, i **traktaten** for at definere, hvornår der er tale om et uforholdsmæssigt stort underskud. Den omtales også som (overskuddet eller underskuddet på) budgetsaldoen.

Ældrebyrde: Et lands befolkningsandel over 64 år i forhold til befolkningsandel mellem 15 og 64 år.

Økonomiske og Monetære Union (ØMU), Den: I **traktaten** beskrives processen hen imod skabelsen af ØMU i Den Europæiske Union (EU) i tre faser. Første fase startede i juli 1990 og sluttede 31. december 1993. Fasen var hovedsagelig karakteriseret ved afvikling af alle barrierer for kapitalens fri bevægelighed inden for EU. Anden fase begyndte 1. januar 1994. I denne fase blev bl.a. **Det Europæiske Monetære Institut (EMI)** oprettet, forbuddet mod centralbankfinansiering af den offentlige sektor og forbuddet mod privilegeret adgang til finansielle institutter for den offentlige sektor trådte i kraft, og landene skulle tilstræbe at undgå uforholdsmæssigt store budgetunderskud. Tredje og sidste fase begyndte 1. januar 1999 med afgivelse af den pengepolitiske kompetence til **ECB** og indførelse af euroen. Med indførelsen af eurosedler og -mønter 1. januar 2002 blev ØMUen fuldbyrdet.

ISSN 1725928-2

9 771725 928009